

آزمون



کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰



جزوه



فیلم



مشاوره



www.
arefonline.ir



مرکز مشاوره عارف





مثل کنکورترین آزمون آزمایشی

دفترچه سوالات آزمون‌های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال‌ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه‌ها، نوع صفحه آرای، فونت سوالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه‌ترین حالت به دفترچه سوالات کنکور سراسری طراحی می‌شود.



مرحله ۶ دوازدهم تجربی | زیست‌شناسی

صفحه ۲

- ۱- در بخشی از کتاب درسی، آزمایشات دانشمندی در سه مرحله کلی آورده شده است که به بحث‌ها و پژوهش‌های چندساله درباره ماهیت ماده ژنتیک خاتمه داد. در هر مرحله‌ای از این آزمایشات که از پروتازها استفاده شد، کدام مورد زیر مشاهده می‌شود؟
 - (۱) عدم تجزیه ماده وراثتی
 - (۲) انتقال صفت بین یاخته‌های زنده
 - (۳) عدم استفاده از گریزانه (سانتریفیوژ)
 - (۴) قرارگیری باکتری‌ها در چهار ظرف متمایز
- ۲- کدام ویژگی، درباره هیچ‌یک از کاتالیزورهای زیستی فعال در یاخته‌های کبیدی انسان صادق نیست؟
 - (۱) در طی شرکت در واکنش‌های شیمیایی مصرف می‌شوند.
 - (۲) پس از قرارگرفتن مواد سمی در جایگاه فعال آن‌ها، به فعالیت صحیحشان ادامه می‌دهند.
 - (۳) با اثر بر یک نوع پیش‌ماده خاص، قادر به تولید چند نوع فرآورده مختلف در درون یاخته می‌باشند.
 - (۴) بدون نیاز به شکل‌گیری جایگاه فعال در نتیجه تشکیل ساختار سوم پروتئینی، به انجام واکنش‌های شیمیایی می‌پردازند.
- ۳- کدام مورد برای تکمیل عبارت زیر، مناسب است؟
«فقط یکی از آنزیم‌های شرکت‌کننده در فرایند همانندسازی دنا که بلافاصله بعد از تشکیل دوراهی همانندسازی، فعالیت خود را آغاز می‌کند.....»
 - (۱) مارپیچ دنا و دو رشته آن را از هم باز می‌کند
 - (۲) در ساخت یک رشته دنا در مقابل رشته الگو نقش دارد
 - (۳) بین گروه فسفات و گروه هیدروکسیل، پیوند اشتراکی می‌سازد
 - (۴) فاقد توانایی شکستن پیوند اشتراکی در فعالیت بسیارازی خود است
- ۴- با توجه به اطلاعات کتاب درسی درباره انواع نوکلئیک اسیدهای دورشته‌ای در یاخته‌های مورولا، نوکلئیک اسیدی که ساختار حلقوی دارد نسبت به نوکلئیک اسیدی که ساختار خطی دارد، چه مشخصه‌ای دارند؟ (در نظر بگیرید هر یک در زمان مشابهی همانندسازی می‌شوند.)
 - (۱) توسط تعداد غشای کم‌تری محصور شده است.
 - (۲) همانندسازی را در جهات بیشتری انجام می‌دهد.
 - (۳) تعداد دوراهی‌های همانندسازی بیشتری دارد.
 - (۴) برای تکثیر آن، مقدار نوکلئوتیدهای آزاد کم‌تری مصرف می‌شود.
- ۵- کدام مورد، در خصوص آزمایشات یا نتایج کارهای گریفیت، نادرست است؟
 - (۱) در یکی از آزمایشات خود، علی‌رغم استفاده از باکتری‌های زنده بدون پوشینه، سبب مرگ موش شد.
 - (۲) در یکی از آزمایشات خود، علی‌رغم تزریق باکتری‌های زنده به موش، شاهد زنده ماندن موش بود.
 - (۳) در یکی از آزمایشات خود، باکتری‌های پوشینه‌دار زنده را در محلی غیر از خون موش‌های مرده مشاهده کرد.
 - (۴) در یکی از آزمایشات خود، بدون پی‌بردن به ماهیت ماده ژنتیک، نحوه انتقال آن بین یاخته‌های زنده را متوجه شد.
- ۶- کدام عبارت در خصوص پیوندهایی که در ساختار «عامل اصلی انتقال صفات وراثتی» حضور دارند، نادرست است؟
 - (۱) پیوندی که بین قندهای دو نوکلئوتید مجاور برقرار است، پیوند هیدروژنی است.
 - (۲) پیوندی که بین قندهای دو نوکلئوتید مجاور برقرار است، پیوند کووالانسی است.
 - (۳) پیوندی که بین قندهای دو نوکلئوتید مجاور برقرار است، پیوند یونی است.
 - (۴) پیوندی که بین قندهای دو نوکلئوتید مجاور برقرار است، پیوند کووالانسی است.



Green Page

- سؤال‌هایی که با توجه به تمرین‌ها و مثال‌های کتاب درسی و سؤال‌های امتحان‌های نهایی برگزار شده، تو آزمون خیلی سبز براتون شبیه‌سازی شدن، البته سؤال‌های خاص امتحان نهایی؛ همون سؤال‌هایی که تضمین می‌کنه ۲۰ بگیری
- (سبک و نوع نگارش سؤال‌ها مشابهت دقیق با امتحان‌های نهایی دارن)
- تقریباً تو هر آزمون، برای هر درس ۲ یا ۳ تا سؤال شبیه‌ساز نهایی (Green Page) داریم.
- رنگ زمینه صفحه پاسخنامه این سؤال‌ها سبزرنگه به همین دلیل معروفن به (Green page)

فیزیک

۶۲ هر میکروقرن، تقریباً چند دقیقه است؟

۵ / ۲۶ (۱)
۸ / ۲۶ (۲)
۵۲ / ۶ (۳)
۸۷ / ۶ (۴)

پاسخ: گزینه ۳

تبدیل یکای زنجیره‌ای: برای تبدیل یکای یک کمیت به یگای دیگر، از روش تبدیل یکای زنجیره‌ای استفاده می‌کنیم. برای نمونه، برای این‌که بینیم ۲۰ in معادل چند cm است، به صورت زیر عمل می‌کنیم:

الف) ابتدا تساوی بین دو یکا را می‌نویسیم، تا کسر تبدیل مناسب به دست آید:

$$1 \text{ in} = 2.54 \text{ cm} \Rightarrow \frac{1 \text{ in}}{2.54 \text{ cm}} = 1 \quad \text{یا} \quad \frac{2.54 \text{ cm}}{1 \text{ in}} = 1$$

ب) سپس به کمک کسر تبدیل مناسب، تبدیل یکای زنجیره‌ای را می‌نویسیم:

$$20 \text{ in} = 20 \text{ in} \times \frac{2.54 \text{ cm}}{1 \text{ in}} = 50.8 \text{ cm}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓ از روش تبدیل یکای زنجیره‌ای استفاده می‌کنیم:

$$\frac{1 \text{ ساعت}}{60 \text{ دقیقه}} \times \frac{24 \text{ ساعت}}{1 \text{ روز}} \times \frac{365 \text{ روز}}{1 \text{ سال}} \times \frac{10^6 \text{ قرن}}{1 \text{ سال}} \times \frac{1 \text{ میکروقرن}}{10^{-6} \text{ قرن}} = 1 \text{ میکروقرن}$$

$$10^{-6} \times 10^6 \times 365 \times 24 \times 60 = 52.08 \text{ دقیقه} \approx 52/6$$

کتاب درسی

الف) هر میکروقرن، تقریباً چند دقیقه است؟

(فیزیک (۱) - تمرین ۶ پایان فصل صفحه ۱۶ کتاب درسی)



Red Page

- برای این که با سبک سؤال‌های کنکور خیلی دقیق آشنا بشین؛ خیلی سبز تو هر آزمون برای هر درس ۲ یا ۳ تا از سؤال‌های کنکور رو شبیه‌سازی می‌کنه.
- همیشه سعی میشه که این مدل شبیه‌سازی‌ها از بین (سؤال‌های کنکور) که معمولاً تکرار میشن انجام بشه
- توی پاسخنامه صفحه مربوط به پاسخ این سؤال‌ها رنگ زمینه قرمز داره به خاطر همین بهش می‌گیم (Red page)
- اگه دقت کنید می‌بینید که سبک و مدل این سؤال‌های شبیه‌سازی شده دقیقاً مثل همون سؤال کنکوره

کنکور مشابه

فیزیک

۴۵ معادله سرعت-زمان متحرکی که در امتداد محور x حرکت می‌کند، در SI به صورت $v = t^2 - 4t + 5$ است. شتاب متوسط این متحرک از مبدأ زمان تا لحظه‌ای که سرعت آن به $(1 \text{ m/s})\hat{i}$ می‌رسد، بر حسب متر بر مربع ثانیه کدام است؟

(۱) $4\hat{i}$
 (۲) $-4\hat{i}$
 (۳) $2\hat{i}$
 (۴) $-2\hat{i}$

پاسخ: گزینه ۴

Hint سرعت در مبدأ زمان (v_0) و لحظه t_1 که بردار سرعت در آن لحظه برابر $\vec{v}_1 = (1 \text{ m/s})\hat{i}$ است را به دست آورید و سپس از رابطه $\vec{a}_{av} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t}$ خواسته سؤال را حساب کنید.

درس Box بردار شتاب متوسط متحرک از رابطه زیر به دست می‌آید:
 بردار سرعت متحرک (\vec{v}) (m/s)
 t زمان (s)

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: سرعت متحرک در مبدأ زمان را به دست می‌آوریم:

$$v_0 = (0)^2 - 4(0) + 5 = 5 \text{ m/s}$$

گام دوم: اکنون لحظه‌ای را که سرعت متحرک 1 m/s است، محاسبه می‌کنیم:

$$v = t^2 - 4t + 5 = 1 \Rightarrow t^2 - 4t + 4 = 0 \Rightarrow (t-2)^2 = 0 \Rightarrow t = 2 \text{ s}$$

گام سوم: بردار شتاب متوسط متحرک را در بازه زمانی ۰ تا ۲ ثانیه به دست می‌آوریم:

$$\vec{a}_{av} = \frac{\Delta \vec{v}}{\Delta t} = \frac{v_{2s} - v_0}{2 - 0} = \frac{(1 - 5)\hat{i}}{2} = (-2 \text{ m/s}^2)\hat{i}$$

معادله سرعت-زمان متحرکی در SI به صورت $v = 2t^2 - 8$ است. شتاب متوسط آن در ۲ ثانیه دوم چند متر بر مربع ثانیه است؟

(سؤال ۳۸ کنکور ریاضی ۱۳۰۳ - نوبت اول)

(۱) ۱۸
 (۲) ۱۲
 (۳) ۸
 (۴) ۴

سؤال اصلی کنکور که این سؤال از درشش شبیه‌سازی شده رو می‌تونن پایین صفحه پاسخنامه ببینید.

Purple Page

- مرسومه كه هر سال سؤال هاي يكي دو تا درس توكنكور سراسري سخت تر (يا خاص تر) طراحي ميشن
- مثلاً كنگور سال ۱۴۰۴ تو رشته رياضي و تجربی درس های رياضي و شیمی اینجوری بودن و برای رشته انسانی این اتفاق برای علوم و فنون و فلسفه (كمی هم جغرافیا) افتاده بود.
- خیلی سبز این مدل سؤال های خاص رو هم تو هر آزمون شبیه سازی می کنه (۱ یا ۲ سؤال برای هر درس)
- صفحه پاسخ هر كدوم از این سؤال ها رنگ زمینه بنفش داره.
- Purple Page برای همه درس ها نیست و فقط برای درس هایی كه سؤال خاص تر (يا سخت تر) تو كنگور همون سال داشتن از این مدل شبیه سازی ها داریم.

مشابه كنگور ۱۴۰۴

ریاضی

تابع f ثابت و تابع g همانی است. اگر $6x = 2f(2x-1) + 3g(2x+1)$ باشد، حاصل $(\frac{g}{f})(3)$ کدام است؟

۱۱۴ تابع f ثابت و تابع g همانی است. $g(x) = x$ است.

$\frac{1}{2}$ (۱)
 $-\frac{1}{2}$ (۲)
 2 (۳)
 -2 (۴)

پاسخ: گزینه ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گام اول: ضابطه تابع f را $f(x) = c$ و ضابطه تابع g را $g(x) = x$ در نظر می گیریم. حالا طبق رابطه مفروض داریم:

$$2c + 3(2x+1) = 6x \Rightarrow 6x + 2c + 3 = 6x$$

برای این که تساوی بالا همواره برقرار باشد، لازم است $2c + 3$ برابر صفر باشد:

$$c = -\frac{3}{2}$$

گام دوم: یعنی $f(x) = -\frac{3}{2}$ است و داریم:

$$\left(\frac{g}{f}\right)(3) = \frac{g(3)}{f(3)} = \frac{3}{-\frac{3}{2}} = -2$$

اگر f تابعی همانی و g تابع ثابت بوده و $3 + 2x = g(3x) + 2f(3+x)$ باشد، مقدار $\frac{f(-1)}{g(4)}$ کدام است؟

(سؤال ۱۱۶ كنگور تهری ۱۳۰۳ - نوبت دوم)

$\frac{1}{4}$ (۱)
 $-\frac{1}{4}$ (۲)
 $-\frac{1}{3}$ (۳)
 $\frac{1}{3}$ (۴)

سؤال اصلی كنگور كه این سؤال با توجه به اون شبیه سازی شده هم پایین صفحه پاسخنامه سؤال آورده شده كه بتونی بلافاصله بعد از حل كردنش سؤال اصلی كنگورش رو هم ببینی و این مدل سؤال خاص رو دقیقاً به ذهن بسپری.

پاسخنامه‌های برای تحمیل یادگیری

- پاسخنامه خیلی سبز فقط یک پاسخنامه معمولی نیست، بلکه به مسیره؛ به مسیر فکر شده و مرحله به مرحله برای تکمیل یادگیری.
- هر سؤال و پاسخ رو تو به صفحه میاریم که دسترسی به هر سؤال راحت‌تر باشه.

گاهی وقت‌ها دلیل اینکه نتونستی به جواب برسی اینه که صورت سؤال رو خوب متوجه نشدی، **تعبیر سؤال** (که دقیقاً رو قسمت خاص فهم سؤال نوشته می‌شه) به فهم دقیق سؤال کمک می‌کنه.

صورت سؤال رو دوباره اینجا میاره که حین بررسی پاسخنامه صورت سؤال هم دم دست باشه.

زیست‌شناسی

۱۶ شکل زیر، ترسیمی ساده مربوط به یکی از انواع الگوهای پیشنهادی برای همانندسازی دنا است. کد به این شکل، درست بیان شده است؟ (فرض کنید تمام نوکلئوتیدهای دنا A معمولی هستند، در فرآیند همانندسازی حفاظتی را برابر با یک رشته پلی‌نوکلئوتیدی در نظر بگیرید.)

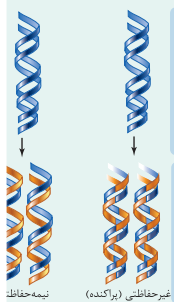
(۱) شکستن پیوند اشتراکی در این الگو تنها به واسطه فعالیت نوکلئازی دنباسپاراز محتمل است.
 (۲) در این الگو برخلاف الگوی تأییدشده توسط مزلسون و استال، تغییر ساختار رشته الگو محتمل نیست.
 (۳) به دنبال ۲ دور همانندسازی دنا B با این الگو و در شرایطی مشابه با آزمایش مزلسون و استال، تشکیل نوار در میانه لوله محتمل است.
 (۴) در پی ۴ دور همانندسازی دنا C با این الگو و در محیط دارای ^{15}N ، فقط یک نوار در لوله تشکیل می‌شود.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: زیست دوازدهم - فصل ۱ - طرح‌های همانندسازی

شکل، نشان‌دهنده طرح همانندسازی حفاظتی است، چراکه در آن، هر دو رشته دنا اولیه به صورت دست‌نخورده باقی مانده، وارد یکی از یاخته‌های حاصل می‌شوند. دو رشته دنا جدید هم، با هم، وارد یاخته دیگر می‌شوند. از طرفی، دارای نیتروژن ۱۴ هستند و دنا C هم فقط دارای نیتروژن ۱۵ است.

Hint



حفاظتی: هر دو رشته دنا قبلی (اولیه) به صورت دست‌نخورده باقی مانده، وارد یکی از یاخته‌های حاصل از تقسیم می‌شوند، دو رشته دنا جدید هم وارد یاخته دیگر می‌شوند؛ چون دنا اولیه به صورت دست‌نخورده در یکی از یاخته‌ها حفظ شده است.

طرح‌های پیشنهادی همانندسازی دنا

نیمه‌حفاظتی: در این طرح در هر یاخته یکی از دو رشته دنا مربوط به دنا اولیه است و رشته دیگر با نوکلئوتیدهای جدید ساخته شده است، چون در هر یاخته حاصل، فقط یکی از دو رشته دنا قبلی وجود دارد.

غیرحفاظتی (پراکنده): هر کدام از رشته‌های دناهای حاصل، قطعاتی از رشته قبلی و صورت پراکنده در خود دارند.

اگر دنا با نیتروژن ۱۵ (دنا C)، یک بار در محیط دارای نیتروژن ۱۵ به روش حفاظتی همانندسازی شود، در دنا با نوکلئوتیدهای حاوی نیتروژن ۱۵ ایجاد می‌شود. اگر این دو دنا جدید دوباره به صورت حفاظتی همانندسازی دناهای دارای نیتروژن ۱۵ ایجاد می‌شود. پس در نهایت، فقط یک نوار در سانتیفریژ ایجاد می‌شود که دناهای بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): طی همانندسازی دنا، هنگام اضافه شدن هر نوکلئوتید سه فسفات به انتهای رشته پلی‌نوکلئوتیدی در طی فعالیت بسپارازی دنباسپاراز، دوتا از فسفات‌های آن از نوکلئوتید جدا می‌شوند. طی فعالیت نوکلئازی د فسفودی‌استر برای رفع اشتباه شکسته می‌شود. پس هم طی همانندسازی دنا (فعالیت بسپارازی) و هم طی دنباسپاراز شکستن پیوند اشتراکی رخ می‌دهد.

اگر همانندسازی دنا در آزمایش‌های مزلسون و استال با الگوی حفاظتی ممکن باشد، به ازای هر دور همانندسازی تشکیل شده دارای چگالی سبک یا سنگین هستند و در لوله آزمایش هیچ‌گاه دناهایی با چگالی متوسط تشکیل

هدف اصلی این مدل پاسخنامه اینه که فقط پاسخنامه رو نخونی و رد بشی بلکه مرحله به مرحله بهت کمک بکنه خودت سؤال رو حل کنی. **Hint** به اشاره دقیقیه برای اینکه بدونی برای جواب دادن به این سؤال از کجا شروع کنی و چیکار کنی.

دزنی Box به درسنامه کامل در عین حال جمع‌وجوره برای یادآوری درسنامه مربوط به اون سؤال. اگه تا این مرحله هنوز به جواب نرسیدی درس باکس کمک می‌کنه به یادآوری و تلاش مجدد برای حل سؤال.

پاسخ خیلی تشریحی به پاسخنامه خیلی خیلی تشریحی که هم پاسخ درست رو کامل تشریح می‌کنه و هم تکتک گزینه‌ها رو بررسی می‌کنه. معمولاً این پاسخنامه گام به گام و برای اینکه با خوندن گام اول دوباره سعی کنی ادامه راه حل رو خودت پیدا کنی.

نکته نکته‌های خیلی خاص (کنکوری)



سورس، رپ، و (ت) درست‌اند.

بررسی موارد:

(الف) یون‌ها با قرارگیری در مدار الکتریکی به سوی قطب‌های ناهمنام خود حرکت می‌کنند، نه قطب‌های همنام!
(ب) گرافیت، رسانای الکترونی است و دو مادهٔ دیگر، رسانای جریان برق نیستند.

ترکیب‌های یونی در حالت جامد، رسانای جریان برق نیستند؛ زیرا یون‌ها در حالت جامد نمی‌توانند آزادانه جابه‌جا شوند.

• گول نخوری

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: برای این که نمودار سهمی پایین‌تر از خط قرار گیرد باید $(-2, 3)$ مجموعهٔ جواب‌های نامعادلهٔ زیر باشد:
 $b < 2ax + 4b \Rightarrow x^2 - 3ax - 5b < 0$

گام دوم: با توجه به تعیین علامت عبارت درجه ۲، می‌توان نتیجه گرفت که $x = 3$ و $x = -2$ جواب $x^2 - 3ax - 5b = 0$ هستند، در نتیجه:

$$\begin{cases} 9a - 5b = 0 \\ 4a - 5b = 0 \end{cases} \xrightarrow[\text{کم می‌کنیم.}]{\text{بالایی را از پایینی}} \begin{cases} 5a = 0 \\ 5a - 15a = 0 \end{cases} \Rightarrow a = \frac{1}{3}, b = \frac{6}{5}$$

$$\frac{1}{3} \times \frac{6}{5} = \frac{2}{5} = 0.4$$

$$3a = 1 \Rightarrow a = \frac{1}{3}$$

$$4a - 5b = 0 \Rightarrow b = \frac{4}{5}$$

می‌تونستی برای مشخص کردن a و b از S و P استفاده کنی.

• به‌جور دیگه

گام اول: از جدول تعیین علامت استفاده می‌کنیم؛ زیرا دامنهٔ تابع f مجموعهٔ جواب‌های نامعادلهٔ $\frac{1-2x}{\sqrt{2x-1}} \geq 0$ است.

$$\frac{1-2x}{\sqrt{2x-1}}$$

و براساس روابط درس‌پاکس، جدول تعیین علامت عبارت $\sqrt{2x-1}$ را می‌نویسیم:

$$\frac{1}{-}$$

	1		
+	-	-	
-	-	+	
-	+	-	

گام دوم: حالا جدول هم‌زمان این دو عبارت را داریم:

با توجه به جدول بالا، مجموعهٔ جواب‌های نامعادلهٔ $\frac{1-2x}{\sqrt{2x-1}} \geq 0$ که همان دامنهٔ تابع f است، بازهٔ $(\frac{1}{2}, 1)$ خواهد هیچ عدد صحیحی را شامل نمی‌شود.

اگر $x \in \mathbb{Z}$ ، آن‌گاه $[x] = x$ و ضابطهٔ تابع f به صورت $f(x) = \sqrt{-1}$ خواهد شد که غیر قابل قبول است؛ پس شامل هیچ عدد صحیحی نیست.

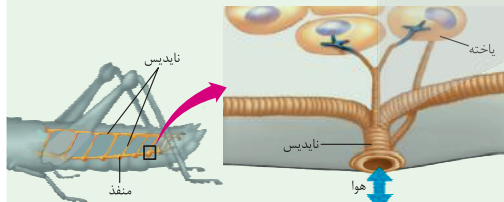
پاسخ خیلی تشریحی

• تیزبازی

• شکل‌نامه

۱) قطر نایدیس‌ها با میزان انشعابات آن‌ها، رابطهٔ عکس دارد؛ یعنی هر چه قدر از بخش‌های ابتدایی به سمت انت می‌رویم، قطر کاهش می‌یابد.

۲) جهت جریان هوا درون نایدیس‌ها دوطرفه است.



۳) از یک نایدیس می‌تواند انشعاباتی با قطر متفاوت جدا شود. این انشعابات می‌توانند به بخش‌های مختلف بدن بروند، گ به سمت منافذ تنفسی دیگر می‌روند تا با انشعابات آن‌ها یکی شوند، گروهی هم می‌توانند بروند و انشعابات پایانی نایدیس در مجاورت هر یاخته، ممکن است بیش از یک انشعاب پایانی وجود داشته باشد.

درون سیتوپلاسم کروموزوم کمکی نیز حضور دارد و از نظر تعداد جایگاه آغاز همانندسازی و یک یا دو همانند اغلب پروکاریوت‌ها است.

(الف) ساختاری متشکل از دو رشتهٔ موازی است که در جهتی خاص حول محور فرضی پیچیده شده‌اند.

(ب) در یک نقطهٔ ویژه از دنا، فرایند همانندسازی، آغاز شده و با رسیدن مجدد به آن پایان می‌یابد.

(ج) مشابه دنا، کمکی، از طریق بخش مشترکی به غشای یاخته اتصال می‌یابد.

(د) تعداد ساختارهای Y شکل آن‌ها در حین همانندسازی کم‌تر از دنا، اصلی آغازیان است.

(۲) «الف»، «ب» و «د»

(۱) «الف» و «د»

(۴) «الف»، «ب»، «ج» و «د»

(۳) «ب»، «ج» و «د»

گول نخوری سعی کردیم اشتباهات متدوالی که تو هر سؤال اتفاق می‌افتد رو تحت عنوان گول نخوری برای هر سؤال بیاریم.

این قراره بهت کمک کنه که تو دام سؤال‌ها نیفتی و بعد از به مدتی دام سؤال‌ها رو بشناسی.

به‌جور دیگه اگر سؤال رو درست حل کردی، به راه حل متفاوت هم اینجا ببین.

به‌جور دیگه نگاه کردن به هر سؤال کمک زیادی به بالا بردن سرعت حل تست‌ها می‌کنه.

تیزبازی حتی اگر یکی دوتا سؤال رو بتونی سر جلسه آزمون (مخصوصاً کنکور) سریع و خاص حل کنی علاوه بر ذخیره کردن زمان از نظر روحی هم خیلی خیلی بهت کمک می‌کنه. تیزبازی به آیتم جذابه برای یاد گرفتن و تمرین کردن حل سؤال‌ها باروش‌های تند و تیز.

شکل‌نامه شکل‌های کتاب تو بعضی از درس‌ها (مخصوصاً زیست‌شناسی) خیلی خیلی مهمه. موشکافی شکل‌های مهم کتاب درسی رو اینجا ببین.

مشاوره اهمیت تست‌ها توی کنکور، پرتکرار بودنشون و توضیحات تخصصی به طراح حرفه‌ای رو توی مشاوره هر تست دقیق بخون.

این همه آیتم توی پاسخنامه به خاطر اینه که هر کسی متناسب با نیاز خودش از اون بهره‌مند بشه.

مثلاً کسی که به به سؤال جواب درست داده فقط می‌تونه به‌جور دیگه یا تیزبازی سؤال رو ببینه نه همه پاسخنامه رو.

مشاوره تو یکی از سؤال‌های کنکور که تیب مشابهی با سؤال ما داشت، یکی از موارد تو همهٔ گزینه‌ها تکرار شده بود (مثل مورد د) تو این‌جا) خب این یعنی این گزینه درسته و لازم نیست بخونیش، پس با خیالت راحت برو سراغ بقیهٔ گزینه‌ها و زمانت رو save کن.

آزمون آزمایشی خیلی سبز



پایه دهم

مرحله یازدهم

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

۲۱/ فروردین / ۱۴۰۵

رشته انسانی

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	دهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ تا ۳ صفحه ۹ تا ۹۸
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۹ و کارگاه تحلیل فصل سوم صفحه ۱۰ تا ۷۸
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۱۲ صفحه ۱ تا ۱۰۷
زبان عربی	۱۵	۳۶	۵۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۶ صفحه ۱ تا ۹۲
تاریخ	۱۰	۵۱	۶۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۱۲ صفحه ۱ تا ۱۱۷
جغرافیا	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۸ صفحه ۱ تا ۸۲
منطق	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ و ۸ صفحه ۱ تا ۸۲
اقتصاد	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۱۱ صفحه ۱ تا ۱۲۸
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	-

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس - گزینشگر
ریاضی و آمار	مسعود شفیعی کارشناس علمی: علی شهرابی	مسعود شفیعی
علوم و فنون ادبی	مهدی نظری قهرودی کارشناس علمی: عماد فیض آبادی	مهدی نظری قهرودی
جامعه‌شناسی	الهام رضایی کارشناس علمی: سید هانی رکن‌الدینی	فروغ نجمی تیموریان
عربی، زبان قرآن	اسرافیل قربان‌پور کارشناس علمی: محمدصادق خادم	اسرافیل قربان‌پور
تاریخ	عارف گلی‌وری کارشناس علمی: حبیبه محبی	عارف گلی‌وری
جغرافیا	بهروز یحیی کارشناس علمی: حبیبه محبی	سعید بهروزی‌فر - بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری کارشناس علمی: مهشید رستمی	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی‌نیا کارشناس علمی: رضا احمدی زمانی	علی محسنی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاچانپور

این آزمون نمره منفی دارد.

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینته ها، نوع صفحه آرای، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

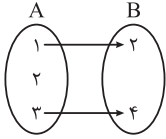


ریاضی و آمار دهم

۱- کدام گزینه شامل تمام مواردی است که مشخص کننده یک تابع اند؟

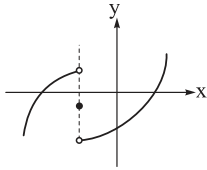
الف) $f = \{(1, 2), (2, 2), (3, 5)\}$

ب)



ج) رابطه‌ای که به هر خط تلفن همراه، کد ملی صاحب آن خط را نسبت می‌دهد.

د)



۴) ج - د

۳) ب - ج - د

۲) الف - ج - د

۱) الف - ج

۲- کدام گزینه به ترتیب از راست به چپ، جاهای خالی متن زیر را به درستی پر می‌کند؟

«به مطالعه نحوه گردآوری، سازمان‌دهی، تحلیل و تفسیر داده‌ها برای استخراج اطلاعات و تصمیم‌گیری گفته می‌شود. مجموعه کل واحدهای آماری را می‌نامند. واقعیت‌هایی درباره یک چیز هستند که در محاسبه، استنباط یا برنامه‌ریزی به کار می‌روند. نمونه‌ای را که در آن، همه اعضای جامعه، شانس انتخاب یکسان داشته باشند، می‌نامند.»

۱) آمار - جامعه آماری - داده‌ها - نمونه تصادفی

۲) آمارگیری - نمونه - داده‌ها - نمونه تصادفی

۳) آمار - نمونه - متغیرها - نمونه تصادفی

۴) آمارگیری - جامعه آماری - متغیرها - واحد آماری

۳- میانگین، میانه و واریانس داده‌های ۳، ۴، ۳ و ۳ به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

۲) ۴، ۳ و ۳/۵

۱) ۳، ۳/۵ و ۳

۴) ۴، ۳/۵ و ۱/۵

۳) ۳، ۳/۵ و ۳

۴- مجموع جواب‌های معادله $x^2 - (m^2 + 1)x + m - 3 = 0$ ، ده واحد بیشتر از حاصل ضرب آن‌ها است. مقدار بزرگ‌تر m ، چند برابر مقدار کوچک‌تر آن است؟

۴) $-\frac{2}{3}$

۳) $-\frac{3}{2}$

۲) $\frac{2}{3}$

۱) $\frac{3}{2}$

محل انجام محاسبات



۵- جواب کوچک تر معادله $\frac{x+2}{x} + \frac{x}{x+2} = \frac{10}{3}$ کدام است؟

- (۱) -۳ (۲) $\frac{1}{3}$ (۳) ۱ (۴) ۳

۶- رابطه $f = \{(1, 4), (2, 1), (m, 2), (2, m^2 - 4m + 4)\}$ یک تابع است. مقدار m کدام است؟

- (۱) فقط ۱ (۲) فقط ۳ (۳) ۱ و ۳ (۴) این رابطه به ازای هیچ مقداری از m تابع نیست.

۷- تابع خطی $f(x) = \frac{m}{3}x + m - 2$ به ازای همه مقادیر m از نقطه (α, β) می گذرد. مقدار $\alpha - \beta$ کدام است؟

- (۱) ۱ (۲) -۱ (۳) ۵ (۴) -۵

۸- به ازای کدام مقادیر برای a و b ، سهمی به معادله $y = ax^2 + x + b$ از ناحیه اول دستگاه مختصات نمی گذرد؟

$$\begin{cases} a = 1 \\ b = -1 \end{cases} \quad (۲)$$

$$\begin{cases} a = 1 \\ b = 1 \end{cases} \quad (۱)$$

$$\begin{cases} a = -1 \\ b = -1 \end{cases} \quad (۴)$$

$$\begin{cases} a = -1 \\ b = 1 \end{cases} \quad (۳)$$

۹- در جهان، بافتنگاشت (هیستوگرام) قد افراد به صورت خم بهنجار است. اگر میانگین قد افراد ۱۵۰ سانتی متر و انحراف معیار آن ۱۰ سانتی متر باشد، تقریباً چند درصد از افراد جهان قد بین ۱۴۰ سانتی متر و ۱۷۰ سانتی متر دارند؟

- (۱) ۶۸ (۲) ۸۲ (۳) ۹۶ (۴) ۹۹

۱۰- اگر ۹، ۴ و $a - 3$ به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های متمایز ۵، ۰ و $a - 3$ باشند، مقدار a کدام است؟

- (۱) ۲ (۲) ۳ (۳) ۴ (۴) ۵

محل انجام محاسبات

۱۶- از تکرار چهاربارۀ علائم هجایی « - - ل - » وزن کدام گزینه به دست می‌آید؟

- | | |
|--|---|
| ۱) هنگام تنگ‌دستی در عیش کوش و مستی | کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را |
| ۲) این خون که موج می‌زند اندر جگر تو را | در کارِ رنگ و بوی نگاری نمی‌کنی |
| ۳) اول دلم را صفا داد آینه‌ام را جلا داد | آخر به باد فنا داد عشق تو خاکستر من |
| ۴) او می‌رود دامن‌کشان، من زهر تنهایی چشان | دیگر می‌پرس از من نشان کز دل نشانم می‌رود |

۱۷- تقطیع هجایی در کدام بیت با ابیات دیگر «تفاوت» دارد؟

- | | |
|-------------------------------------|-----------------------------------|
| ۱) خلوت دل نیست جای صحبت اصداد | دیو چو بیرون رود فرشته درآید |
| ۲) مرغ دلم صید کرد غمزه چون تیر او | لشکر خود عرض داد حسن جهان‌گیر او |
| ۳) ذره نماید به جنب قدر تو گردون | قطره نماید به پیش طبع تو دریا |
| ۴) خواجه بزرگ است و مال دارد و نعمت | نعمت و مالی که کس نیابد از آن کام |

۱۸- عواطف و حس و حال حاکم بر فضای کدام گزینه «متفاوت» است؟

- | | |
|------------------------------------|-------------------------------------|
| ۱) اکنون که گل سعادتت پربار است | دست تو ز جام می چرا بی‌کار است |
| می خور که زمانه دشمنی غدار است | دریافتن روز چنین دشوار است |
| ۲) امروز تو را دسترس فردا نیست | و اندیشه فردات به جز سودا نیست |
| ضایع مکن این دم از دلت شیدا نیست | کاین باقی عمر را بها پیدا نیست |
| ۳) آتش به دو دست خویش بر خرمن خویش | چون خود زده‌ام چه نالم از دشمن خویش |
| کس دشمن من نیست منم دشمن خویش | ای وای من و دست من و دامن خویش |
| ۴) ای دل چو زمانه می‌کند غمناکت | ناگه برود ز تن روان پاکت |
| بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند | زان پیش که سبزه بردم از خاکت |

۱۹- در کدام بیت، «واج‌آرایی» محسوس نیست؟

- | | |
|---|---|
| ۱) هر دو عالم قیمت خود گفته‌ای | نرخ بالا کن که ارزانی هنوز |
| ۲) درد بی‌دردی ز ما خواهد برآوردن دمار | درد عشقی تا به درد، این درد را درمان کنیم |
| ۳) روز وصل دوست‌داران یاد باد | یاد باد آن روزگاران یاد باد |
| ۴) من مانده‌ام مهجور از او بیچاره و رنجور از او | گویی که نیشی دور از او در استخوانم می‌رود |

۲۰- در کدام گزینه آرایه «موازنه» دیده نمی‌شود؟

- | | |
|--------------------------------------|------------------------------------|
| ۱) ببری ذاتش از تهمت ضد و جنس | غنی ملکش از طاعت جن و انس |
| ۲) ای ز نگاه تو چشم من شده روشن | وی به زبان تو باغ جان هم خرم |
| ۳) در دام تو محبوسم در دست تو مغلوبم | وز ذوق تو مدهوشم در وصف تو حیرانم |
| ۴) ای محنت از نه کوه شدی ساعتی برو | وی دولت از نه باد شدی لحظه‌ای بپای |

۲۱- نوع سجع در کدام عبارت «تفاوت» است؟

- ۱) همی وعظ گفتم با جماعتی دل‌مرده که ره از عالم صورت به معنی نبرده.
- ۲) عشق هر چند مایه راحت است، پیرایه آفت است.
- ۳) گفتم: دست از من مسکین بردارید و به حال خویشم بگذارید.
- ۴) هر آینه ما را خردمندی کافی باید که تدبیر مملکت را شاید.

۲۲- ترتیب ابیات زیر براساس دارابودن آرایه‌های «ترصیع - واژه‌آرایی - سجع - موازنه» در کدام گزینه آمده است؟

الف) چو شمع خنده نکردی مگر به روز سیاهم	ب) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
ج) ای آن که جهان را همه فخر از حسب توست	د) باز آ و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین
چو بخت جلوه نکردی مگر ز موی سپیدم	تو صنم نمی‌گذاری که مرا نماز باشد
وی آن که شهبان را همه فخر از نسب توست	کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود

(۱) الف - ب - د - ج

(۳) الف - ج - د - ب

۲۳- کدام گزینه ترتیب درست ابیات زیر را با توجه به مفاهیم «ستایش آزادگی - دشواری‌های عشق - لزوم تناسب دخل و خرج - عاقبت وخیم پندناپذیری» نشان می‌دهد؟

الف) خوشا چون سروها استادانی سبز	ب) دست بر دست می‌زند که دریغ
ج) اگر باران به کوهستان نبارد	د) برنند از برای دلی بارها
خوشا چون برگ‌ها افتادنی سبز	نشنیدم حدیث دانشمند
به سالی دجله گردد خشک رودی	خورند از برای گلی خارها

(۱) د - ج - الف - ب

(۳) د - الف - ب - ج

۲۴- مفهوم نوشته‌شده در برابر کدام گزینه با آن متناسب نیست؟

الف) گفت در پاسخ که ما را باک نیست	ب) ما چون ز دری پای کشیدیم، کشیدیم
ج) گر چه دانی که نشنوند، بگوی	د) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست
عارفان را خانه آلا خاک نیست	(ناپایداری دنیا)
امید ز هر کس که بریدیم، بریدیم	(رمیدگی عاشق از معشوق)
هر چه دانی ز نیک خواهی و پند	(خیرخواهی حتی درباره مخاطب نالایق)
ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست	(تجلی معشوق در پدیده‌ها)

۲۵- بیت زیر با کدام گزینه تناسب معنایی بیشتری دارد؟

الف) «ریگ آموی و درشتی راه او	ب) سعدی‌احب وطن گرچه حدیثی است صحیح
ج) من از دل آن زمانی دست شستم	د) در این خاک در این مزرعه پاک
زیر پایم پرنیان آید همی»	نتوان مرد به سختی که من این جا زادم
که شد در زلف آن دلبر وطن ساخت	به جز مهر به جز عشق دگر تخم نکاریم
برداشتند، فکر کلاهی دگر کنم	



جامعه‌شناسی دهم

۲۶- کدام گزینه در مورد «تعریف کنش»، «ویژگی کنش اجتماعی»، «نمونه پدیده اجتماعی» و «علت پیدایش سالمندی جمعیت» درست است؟

- ۱) هر فعالیت و کاری که انسان انجام می‌دهد. - بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم محصول آن است. - جامعه‌پذیری - محدود شدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند
 - ۲) انجام‌دهنده فعالیت انسانی - آداب و قواعد خاصی می‌خواهد. - کنترل اجتماعی - عدم تمایل زنان به فرزندآوری
 - ۳) فعالیتی که انسان انجام می‌دهد. - با توجه به دیگران انجام می‌شود. - هنجار اجتماعی - عدم پذیرش مسئولیت والدگری
 - ۴) کار تمامی مخلوقات در جهان - ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آنهاست. - گروه دوستان - عدم تمایل جوانان به ازدواج
- ۲۷- به ترتیب، کدام یک به «گستره»، «اجزا» و «لایه‌های سطحی» جهان اجتماعی اشاره دارد؟
- ۱) پدیده‌های تکوینی که بر زندگی انسان تأثیر می‌گذارند. - تقسیم‌بندی با معیار خرد و کلان - تأثیر همه‌جانبه دارند.
 - ۲) پدیده‌های اجتماعی و آن دسته از پدیده‌های تکوینی که با زندگی انسان ارتباط دارند. - پدیده‌های اجتماعی - بیشتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند.
 - ۳) همه پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی - دارای هویت ذهنی و معنایی - همان نمادها و ارزش‌ها هستند.
 - ۴) پدیده‌های اجتماعی و اعتباری که توسط انسان ایجاد شده‌اند. - تقسیم‌بندی براساس سطحی و عمیق - نقش حیاتی و اساسی دارند.

۲۸- کدام گزینه به ترتیب به دیدگاه جهان‌های اجتماعی در طول هم و دیدگاه عرضی اشاره دارد؟

- ۱) اروپایی‌ها یک ضرب‌المثل قدیمی دارند که «همه راه‌ها به رم ختم می‌شوند». - وجود جهان‌های اجتماعی مختلف از قبیل غرب، اسلام، چین و هند
- ۲) وجود نگاره‌های هندسی عظیم‌الجثه و باستانی در تمدن نازکا - مطالعه جوامع صنعتی و پیشرفته غربی توسط جامعه‌شناسانی مانند مارکس و اسپنسر
- ۳) ساخت پولاد دمشقی در گذشته با استفاده از نانولوله‌ها و ریزش‌های کربنی - تقسیم حرکت جوامع بشری به دو مقطع نخست، با نام جوامع مکانیکی و مقطع دوم با نام جوامع ارگانیکی
- ۴) استفاده از نظریه استعمار در سده‌های گذشته با هدف طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده - جوامع ابتدایی در دوران کودکی، یعنی مراحل اولیه رشد خود باقی مانده‌اند.

۲۹- جهان متجدد از نظر ماکس وبر چه محدودیت‌هایی دارد؟

- ۱) دنبال کردن اهداف دنیوی به وسیله علوم تجربی - افول کنش‌های عاطفی و اخلاقی - افول عقلانیت ابزاری - گسترش دانش اهداف و ارزش‌ها
- ۲) تقدس‌زدایی از جهان - سلطه نظم اجتماعی پیچیده بر انسان - اراده و آزادی مطلق انسان - به‌کارگیری علوم تجربی و فناوری حاصل از آن
- ۳) گسترش عقلانیت ابزاری - سپرده‌شدن داوری درباره ارزش‌ها و آرمان‌های بشری به تمایلات افراد - افول کنش‌های عقلانی معطوف به دنیا - افول دانش وسایل
- ۴) زوال عقلانیت ذاتی - طرد عناصر مقدس و معنوی از جهان - قفس آهنین - از دست رفتن اراده و آزادی انسان

۳۰- کدام عبارت در رابطه با «حقایق» درست است، اما در رابطه با «آرمان اجتماعی» نادرست است؟

- ۱) برای جهان‌های اجتماعی امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد، همان‌گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد. - تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب سیاست، فرهنگ و ... است.
- ۲) حقایق هرچند خود ثابت‌اند، اما از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیرند. - مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی است که اعضای جهان اجتماعی به آن می‌رسند.
- ۳) هر بخش از جهان اجتماعی که از نظر علمی صحیح و مغایر با فطرت انسان باشد، حق است. - ارزش‌ها در آرمان‌های اجتماعی متبلور می‌شوند.
- ۴) جهان‌های اجتماعی نمی‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها دچار تغییر می‌شود. - واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد.

۳۱- به ترتیب، مصداق هر یک از عبارتهای زیر چیست؟

- هویت انتسابی، اجتماعی و ثابت
 - توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بُعد جسمانی هویت
 - تأثیر بُعد نفسانی هویت بر بُعد اجتماعی
- (۱) مسلمان بودن - نمایشگاههای هنر - امام خمینی (ره) مسیر جامعه ایران را دگرگون ساختند.
 (۲) متولد دهه ۷۰ - جشنوارههای مد و زیبایی - جهان متجدد، مانع رشد عقلانیت ذاتی در انسان می شود.
 (۳) ایرانی بودن - برگزاری مسابقات بین المللی زیبایی - یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می دهد.
 (۴) روستایی بودن - برگزاری مسابقات مستر المپیا - افزایش انتشار گازهای گلخانه ای در اثر خروج کشورها از پیمان پاریس

۳۲- به ترتیب، پاسخ درست پرسشهای زیر کدام گزینه است؟

- جهان اجتماعی روش تنبیه و مجازات را برای چه کسانی استفاده می کند؟
 - چه فرهنگهایی از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند؟
 - در چه شرایطی بازتولید جهان اجتماعی با مشکل مواجه می شود؟
- (۱) کسانی که دچار کژروی اجتماعی شده اند. - با فطرت آدمیان سازگارتر باشند. - جهان اجتماعی روشهای مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد.
 (۲) افرادی که مطابق ارزشها و قواعد عمل می کنند. - ظرفیت عقلانی و منطقی بیشتری داشته باشند. - جامعه پذیری موفق عمل نکند.
 (۳) کسانی که جامعه پذیر نشده اند. - کنشهای افرادشان متناسب با فرهنگ آن باشد. - جهان اجتماعی روشهای مناسبی برای کنترل کژروی اجتماعی نداشته باشد.
 (۴) افرادی که ناهنجاری اجتماعی انجام می دهند. - روشهای بیشتری برای جامعه پذیری داشته باشند. - از روشهای اقناعی استفاده نکند.

۳۳- در کدام گزینه، بخش اول نادرست و بخش دوم درست است؟

- (۱) تعارض فرهنگی گاهی ناشی از علل درونی است و به نوآوریها و فعالیتهای اعضای جهان اجتماعی بازمی گردد، گاه ناشی از علل بیرونی است و به بنیستها و کاستیهای موجود در جهان اجتماعی مربوط می شود.
 (۲) مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزشهای اساسی جامعه شکل می گیرد، تغییرات هویتی افراد و گروهها با هویت جهان اجتماعی سازگار است و مورد تشویق و تأیید جامعه نیز قرار می گیرد.
 (۳) طبقه سوم در جوامع فئودالی غربی، هویت منفی و پست داشت و از نظر اقتصادی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود، ولی به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می شد.
 (۴) در یک جهان سکولار، فعالیتهایی که هویت دنیوی افراد را آشکار کند، منع می شوند. برای نمونه می توان به کودتای نظامی الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی اشاره کرد.

۳۴- کدام گزینه در مورد تحولات نهاد خانواده درست است؟

- (۱) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی بحران هویت است و در ایران امروز، نهاد خانواده با بحران هویت مواجه است.
 (۲) اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزشهای آن به گونه ای سست شوند که رقیبها و بدیل های زندگی خانوادگی هم عرض خانواده شیوع پیدا کنند، نهاد خانواده دچار تعارض فرهنگی می شود.
 (۳) در صورتی که جهان اجتماعی نتواند در برابر رقیبهای زندگی خانوادگی از کیان خانواده و ارزشها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار تحول فرهنگی می شود.
 (۴) اگر اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می کند.

۳۵- هر یک از موارد زیر، به ترتیب پیامد چیست؟

- تحولات هویتی
 - خودباختگی فرهنگی
 - نقاشی های اروپایی روی کاشی های ایرانی در کاخ گلستان
- (۱) جهان اجتماعی در تعامل با جهانهای دیگر، بر عقاید و ارزشهای خود پافشاری نکند. - اعضای جهان اجتماعی حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند. - از خودبیگانگی تاریخی
 (۲) جهان اجتماعی به مرور زمان به عقاید و آرمانهای خود پشت کند. - اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند. - غرب زدگی
 (۳) تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد. - از دست دادن ارتباط جهان اجتماعی با فرهنگ و تاریخ خود - از خودبیگانگی فرهنگی
 (۴) جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمانها و ارزشهای خود، با جهانهای اجتماعی دیگر دادوستد داشته باشد. - فرهنگ، عناصر فرهنگی دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به صورت تقلیدی فراگیرد. - خودباختگی فرهنگی



عربی، زبان قرآن دهم

• عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (۳۶ - ۴۳):
 ۳۶- ﴿اتَّامِرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾:

- (۱) مردم را به نیکوکاری دستور دادید و خود را فراموش کردید!
- (۲) آیا نیکی را به مردم دستور می‌دهید، حال آن‌که خودتان را از یاد برده‌اید!
- (۳) آیا مردم را به نیکی امر می‌کنید و خودتان را از یاد می‌برید!
- (۴) چرا مردم را به نیکوکاری دستور می‌دهند، ولی خود را فراموش می‌کنند!

۳۷- «شَاهَدَتِ الْمُدِيرَةَ طَالِبَةً بِاسْمِ فَاطِمَةَ كَانَتْ تَدْهَبُ لِإِعْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً قَلِيلًا!»:

- (۱) مدیر، دانش‌آموزی به اسم فاطمه را دید که می‌خواست شیر آبی را که کمی باز بود، ببندد!
- (۲) مدیر، دانش‌آموزی به نام فاطمه را دید که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رفت!
- (۳) مدیر، دانش‌آموزی به نام فاطمه را می‌بیند که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رود!
- (۴) دانش‌آموزی به نام فاطمه مدیر را دیده که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رفت!

۳۸- «الْمُسْلِمُونَ خُمْسُ سُكَّانِ الْعَالَمِ يَجْتَمِعُونَ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ كُلِّ عَامٍ لِلْحَجِّ!»:

- (۱) پنجاه درصد ساکنان جهان مسلمان هستند که هر سال در مکانی واحد برای حج جمع می‌شوند!
- (۲) مسلمانان یک‌پنجم ساکنان جهان هستند که کل سال را جمع می‌کنند تا به یک مکانی در حج بروند!
- (۳) مسلمانان یک‌پنجم ساکنان جهان هستند که هر سال برای حج در یک مکان جمع می‌شوند!
- (۴) از ساکنان جهان، پنج درصد مسلمانان هستند که همه سال در یک مکان برای حج اجتماع می‌کنند!

۳۹- «مَا أَجْمَلَ أَنْ يَشْكُرَ الْإِنْسَانُ رَبَّهُ لِلنِّعَمِ الْمُنْهَمِرَةِ الَّتِي أَعْطَاهَا إِلَيْهِ!»:

- (۱) آن‌چه زیباست این است که انسان برای همه نعمت‌های ریزانش که پروردگار به او داده، تشکر کند!
- (۲) زیبا نیست که انسان به خاطر نعمت‌های ریزان خداوند که به او داده شده است، تشکر کند!
- (۳) چه زیباست که انسان از پروردگارش به خاطر نعمت‌هایی که به او داده است، سپاسگزاری کند!
- (۴) چه زیباست که انسان پروردگارش را برای نعمت‌های ریزانی که به او داده است، سپاسگزاری کند!

۴۰- عَيْنِ الْخَطَأِ:

- (۱) ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾: گفت: بی‌گمان چیزی را که نمی‌دانید می‌دانم!
- (۲) الْقُبُودُ تَمْنَعُ أَنْ تَحْصَلَ هَذِهِ الْبِلَادُ مِنَ السِّيَاحَةِ عَلَى ثَرْوَةٍ عَظِيمَةٍ: محدودیت‌ها مانع می‌شوند که این کشور از گردشگری ثروت بزرگی را به دست آورد!
- (۳) كَانَ الْعَوَاصِمُونَ يُشَاهِدُونَ مَنَاتِ الْمَصَابِيحِ الْمُلَوَّنَةِ الَّتِي يَنْبَعُ صَوُّهَا مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ: غَوَاصان صدها چراغ رنگارنگ را می‌دیدند که ماهی‌های نورانی نورشان را می‌فرستادند!
- (۴) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾: پروردگارا، ما را با قوم ستمگر قرار نده!



۴۱- عین الصّحیح:

- ۱) جاء العُمال بالبضائع ففرغت السّيارة: کارگران کالاها را آوردند؛ پس ماشین خالی شد!
- ۲) أولئك الصّالِحون سیفوزون في الدّنيا و الآخرة: آن‌ها درستکارانی هستند که در دنیا و آخرت رستگار خواهند شد!
- ۳) النَّاسُ نيامٌ فإذا ماتوا انتَبهوا: مردم خفتگانی هستند که بعد از مرگ بیدار می‌شوند!
- ۴) قد دلت هذه الحيوانات الإنسان على الخواصّ الطّيبية لكثير من النباتات البرّية: گاهی این حیوانات انسان را بر خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان صحرایی راهنمایی می‌کنند!

۴۲- «چهارده دانش آموز به مدت نود دقیقه در کلاس دوازدهم نشستند!»:

- ۱) جلست أربع عشرة طالباتٍ لمدة تسعين دقيقة في الصّف الإثني عشر!
- ۲) جلس أربعة عشر طالباً في الصّف الثّاني عشر لمدة سِتّين دقيقة!
- ۳) جلس أربعة عشر طالباً في الصّف الثّاني عشر لمدة تسعين دقيقة!
- ۴) جلست أربع عشرة طالبةٍ لمدة تسعة دقيقة في الصّف الثّاني عشر!

۴۳- عین الصّحیح في المفهوم لهذا الحديث: «ثمرة العلم إخلاص العمل!»:

- | | |
|-------------------------------|----------------------------|
| ۱) چو علم آموختی رو در عمل آر | که تا یابی بنزد حضرتش بار |
| ۲) نگه کن به جایی که دانش بود | ز داننده کشور به رامش بود |
| ۳) سخن ماند از ما همی یادگار | تو با گنج، دانش برابر مدار |
| ۴) ای بسا عالم ز دانش بی نصیب | حافظ علمست آن کس نه حبیب |

• اقرأ النّص التّالي ثمّ أجب عن الأسئلة بما يُناسب النّص (۴۴ - ۴۶):

إنّ لسان القطّ سلاحٌ طبّيّ دائمٌ لأنّه مملوءٌ بَعْدُ تَفْرِزُ سائلاً مُطَهراً، فيلَعقُ القُطُّ جُرحَهُ عِدَّةَ مَرّاتٍ حتّى يَلتئمَ. لِقِطٌ (مفرد: القِط) أسنانٌ حادّةٌ و مَخالبٌ قابِلَةٌ لِلسَّحَبِ تَسْتخدِمُها لِقتلِ الفرائسِ (: طعمه‌ها) الصّغيرة. إنّها تصيدُ الفئرانَ و الطيورَ الصّغيرةَ غالباً عندَ الفجرِ و الغروبِ. عَدَمُ السّيطرةِ على أعدادِ القِطِّ المَنزليّةِ، و كذلك إطلاقها (: رهاکردن آن‌ها)، سببُ ظهورِ القِطِّ الضّالّةِ في الشّوارعِ، و هذا الأمرُ سيؤدّي إلى انقراضِ الأنواعِ الصّغيرةِ مِنَ الطيورِ و اللّبوناتِ (: پستانداران) و الزّواحفِ (: خزندگان).

۴۴- حسبَ مفهومِ النّصّ، أيّ العوازلِ لَيْسَتْ مُؤثراً في انقراضِ الأنواعِ الصّغيرةِ مِنَ الطيورِ و اللّبوناتِ؟

- ۱) إطلاقُ القِطِّ الضّالّةِ في الشّوارعِ!
- ۲) عَدَمُ السّيطرةِ على أعدادِ القِطِّ المَنزليّةِ!
- ۳) القِطُّ تَسْتخدِمُ لسانها كسلاحِ!
- ۴) تَأْكُلُ القِطُّ الضّالّةُ الفئرانَ و الطيورَ الصّغيرةَ!



٤٥- عَيْنِ الصَّحِيحِ حَسَبِ النَّصِّ:

- (١) تَذْهَبُ الْقِطَّةُ لِلصَّيْدِ فِي الْغَدَاةِ أَوْ الْعَشِيَّةِ غَالِبًا!
- (٢) إِنَّ الْقِطَّةَ لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجْمَعَ مَخَالِبَهَا!
- (٣) تَسْتَخْدِمُ الْقِطَّةُ أَسْنَانَهَا الْحَادَّةَ لِتَقْتُلَ الْفَرَاسِ الْكَبِيرَةَ!
- (٤) إِذَا لَعِقَتِ الْقِطَّةُ الْقِطَّةَ جُرْحَهَا مَرَّةً وَاحِدَةً فَإِنَّهَا سَوْفَ تَشْفِي!

٤٦- عَيْنِ الْخَطَأِ لِلْكَلِمَاتِ الْمَعْيَنَةِ فِي النَّصِّ:

- (١) تَسْتَخْدِمُ: فعلٌ مضارعٌ من بابِ اسْتِفْعَالٍ - لَهُ ثَلَاثَةُ حُرُوفٍ زَائِدَةٍ: اس ت - مفردٌ مؤنَّثٌ غَائِبٌ - متعدُّ / فعلٌ و مع فاعله جملةٌ فعليةٌ و مفعوله ضمير «ها»
- (٢) يَلْعَقُ: فعلٌ مضارعٌ مِنْ مَجْرَدِ ثَلَاثِي (لَيْسَ لَهُ حَرْفٌ زَائِدٌ) - مفردٌ مذكَّرٌ غَائِبٌ - متعدُّ / فعلٌ و فاعله «الْقِطَّةُ»
- (٣) الطُّيُورُ: اسم - جمعُ التَّكْسِيرِ (مفردة: الطَّائِرَةُ - مؤنثٌ) - مُعْرَبٌ
- (٤) مُطَهَّرًا: اسمٌ على وزن «مُفْعَلٌ» - مفردٌ مذكَّرٌ - معربٌ / صفةٌ و منصوبٌ بالفتحة

• عَيْنِ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٤٧-٥٠):

٤٧- عَيْنِ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

- (١) هَذَا الْاِقْتِرَاحُ حَسَنٌ، وَ سَنَتَعَاوَنُ جَمِيعًا عَلَى الْعَمَلِ بِهَذَا الْحَدِيثِ!
- (٢) حَيْرَتُ هَذِهِ الظَّاهِرَةُ النَّاسِ سَنَوَاتٍ طَوِيلَةً فَمَا وَجَدُوا لَهَا جَوَابًا!
- (٣) مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْعَطَارِ إِنْ جَالَسْتَهُ نَفَعَكَ!
- (٤) تَسْتَعْمَلُ الْحَيَوَانَاتُ الْعُشْبَ الْمُنَاسِبَ لِلْوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ!

٤٨- عَيْنِ حَرْفِ النَّوْنِ مِنَ الْحُرُوفِ الزَّائِدَةِ لِلْفِعْلِ:

- (١) لِلبَطَّةِ غُدَّةٌ بِالْقُرْبِ مِنْ ذَنْبِهَا تَحْتَوِي زَيْتًا خَاصًّا يَنْتَشِرُ عَلَى جِسْمِهَا!
- (٢) بَعْضُ الْمُدْرَسَاتِ يَنْتَظِرْنَ أَنْ تَفْرُغَ الْمَدْرَسَةُ مِنَ الطَّلِبَاتِ!
- (٣) أَيْمِكُنْ أَنْ تَرَى مَطَرَ السَّمَكِ؟!
- (٤) انْقَطَعَتْ غُصُونُ الْأَشْجَارِ فِي فَصْلِ الشِّتَاءِ!

٤٩- عَيْنِ مَعْدُودًا لَيْسَ مُضَافًا إِلَيْهِ:

- (١) طُولُ قَامَةِ الزَّرَافَةِ سِتَّةَ أَمْتَارٍ!
- (٢) النَّمْلَةُ تَقْدِرُ عَلَى حَمْلِ شَيْءٍ يَفُوقُ وَزْنَهَا خَمْسِينَ مَرَّةً!
- (٣) تَبْيَازُ الْكَهْرِبَاءِ فِي مِئَةِ حُجْرَةٍ مَقْطُوعٍ!
- (٤) كُلُّ فَصْلِ مِنْ فُصُولِ السَّنَةِ يَتَكُونُ مِنْ ثَلَاثَةِ أَشْهُرٍ.

٥٠- عَيْنِ الْجَمْعِ مَنْصُوبًا بِالْبَاءِ:

- (١) يَحْتَرِّمُ الطُّلَّابُ الْمُؤَدِّبُونَ الْمُعَلِّمِينَ!
- (٢) تَسْتَطِيعُ الْحَرْبَاءُ أَنْ تُدِيرَ عَيْنَيْهَا فِي اتِّجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ!
- (٣) إِنَّ الْقُرْآنَ يَأْمُرُ الْمُسْلِمِينَ أَلَّا يَسْبُؤُوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَ الْكُفَّارِ!
- (٤) يَرَى بَعْضُ السَّائِحِينَ إِيْرَانَ بَلَدًا مُمْتَازًا لِقَضَاءِ الْعُطَّلَاتِ!

تاریخ دهم

۵۱- درباره شیوه‌های اصلاح گاه‌شماری در تمدن‌های باستان، کدام‌یک از گزینه‌های زیر با محتوای کتاب درسی تاریخ (۱) مطابقت ندارد؟

- (۱) در تقویم‌های خورشیدی - قمری بین‌النهرین، به منظور هماهنگی میان سال قمری و سال خورشیدی، هر سه سال یک ماه به سال اضافه می‌شد.
- (۲) در گاه‌شماری مصری، سال شامل ۱۲ ماه سی‌روزه و ۵ روز اضافی بود؛ علاوه بر آن، برای جبران یک‌چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند.
- (۳) در گاه‌شماری رومی، به دستور ژولیوس سزار، به آخر هر سال ۵ روز می‌افزودند تا اختلاف سال قمری و سال خورشیدی بی‌تأثیر شود.
- (۴) در گاه‌شماری اوستایی، ساسانیان برای رفع مشکل عقب‌افتادگی، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.

۵۲- کدام گزینه درباره نظام سیاسی تمدن مصر و بین‌النهرین باستان درست است؟

- (۱) فرعون در مصر باستان، نه تنها فرمانروا، بلکه رهبر دینی نیز به شمار می‌رفت و دین و حکومت را درهم‌تنیده بودند.
- (۲) در مصر و بین‌النهرین، فرمانروایان مشروعیت خود را صرفاً از طریق انتخابات عمومی به دست می‌آوردند.
- (۳) در بین‌النهرین، قدرت شاهان کاملاً مستقل از کاهنان بود و هیچ‌گاه دین و سیاست به هم پیوند نخورد.
- (۴) در مصر و بین‌النهرین، کارگزار کل کشور مسئولیت اداره امور داخلی کشور را بر عهده داشت.

۵۳- با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های تمدن‌های شرقی (هند و چین) و غربی (یونان و روم)، کدام گزاره درست است؟

- (۱) در هر دو دسته تمدن، نقش دین در سیاست یکسان بود و هیچ تفاوتی میان برهمنان هندی و فیلسوفان یونانی در میزان اثرگذاری سیاسی وجود نداشت.
- (۲) در تمدن‌های یونان و روم، برخلاف هند باستان، هیچ‌گونه توجهی به فلسفه و اندیشه نشد و همه چیز تنها بر جنگ و فتوحات استوار بود.
- (۳) در هند باستان، آزادی سیاسی شهروندان همانند آتن برقرار بود و هر فردی می‌توانست در تصمیم‌گیری‌های عمومی مشارکت داشته باشد.
- (۴) دین مسیحیت در غرب و اندیشه کنفوسیوس در شرق، با وجود مخالفت‌های اولیه، در دوره‌های بعد رواج فراوانی یافتند.

۵۴- در کدام مورد، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) تبدیل سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمند
- (ب) اعزام سفیرانی از سوی چین به ایران و توسعه روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم
- (ج) شورش بهرام چوبین با پشتیبانی بزرگان
- (د) قتل مزدک به همراه تعدادی از هوادارانش



۵۵- طبق کتاب درسی تاریخ (۱)، در اثبات کدام گزاره‌ها از یافته‌های باستان‌شناسی استفاده شده است؟

- (الف) مهاجرت گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند در دوران پارینه سنگی به سوی سرزمین ایران
- (ب) ساخت برخی ابزارها، به‌ویژه زیورآلات مسی، با چکش‌کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس از حدود ۸ هزار سال پیش در ایران
- (ج) اهلی کردن جانوران توسط ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس در حدود ۱۲ هزار سال پیش
- (د) کشت گیاهان توسط ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس در حدود ۱۲ هزار سال پیش

(۱) الف - د (۲) الف - ج (۳) ب - د (۴) الف - ب

جغرافیای دهم

۶۱- کدام گزینه با توجه به عبارت زیر درست است؟

«رابطه آب‌وهواشناسی با جغرافیای طبیعی، مانند رابطه»

- (۱) ژئومورفولوژی با علم زمین‌شناسی است
 (۲) کارتوگرافی با فنون جغرافیایی است
 (۳) علوم فضایی با سنجش از دور و GIS است
 (۴) انسان‌شناسی با جغرافیای رفتاری و فرهنگی است
- ۶۲- با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) نکته مورد توجه در این مرحله این است که پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد.
 (ب) پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند.
 (ج) این مرحله به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر بستگی دارد.
 (د) در این مرحله، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است.

- (۱) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «د» / «د» → مطابق با «ب» ← مغایر با «ج»
 (۲) «د» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «ج» → مطابق با «ب» ← مغایر با «د»
 (۳) «د» → مغایر با «الف» ← مطابق با «ج» / «د» → مطابق با «ب» ← مغایر با «ج»
 (۴) «ج» → مغایر با «الف» ← مطابق با «د» / «د» → مطابق با «ب» ← مغایر با «د»

۶۳- گسترده‌گی ایران در عرض جغرافیایی چه میزان است؟ و منطقه‌ای که در آن واقع گردیده کدام است؟

- (۱) ۱۹ درجه - شمال منطقه معتدله نیمکره جنوبی
 (۲) ۱۵ درجه - جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی
 (۳) ۱۵ درجه - شمال منطقه معتدله نیمکره شمالی
 (۴) ۱۹ درجه - جنوب منطقه معتدله نیمکره جنوبی

۶۴- براساس موارد مطرح‌شده، کدام گزینه درست است؟

- (الف) جهت شمالی - جنوبی
 (ب) دارای کوه‌های موازی و منظم
 (ج) شکل‌گیری قله آن در دوره کواترنر
 (د) جهت دامنه‌ها معمولاً به سمت شمال یا جنوب
 (ه) بیشتر بودن شیب عمومی این کوه‌ها به سمت خزر
 (و) علم کوه از قله‌های مهم آن
- (۱) «ه» و «ج» مربوط به کوه‌های البرز است که بخش اعظم آن، حاصل کوه‌زایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال است.
 (۲) «د» و «و» مربوط به کوه‌های البرز است که حاصل برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا است.
 (۳) «الف» و «ه» مربوط به کوه‌های تالش است که منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است.
 (۴) «ب» و «ج» مربوط به کوه‌های زاگرس است که در جهت شمال غربی - جنوب شرقی کشیده شده است.

۶۵- با توجه به موارد زیر کدام گزینه درباره آب‌وهوای گرم و خشک (۱)، آب‌وهوای معتدل خزری (۲)، آب‌وهوای گرم و شرجی (۳) و آب‌وهوای کوهستانی (۴) درست است؟

- (الف) بام‌های شیب‌دار یا شیروانی
 (ب) بهره‌گیری از جهت آفتاب در بنا
 (ج) استفاده از بادگیر
 (د) استفاده از پایه‌های چوبی برای ساختمان
 (ه) دادن شکل گنبدی به بنا

- (۱) «ب» و «الف» برای (۴) و «ج» و «ه» برای (۱) مناسب است.
 (۲) «الف» و «د» برای (۳) و «ب» و «ه» برای (۱) مناسب است.
 (۳) «د» و «ه» برای (۳) و «الف» و «ج» برای (۲) مناسب است.
 (۴) «ج» و «ه» برای (۱) و «الف» و «د» برای (۲) مناسب است.

۶۶- کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در ایران بیشتر بارش‌ها در فصل پاییز تا فصل بهار می‌بارد و با توجه به هر چه از غرب کشور به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم‌تر می‌شود.»

- (۱) اواخر - اوایل - ناهمواری و جهت آن‌ها
 (۲) اوایل - اواخر - شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها
 (۳) اوایل - اواخر - ناهمواری و جهت آن‌ها
 (۴) اواخر - اوایل - شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها

۶۷- کدام گزینه در خصوص ساختمان جمعیت درست است؟

(الف) متخصصان به دلیل اهمیت نسبت جنسی در برنامه‌ریزی هر کشور، جمعیت کشور را از لحاظ جنسی به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

(ب) ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد.

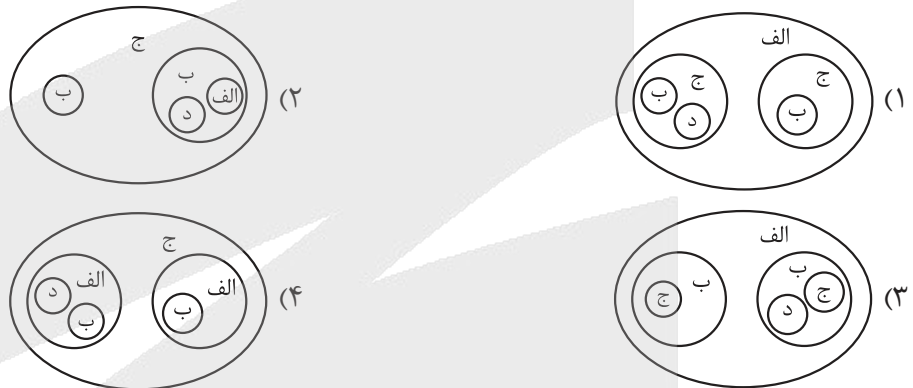
(ج) جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.

(د) در طول زمان، نسبت سنی در کشورها تا حدودی ثابت و نسبت جنسیتی متغیر است.

- (۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د» (۳) «الف» و «د» (۴) «ب» و «ج»

۶۸- با توجه به تقسیمات کشوری ایران، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

الف) شهرستان ب) شهر ج) بخش د) دهستان



۶۹- کدام مورد در خصوص «تقسیمات کشوری ایران در دوره ساسانیان» درست است؟

(۱) کشور به سی شهرتی که همان شهر است، تقسیم می‌شد و برای هر یک از آنان مأمورینی می‌گماشتند که آن‌ها را شهریان و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند.

(۲) کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.

(۳) در این دوره عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه

(۴) در این ایام، یک آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ‌تر را «گئو» می‌نامیدند.

۷۰- هدف اصلی تقسیم کشور به واحدهای کوچک‌تر چیست؟

الف) عرضه مناسب‌تر خدمات

ب) توزیع عادلانه امکانات

ج) تأمین نیازهای مردم

د) افزایش سطح دفاعی کشور

- (۱) «الف» و «د» (۲) «ب» و «ج» (۳) «الف» و «ج» (۴) «ب» و «د»



منطق دهم

۷۱- کدام یک از ابیات زیر صرفاً شامل یک تصدیق است؟

- (۱) بیدل تردد خلق محو کنار خود ماند
- (۲) بی جوهر یقینی از علم و فن چه حاصل
- (۳) به وحدت خانه دل غیردل چیزی نمی گنجد
- (۴) به دل گفتم کدامین شیوه دشوار است در عالم
- نگشود راه این سیل از هیچ رو به دریا
- ماهی نمی توان شد ای کرده خو به دریا
- بر این آینه جز تهمت مدان نقش مثالی را
- نفس در خون تپید و گفت: پاس آشنایی ها

۷۲- در کدام عبارت امکان ابهام در معنای الفاظ وجود ندارد؟

- (۱) سخنان قاضی می توانست پایانی بر اختلاف پنج ساله آن دو باشد.
- (۲) هنگامی که با هم به کلاس زبان رفتیم، در خواندن متون مشکل داشتیم.
- (۳) هنگامی که در مقابل دوستش می ایستاد، ناخواسته خنده بر لبانش می آمد.
- (۴) او با عصبانیت گفت که من نمی توانم درباره امور شغلی دیگران اظهار نظر کنم.

۷۳- اگر مفهوم A، از جهت دامنه مصادیق، نقیض مفهوم B و اخص از مفهوم C باشد، کدام عبارت درست است؟

- (۱) بین مفاهیم B و C رابطه تباین برقرار خواهد بود.
- (۲) مفهوم B اعم از نقیض C خواهد بود.
- (۳) می توان مفهوم B را به برخی از مصادیق غیر C نسبت داد.
- (۴) مفهوم C همواره دارای مصادیقی است که ذیل مفهوم B قرار می گیرند.

۷۴- در کدام یک از گزینه های زیر به ترتیب شرط «جامع بودن» و «مانع بودن» تعریف مفهومی رعایت نشده است؟

- (۱) معماری: فناوری و هنر طراحی ساختمان های مسکونی - ماشین اصلاح: دستگاهی برقی برای کوتاه کردن موهای صورت
- (۲) اتومبیل: وسیله نقلیه با مکانیسم احتراق - چمدان: ابزاری چرخ دار برای حمل اقلام و وسایل
- (۳) سوپرمارکت: مغازه های برای فروش اقلام ضروری خانوار - کارت تن: محفظه ای برای نگه داری یا ارسال اشیا
- (۴) جاروبرقی: وسیله ای برای نظافت ذرات و آلودگی های سطحی - دوربین عکاسی: ابزاری برای ثبت لحظات و وقایع

۷۵- نوع کدام استدلال، با استدلال موجود در بیت زیر متفاوت است؟

- «افتادگی آموز اگر طالب فیضی
- (۱) مست است زمین زیر، خورده است به جای می
- (۲) انتقام هرزه گوین را به خاموشی گذار
- (۳) جز سرکشی از آدم بی درد چه خیزد؟
- (۴) عیب پاکان زود بر مردم هویدا می شود
- هرگز نخورد آب زمینی که بلند است»
- در کاس سر هرمز، خون دل نوشروان
- تیغ می گوید جواب مرغ بی هنگام را
- از خاک فرومایه به جز درد چه خیزد؟
- در میان شیر خالص موی رسوا می شود

۷۶- در عبارت زیر چند قضیه محصوره دیده می شود؟

«در دنیای امروز، ساعت ابزار سنجش زمان است و تعدادی از ساعت ها هوشمند هستند و با تلفن همراه ارتباط دارند. البته ساعت مکانیکی قابلیت اندازه گیری ضربان قلب ندارد؛ در حالی که ساعت های هوشمند نیازمند شارژ منظم اند. این ساعت اپل، نمونه ای از نسل جدید فناوری پوشیدنی است و همین مدل خاص، فشار خون را نیز می سنجد؛ در نتیجه کمپانی های قدیمی ساعت سازی با چالشی جدید روبه رو هستند.»

- (۱) سه قضیه
- (۲) چهار قضیه
- (۳) پنج قضیه
- (۴) شش قضیه



۷۷- در آغاز بررسی‌های علمی یک پژوهشگر، موردی از رسانا بودن غیر فلزات یافت نشد و او چنین پنداشت که احتمالاً فقط فلزات رسانا هستند. در چه صورت می‌توان این نظریه را رد کرد و بی‌توجهی او به این انتقاد چه مغالطه‌ای در پی خواهد داشت؟

- (۱) نشان دادن مثال نقض - مغالطه تعمیم شتابزده
- (۲) توجه به وجوه اختلاف اشیا - مغالطه تعمیم شتابزده
- (۳) نشان دادن مثال نقض - مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی
- (۴) توجه به وجوه اختلاف اشیا - مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی

۷۸- در چه صورتی متناقض عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» قطعاً صادق نخواهد بود؟

- (۱) متداخل عکس مستوی قضیه «بعضی الف ب است» صادق باشد.
- (۲) متضاد متداخل قضیه «بعضی ب الف است» صادق باشد.
- (۳) عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» کاذب باشد.
- (۴) متداخل تحت تضاد متناقض قضیه «هیچ ب الف نیست» کاذب باشد.

۷۹- دامنه مصادیق موضوع و محمول در کدام گزینه با قضیه «هیچ درختی ناطق نیست» مشابه است؟

- (۱) بعضی دانشجویان فلسفه می‌خوانند.
- (۲) هر گردی گردو نیست.
- (۳) همه عمر صبر از تو نتوانم.
- (۴) اکثریت جامعه تحصیل کرده نیستند.

۸۰- در کدام یک از قیاس‌های اقترانی حملی زیر به طور قطع نمی‌توان حکم به بی‌اعتباری آن داد؟

- (۱) قیاس شکل چهارم با مقدمه سالبه جزئی
- (۲) قیاس شکل اول با مقدمه دوم جزئی
- (۳) قیاس شکل دوم بدون مقدمه سالبه
- (۴) قیاس شکل سوم با مقدمه اول کلی



اقتصاد دهم

۸۱- چه عواملی موجب تسریع جریان توسعه کشورهای اروپایی شد؟

(۱) رقابت با یکدیگر در امور تجاری و نظامی و نوسازی سریع صنایع و تولیدات - استعمار کشورهای دیگر و ثروت‌اندوزی از دارایی‌های آنان

(۲) انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان - چنگ‌انداختن بر دارایی‌های سایر کشورها

(۳) رقابت با یکدیگر در امور تجاری و نظامی و نوسازی سریع صنایع و تولیدات - تکیه بر پایه‌های بومی خود

(۴) انتخاب روش درست و بهره‌برداری از اوضاع خاص آن زمان - استعمار کشورهای دیگر و ثروت‌اندوزی از دارایی آنان

۸۲- تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای

(۱) رسیدن به نقطه آرمانی با توجه به مرز امکانات تولید است

(۲) بالاترین میزان تولید برای یک کشور یا شرکت است

(۳) یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است

(۴) حداقل استفاده از ظرفیت‌های موجود در یک شرکت یا کشور است

۸۳- کدام گزینه از مصادیق صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری نمی‌باشد؟

(۱) پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم

(۲) صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی

(۳) کاهش قیمت محصولات

(۴) جلوگیری از ریخت‌وپاش

۸۴- پاسخ صحیح و کامل پرسش‌های زیر کدام است؟

الف) وابستگی در تأمین کدام گروه از کالاها می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطه رقیب یا دشمن و در نهایت ضعف و وابستگی کشور شود؟

ب) به کدام یک از دلایل زندگی عموم انسان‌ها در جامعه شهری، اقتصادی تک‌محصولی است؟

(۱) الف) کالاهای راهبردی و ضروری، حوزه انرژی و صنایع نظامی و دفاعی / ب) تخصص‌گرایی و تولید براساس صرفاً مزیت نسبی

(۲) الف) کالاهای ضروری و استراتژیک، حوزه انرژی و صنایع دفاعی و نظامی / ب) تولید براساس مزیت‌های اقتصادی و تخصص‌گرایی

(۳) الف) کالاهای راهبردی به‌خصوص محصولات کشاورزی، حوزه نفت و گاز و صنایع نظامی و دفاعی / ب) تولید براساس تخصص‌گرایی و براساس مزیت‌های اقتصادی

(۴) الف) کالاهای ضروری به‌خصوص دارو، محصولات راهبردی کشاورزی مانند گندم، حوزه نفت و سایر انرژی‌های نو و صنایع دفاعی / ب) تولید براساس مزیت

محل انجام محاسبات

۸۵- درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

- الف) برای به دست آوردن در آمد در قیمت‌های پایین‌تر از قیمت تعادلی، باید قیمت مورد نظر را در مقدار تقاضا ضرب کنیم.
 ب) مالیات بر ارزش افزوده، مالیاتی است که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.
 ج) مزایده مربوط به خریداران عمده کالا و خدمات است.
 د) در همه کشورهای مالیات بر سوخت‌های آلاینده مانند بنزین و گازوئیل معمول است.
- ۱) الف) نادرست / ب) درست / ج) نادرست / د) نادرست
 ۲) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست / د) درست
 ۳) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست / د) درست
 ۴) الف) درست / ب) درست / ج) درست / د) نادرست

۸۶- چه تعداد از عبارتهای زیر درست است؟

- الف) ماهان که در یک شرکت مواد غذایی استفاده شده بود، به دلیل پایین بودن حجم نقدینگی کارفرمایش، بیکار شده و دچار بیکاری از نوع ساختاری شده است.
 ب) مهم‌ترین دلیل عمده بیکاری ضعیف بودن ساختار اقتصادی است.
 ج) افراد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگه‌داری کنند که این موضوع مربوط به «وسیله پرداخت‌های آینده» از وظایف پول است.
 د) در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار از طریق روش PPP محاسبه می‌شود.

- ۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۸۷- مجموع دارایی یک شرکت تولیدی پوشاک، ۲۰ میلیون تومان می‌باشد. با توجه به داده‌های جدول:

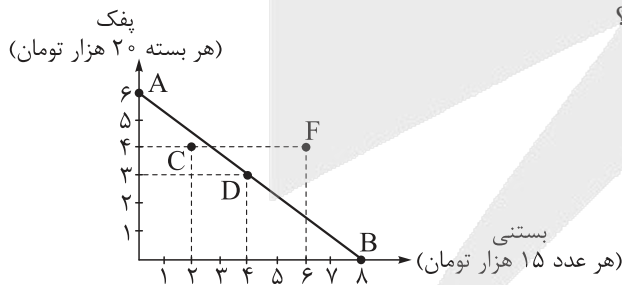
- الف) سهم علی به عنوان سهامدار چه قدر است؟
 ب) احمد مالک چند درصد از شرکت می‌باشد؟
 ج) کدام‌یک از سهامداران در منافع و مسئولیت‌های شرکت بیشتر سهیم است؟

مالک	سهم هر یک از سهامداران	درصد مالکیت
علی	؟	۲۰ درصد
احمد	۵ میلیون تومان	؟

- ۱) الف) ۴ میلیون تومان / ب) ۳۵٪ / ج) احمد
 ۲) الف) ۱۰ میلیون تومان / ب) ۲۵٪ / ج) علی
 ۳) الف) ۱۰ میلیون تومان / ب) ۲۵٪ / ج) علی
 ۴) الف) ۴ میلیون تومان / ب) ۲۵٪ / ج) احمد

۸۸- با توجه به نمودار قید بودجه برای خرید یک شخص، به ترتیب به سوالات زیر پاسخ دهید.

- الف) در نقطه C شخص چه میزان می‌تواند پس‌انداز کند؟
 ب) کسری بودجه در نقطه F چه قدر است؟



- ۱) الف) ۱۱۰ هزار تومان / ب) ۱۲۰ هزار تومان
 ۲) الف) ۱۱۰ هزار تومان / ب) ۱۷۰ هزار تومان
 ۳) الف) ۱۰ هزار تومان / ب) ۱۲۰ هزار تومان
 ۴) الف) ۱۰ هزار تومان / ب) ۵۰ هزار تومان



۸۹- اطلاعات مندرج در جدول زیر، نشانگر وضعیت توزیع درآمد یک کشور فرضی در سال ۲۰۲۰ میلادی است.

الف) نسبت ۳۰ درصد بالای جامعه به ۴۰ درصد پایین جامعه

ب) نسبت ۳۰ درصد پایین جامعه به ۲۰ درصد بالای جامعه

ج) نسبت ۱۰ درصد آخر جمعیت به ۱۰ درصد اولیه جمعیت کدام است؟

وضعیت توزیع درآمد کشور A در سال ۲۰۲۰ میلادی	
۳ درصد	سهم دهک اول
۴ درصد	سهم دهک دوم
۵ درصد	سهم دهک سوم
۸ درصد	سهم دهک چهارم
۱۰ درصد	سهم دهک پنجم
۱۱ درصد	سهم دهک ششم
۱۱ درصد	سهم دهک هفتم
۱۴ درصد	سهم دهک هشتم
۱۵ درصد	سهم دهک نهم
۱۹ درصد	سهم دهک دهم
۱۰۰ درصد درآمد ملی	۱۰۰ درصد جمعیت

۲) الف) ۲/۳ / ب) ۰/۲۵ / ج) ۶/۴

۴) الف) ۲/۳ / ب) ۰/۳۵ / ج) ۶/۴

۱) الف) ۲/۴ / ب) ۰/۳۵ / ج) ۶/۳

۳) الف) ۲/۴ / ب) ۰/۲۵ / ج) ۶/۳

۹۰- از کل جمعیت ۸۳,۰۰۰,۰۰۰ نفری یک کشور ۲۱,۴۱۸,۰۰۰ نفر افراد پایین تر از ۱۵ سال را تشکیل می دهند. اگر تعداد

افراد غیرفعال ۳۳,۹۳۷,۰۰۰ نفر و تعداد افراد شاغل ۲۴,۷۵۰,۰۰۰ نفر باشد، نرخ بیکاری چند درصد است؟

۴) ۱۱/۷۴

۳) ۱۰/۴۷

۲) ۱۱/۴۷

۱) ۱۰/۷۴

پاسخنامه تشریحی آزمون را ساعت ۱۶ از صفحه شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.



azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش آموزان گرامی؛

نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می توانید

از طریق آیدی @Kheilisabz_edit در همه پیام رسان ها با ما به اشتراک بگذارید.

محل انجام محاسبات



باسخ نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

مرحله یازدهم

پایه دهم

۲۱/ فروردین/ ۱۴۰۵

سال تحصیلی ۱۴۰۴-۰۵

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی
علوم اجتماعی	الهام رضایی
زبان عربی	اسرافیل قربان پور
تاریخ	عارف گلی وری
جغرافیا	بهروز یحیی
منطق	نیما جواهری
اقتصاد	نوشین خدایی نیا

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	مسعود شفیعی	مسعود شفیعی	علیرضا کاظمی بقا	علی شهرابی	عادل حسینی پگاه نادری آسیابر ماهان فنی فر
زبان و ادبیات فارسی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	مهدی نظری قهرودی	عماد فیض آبادی	احمدرضا بهرادجم محمدهادی روحانی
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی نگار کاتبی روژینا رحمتی گواری
زبان عربی	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	اسرافیل قربان پور	محمدصادق خادم	پروانه حسینی فرد منیژه خسروی محمد مهدی عسکرآبادی
تاریخ	عارف گلی وری	عارف گلی وری	عارف گلی وری	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی نگار کاتبی
جغرافیا	سعید بهروزی فر	بهروز یحیی	سعید بهروزی فر	حبیبه محبی	وجیهه صادقی مالواجردی کیانا یوسفزاده
منطق	نیما جواهری	نیما جواهری	نیما جواهری	مهشید رستمی	علی سلوکی سحر محمدزاده سالیانی
اقتصاد	علی محسنی	علی محسنی	علی محسنی	رضا احمدی زمانی	رویا غفاری ساری قبه ریحانه سادات هاشمی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

WWW.ArefOnline.ir

ویژه دهمی های ۱۴۰۴





آزمون آزمایشی خلی سبز

فرناز سلیمانی - مینا کریمزاده - مزده میرزایی

تیم اجرایی و تألیف آزمون

الناز علی‌باری‌زاده

سرپرست تولید

نیلوفر اعتمادی - نیوشا پیمان - هدیه خسروی
 زهرا صفری - الهه صفری - فاطمه علی‌اکبری
 محیا غنی‌فرد - زهرا فرهادی‌مهر - نادره نازآوری
 ساعده نمازی

ویراستاران فنی

ندا فخاری
 سارا گنجی آزادپور

رسام

صدف امام - مریم حسین‌زاده
 سپیده سخائی - الهام سهرابی - طاهره صادق‌نژاد
 مانده صبری - نیلوفر فرخجسته - فاطمه قیاسوند
 مهدیه گل‌پور - دریا لطفی

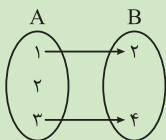
صفحه‌آرایی



۱ کدام گزینه شامل تمام مواردی است که مشخص کننده یک تابع اند؟

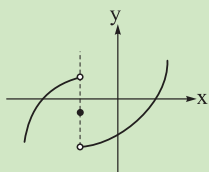
$$f = \{(1, 2), (2, 2), (3, 5)\}$$

(ب)



(ج) رابطه‌ای که به هر خط تلفن همراه، کد ملی صاحب آن خط را نسبت می‌دهد.

(د)



(۴) ج - د

(۳) ب - ج - د

(۲) الف - ج - د

(۱) الف - ج

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۲

تابع

درس Box

تعریف تابع: هر رابطه از مجموعه A به مجموعه B را یک تابع گوئیم، هرگاه به هر عضو از مجموعه A دقیقاً یک عضو از مجموعه B نظیر شود.

شرط تابع بودن:

شرط تابع بودن نمایش‌های مختلف یک رابطه عبارت است از:

- نمایش پیکانی: در صورتی تابع است که از هر عضو مجموعه A فقط و فقط یک پیکان خارج شود (نه کم‌تر، نه بیشتر).
- زوج مرتبی: در صورتی تابع است که در بین زوج مرتب‌ها، مؤلفه اول تکراری نداشته باشیم، به عبارت دیگر یعنی اگر دو یا چند زوج مرتب با مؤلفه‌های اول یکسان داشتیم، مؤلفه دوم آن‌ها نیز باید برابر باشند، در غیر این صورت رابطه داده شده تابع نیست.
- مختصاتی: نمودار داده شده در صورتی تابع است که اگر هر خطی موازی محور y‌ها رسم شود (خط عمودی) نمودار را در بیش از یک نقطه قطع نکند.

به بررسی موارد می‌پردازیم:

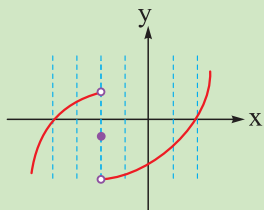
پاسخ خیلی تشریحی ✓

(الف) در این جا زوج مرتب‌ها مؤلفه اول تکراری ندارند، پس این مورد نشان‌دهنده یک تابع است. ✓

(ب) از عضو ۲ در مجموعه A پیکانی خارج نشده است، پس این رابطه، تابع نیست. ✗

(ج) هر خط تلفن همراه فقط یک صاحب دارد، پس این رابطه تابع است. ✓

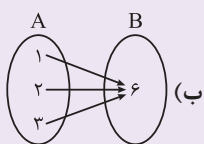
(د) هر خط که موازی محور y‌ها رسم کنیم، نمودار را در بیش از یک نقطه قطع نمی‌کند، پس این نمودار نشان‌دهنده یک تابع است. ✓



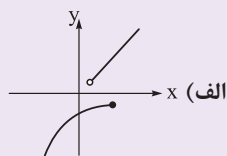
در نتیجه موارد «الف»، «ج» و «د» تابع هستند و گزینه (۲) صحیح است.

(سوال ۸ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

کدام رابطه تابع است و کدام رابطه تابع نیست؟ چرا؟



(ب)



(الف)

امتحان
نهایی



۲

کدام گزینه به ترتیب از راست به چپ، جاهای خالی متن زیر را به درستی پر می‌کند؟

«به مطالعه نحوه گردآوری، سازمان‌دهی، تحلیل و تفسیر داده‌ها برای استخراج اطلاعات و تصمیم‌گیری گفته می‌شود. مجموعه کل واحدهای آماری را می‌نامند. واقعیت‌هایی درباره یک چیز هستند که در محاسبه، استنباط یا برنامه‌ریزی به کار می‌روند. نمونه‌ای را که در آن، همه اعضای جامعه، شانس انتخاب یکسان داشته باشند، می‌نامند.»

- (۱) آمار - جامعه آماری - داده‌ها - نمونه تصادفی
- (۲) آمارگیری - نمونه - داده‌ها - نمونه تصادفی
- (۳) آمار - نمونه - متغیرها - نمونه تصادفی
- (۴) آمارگیری - جامعه آماری - متغیرها - واحد آماری

مشاوره حتماً به تعاریف کتاب درسی مسلط باشید.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۱

برخی از تعاریف علم آمار

- **آمار:** به مطالعه نحوه گردآوری، سازمان‌دهی، تحلیل و تفسیر داده‌ها برای استخراج اطلاعات و تصمیم‌گیری، آمار گفته می‌شود.
 - **آمارگیری:** گردآوری داده‌ها به یکی از روش‌های ممکن
 - **آمارگیر:** کسی که آمارگیری را انجام می‌دهد.
 - **داده‌ها:** داده‌ها واقعیت‌هایی درباره یک چیز هستند که در محاسبه، استنباط یا برنامه‌ریزی به کار می‌روند.
 - **واحد آماری:** واحد آماری به هر یک از افراد یا چیزهایی می‌گویند که داده‌های مربوط به آن‌ها در یک بررسی آماری گردآوری می‌شود.
 - **جامعه آماری:** مجموعه کل واحدهای آماری را جامعه آماری می‌نامند.
 - **نمونه:** هر زیرمجموعه از جامعه آماری را که با روش مشخصی انتخاب شده باشد، یک نمونه می‌نامند.
 - **نمونه تصادفی:** نمونه‌ای را که در آن، همه اعضای جامعه، شانس یکسانی برای انتخاب شدن در نمونه را داشته باشند، نمونه تصادفی می‌نامند.
 - **متغیر:** هر ویژگی از اشخاص یا اشیا که قرار است بررسی شود.
- با توجه به تعاریف موجود در درس باکس، واضح است که گزینه (۱) صحیح است.

کرتی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۳

میانگین، میانه و واریانس داده‌های ۳، ۳ و ۴ به ترتیب از راست به چپ کدام است؟

۳ / ۵ و ۲، ۴ (۲)

۳ و ۳ / ۵، ۴ (۱)

۱ / ۵ و ۳ / ۵، ۴ (۴)

۳ و ۳ / ۵، ۳ (۳)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۳

درس Box

میانگین:

اگر n داده داشته باشیم، میانگین آن‌ها از تقسیم مجموع داده‌ها به تعداد آن‌ها به دست می‌آید:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \dots + x_n}{n}$$

میانه:

اگر داده‌ها را از کوچک به بزرگ مرتب کنیم، برای به دست آوردن میانه خواهیم داشت:

(۱) اگر تعداد داده‌ها فرد باشد ← داده وسط میانه است.

(۲) اگر تعداد داده‌ها زوج باشد ← میانگین دو داده وسط میانه است.

انحراف معیار:

برای به دست آوردن انحراف معیار n داده، ابتدا باید مربع اختلاف هر داده از میانگین را به دست آوریم و سپس طبق فرمول زیر عمل کنیم:

$$\sigma = \sqrt{\frac{(x_1 - \bar{x})^2 + (x_2 - \bar{x})^2 + \dots + (x_n - \bar{x})^2}{n}}$$

واریانس:

توان دوم انحراف معیار را واریانس می‌نامند و آن را با σ^2 نمایش می‌دهند.

گام اول: ابتدا میانگین داده‌ها را به دست می‌آوریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳، ۳، ۴، ۶

$$\bar{x} = \frac{3+3+4+6}{4} = \frac{16}{4} = 4$$

گام دوم: چهار داده به صورت مرتب‌شده داریم، پس میانه برابر می‌شود با میانگین دو داده وسط، یعنی داده‌های دوم و سوم:

۳، ۳، ۴، ۶

$$\text{میانه} = \frac{3+4}{2} = 3.5$$

گام سوم: میانگین را در گام اول به دست آوردیم، حال به کمک میانگین و فرمول واریانس، واریانس را به دست می‌آوریم:

$$\sigma^2 = \frac{(3-4)^2 + (3-4)^2 + (4-4)^2 + (6-4)^2}{4} = \frac{1+1+0+4}{4} = \frac{6}{4} = \frac{3}{2} \Rightarrow \sigma^2 = 1.5$$

پس میانگین، میانه و واریانس به ترتیب برابر ۳ / ۵، ۴ و ۱ / ۵ است.

(سؤال ۱۳ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

میانگین، انحراف معیار و واریانس داده‌های زیر را به دست آورید.

امتحان
نهایی

۲، ۵، ۸، ۹



۴

مجموع جواب‌های معادله $x^2 - (m^2 + 1)x + m - 3 = 0$ ، ده واحد بیشتر از حاصل ضرب آن‌ها است. مقدار بزرگ‌تر m ، چند برابر مقدار کوچک‌تر آن است؟

$$-\frac{2}{3} \quad (۴)$$

$$-\frac{3}{2} \quad (۳)$$

$$\frac{2}{3} \quad (۲)$$

$$\frac{3}{2} \quad (۱)$$

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۱- درس ۲

Hint S و P رو برحسب m به دست بیارین و اون‌ها رو توی رابطه $S = P + 1$ جای گذاری کنین.



درس‌نویس Box

مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله درجه دوم:

مجموع و حاصل ضرب ریشه‌های معادله $ax^2 + bx + c = 0$ را می‌توان از روابط زیر به دست آورد:

$$\text{مجموع ریشه‌ها: } S = -\frac{b}{a}$$

$$\text{حاصل ضرب ریشه‌ها: } P = \frac{c}{a}$$

گام اول: ابتدا مجموع ریشه‌های معادله $x^2 - (m^2 + 1)x + m - 3 = 0$ را به دست می‌آوریم:

$$\text{مجموع ریشه‌ها: } S = -\frac{b}{a} \xrightarrow{\substack{a=1 \\ b=-(m^2+1)}} S = \frac{-(-(m^2+1))}{1} = m^2 + 1$$

گام دوم: حال نوبت به دست آوردن حاصل ضرب ریشه‌ها است:

$$\text{ضرب ریشه‌ها: } P = \frac{c}{a} \xrightarrow{\substack{a=1 \\ c=m-3}} P = \frac{m-3}{1} = m-3$$

گام سوم: به گفته سؤال، مجموع ریشه‌های این معادله، ده واحد بیشتر از حاصل ضرب ریشه‌های آن است، پس:

$$S = P + 1 \Rightarrow \frac{S=m^2+1}{P=m-3} \Rightarrow m^2 + 1 = (m-3) + 1 \Rightarrow m^2 + 1 = m - 2 \Rightarrow m^2 - m + 3 = 0$$

$$\Rightarrow (m-3)(m+2) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m-3=0 \Rightarrow m=3 \\ m+2=0 \Rightarrow m=-2 \end{cases}$$

گام چهارم: پس خواسته سؤال برابر می‌شود با:

$$\frac{\text{مقدار بزرگ‌تر } m}{\text{مقدار کوچک‌تر } m} = \frac{3}{-2} = -\frac{3}{2}$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۵ جواب کوچک تر معادله $\frac{x+2}{x} + \frac{x}{x+2} = \frac{10}{3}$ کدام است؟

۳ (۴)

۱ (۳)

 $\frac{1}{3}$ (۲)

-۳ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: فصل ۱ - درس ۳

در سمت چپ مخرج مشترک بگیرین و بعدش طرفین وسطین کنین.

Hint

در معادله درجه دوم $ax^2 + bx + c = 0$ ، اگر شرطهای زیر برقرار باشد، به راحتی می توانیم ریشه ها را به دست آوریم:

نکته

$$a + b + c = 0 \Rightarrow \begin{cases} x_1 = 1 \\ x_2 = \frac{c}{a} \end{cases} \text{ (جمع ضرایب صفر شود.)}$$

$$a + c = b \Rightarrow \begin{cases} x_1 = -1 \\ x_2 = -\frac{c}{a} \end{cases} \text{ (جمع اولی و آخری برابر شود با وسطی.)}$$

گام اول: در سمت چپ معادله، مخرج مشترک می گیریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\frac{x+2}{x} + \frac{x}{x+2} = \frac{10}{3} \Rightarrow \frac{(x+2)(x+2) + (x)(x)}{x(x+2)} = \frac{10}{3} \Rightarrow \frac{\overbrace{2x^2+4x+4}^{2x^2+4x+4} + x^2}{x^2+2x} = \frac{10}{3}$$

$$\xrightarrow{\text{طرفین وسطین}} 6x^2 + 12x + 12 = 10x^2 + 20x \Rightarrow 4x^2 + 8x - 12 = 0$$

گام دوم: حال دو طرف معادله به دست آمده را بر ۴ تقسیم می کنیم و خواهیم داشت:

$$4x^2 + 8x - 12 = 0 \xrightarrow{\text{دو طرف تقسیم بر 4}} x^2 + 2x - 3 = 0 \xrightarrow{a+b+c=0} \begin{cases} x_1 = 1 \\ x_2 = -3 \end{cases}$$

ریشه های به دست آمده مخرج هیچ کدام از کسرها را صفر نمی کنند، پس ریشه کوچک تر معادله $x = -3$ است.



۶ رابطه $f = \{(1, 4), (2, 1), (m, 2), (2, m^2 - 4m + 4)\}$ یک تابع است. مقدار m کدام است؟

(۱) فقط ۱

(۲) فقط ۳

(۳) ۱ و ۳

(۴) این رابطه به ازای هیچ مقداری از m تابع نیست.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبمٹ: فصل ۲ - درس ۲

مولفه دوم زوج مرتب‌هایی که مؤلفه اول یکسان دارن رو برابر قرار بدین و m هایی که به دست میاد رو مجدداً توی f جای گذاری کنین تا ببینین تابع می‌شه یا نه.



Hint

گام اول: مؤلفه اول دو زوج مرتب $(2, m^2 - 4m + 4)$ و $(2, 1)$ برابرند، پس مؤلفه‌های دوم آن‌ها نیز باید با هم برابر باشند:

$$1 = m^2 - 4m + 4 \xrightarrow{\text{مرتب می‌کنیم}} m^2 - 4m + 3 = 0$$

گام دوم: حال معادله به دست آمده را حل می‌کنیم:

$$m^2 - 4m + 3 = 0 \Rightarrow (m-1)(m-3) = 0 \Rightarrow \begin{cases} m-1=0 \Rightarrow m=1 \\ m-3=0 \Rightarrow m=3 \end{cases}$$

گام سوم: حال با توجه به هر دو مقدار m ، f را بازنویسی می‌کنیم. توجه کنید که زوج مرتب $(2, 1)$ که تکراری است را فقط یک بار می‌نویسیم:

تابع نیست $m=1: \{(1, 4), (2, 1), (1, 2)\}$ ✗

تابع است $m=3: \{(1, 4), (2, 1), (3, 2)\}$ ✓

پس فقط به ازای $m=3$ ، رابطه f تابع است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓





۷ تابع خطی $f(x) = \frac{m}{3}x + m - 2$ به ازای همه مقادیر m از نقطه (α, β) می گذرد. مقدار $\alpha - \beta$ کدام است؟

- ۱ (۱) ۲ (-۱) ۳ (۵) ۴ (-۵)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۳



کافیست دو مقدار دلخواه مثل $m = 0$ و $m = 3$ رو توی ضابطه f قرار بدین. نقطه برخورد دو خط حاصل که با حل دستگاه دو معادله و دو مجهول به دست میاد، همون نقطه (α, β) است.

گام اول: ابتدا $m = 0$ و $m = 3$ را به دلخواه در ضابطه f جای گذاری می کنیم: ✓ پاسخ خیلی تشریحی

$$m = 0 \Rightarrow f(x) = \frac{0}{3}x + (0) - 2 \Rightarrow f(x) = -2$$

$$m = 3 \Rightarrow f(x) = \frac{3}{3}x + (3) - 2 \Rightarrow f(x) = x + 1$$

گام دوم: تابع f به ازای تمامی مقادیر m از نقطه (α, β) عبور می کند، پس نقطه برخورد این دو ضابطه، همان (α, β) است. به کمک حل دستگاه خواهیم داشت:

$$\begin{cases} y = -2 \\ y = x + 1 \end{cases} \longrightarrow -2 = x + 1 \Rightarrow x = -3$$

پس نقطه (α, β) ، $(-3, -2)$ است که $\alpha - \beta$ برابر می شود با:

$$-3 - (-2) = -1$$

توجه! مقادیر دیگری را هم به جای m در ضابطه f می توان قرار داد.

اگر تابع خطی $f(x) = (1 - 2m)x - \frac{2m + 3}{2}$ به ازای همه مقادیر m از نقطه (α, β) بگذرد، مقدار $\beta - \alpha$ کدام است؟

(سؤال ۷ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- ۱ (۱) ۲ (-۳/۲) ۳ (۵/۲) ۴ (-۵/۲)





به ازای کدام مقادیر برای a و b ، سهمی به معادله $y = ax^2 + x + b$ از ناحیه اول دستگاه مختصات نمی گذرد؟

$$\begin{cases} a = 1 \\ b = -1 \end{cases} \quad (2)$$

$$\begin{cases} a = 1 \\ b = 1 \end{cases} \quad (1)$$

$$\begin{cases} a = -1 \\ b = -1 \end{cases} \quad (4)$$

$$\begin{cases} a = -1 \\ b = 1 \end{cases} \quad (3)$$

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: فصل ۲ - درس ۴

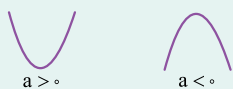


دهانه سهمی رو به پایین، پس $a = -1$. حالا هر دو مقدار برای b رو در ضابطه جای گذاری کنیم و سهمی رو به کمک Δ و عرض از مبدأ رسم کنیم.



دهانه سهمی:

اگر ضریب x^2 در سهمی $f(x) = ax^2 + bx + c$ مثبت باشد، دهانه سهمی رو به بالا است و اگر ضریب x^2 منفی باشد، دهانه سهمی رو به پایین است.



عرض از مبدأ سهمی:

در سهمی با ضابطه $f(x) = ax^2 + bx + c$ ، همان عرض از مبدأ یا محل برخورد سهمی با محور y ها است.

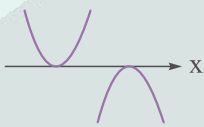
برخورد سهمی با محور x ها:

دلتای معادله $f(x) = ax^2 + bx + c = 0$ از رابطه $\Delta = b^2 - 4ac$ به دست می آید. با توجه به علامت Δ خواهیم داشت:

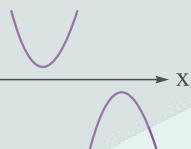
$\Delta > 0 \Rightarrow$ سهمی در دو نقطه محور x ها را قطع می کند.



$\Delta = 0 \Rightarrow$ سهمی در یک نقطه با محور x ها تماس دارد.



$\Delta < 0 \Rightarrow$ سهمی محور x ها را قطع نمی کند.



گام اول: سهمی $y = ax^2 + x + b$ از ناحیه اول نمی گذرد، پس دهانه سهمی باید رو به پایین باشد و $a < 0$. با توجه به گزینه ها، a برابر -1 است.



گام دوم: با توجه به گام قبل، یا گزینه (۳) درست است یا گزینه (۴). با توجه به این گزینه ها، ضابطه سهمی را می نویسیم:

گزینه (۳): $\begin{cases} a = -1 \\ b = 1 \end{cases} \Rightarrow y = -x^2 + x + 1$

گزینه (۴): $\begin{cases} a = -1 \\ b = -1 \end{cases} \Rightarrow y = -x^2 + x - 1$



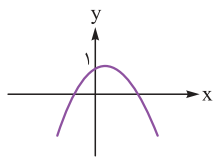
پایه دهم انسانی
بیست و یکم فروردین ماه ۱۴۰۵
مرحله یازدهم



گام سوم: حال طبق علامت Δ و عرض از مبدأ، سهمی‌های مربوط به هر گزینه را رسم می‌کنیم:

گزینه (۳)

$$y = -x^2 + x + 1$$



$$\Delta = (1)^2 - 4(-1)(1) = 5$$

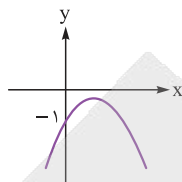
$\Delta > 0$ پس محور x را در دو نقطه قطع می‌کند.

عرض از مبدأ برابر ۱ است.

از ناحیه اول عبور می‌کند. ✗

گزینه (۴)

$$y = -x^2 + x - 1$$



$$\Delta = (1)^2 - 4(-1)(-1) = -3$$

$\Delta < 0$ پس با محور x برخوردی ندارد.

عرض از مبدأ برابر -۱ است.

از ناحیه اول عبور نمی‌کند. ✓



۹

در جهان، بافت‌نگاشت (هیستوگرام) قد افراد به صورت خم بهنجار است. اگر میانگین قد افراد 150 سانتی‌متر و انحراف معیار آن 10 سانتی‌متر باشد، تقریباً چند درصد از افراد جهان قد بین 140 سانتی‌متر و 170 سانتی‌متر دارند؟

۹۹ (۴)

۹۶ (۳)

۸۲ (۲)

۶۸ (۱)

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۳

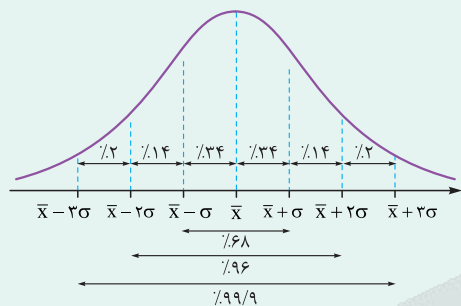
Hint

درس‌Box

محدوده 140 تا 170 سانتی‌متر همون فاصله $\bar{x} - \sigma$ تا $\bar{x} + 2\sigma$ می‌شه. حالا با توجه به درس باکس، خواسته سؤال رو به دست بیارین.

پراکندگی در خم بهنجار:

اگر تعداد داده‌ها زیاد باشد، بافت‌نگاشت (هیستوگرام) آن‌ها را می‌توان به صورت یک خم تصور کرد. اگر این خم به صورت یک زنگ باشد، به آن خم بهنجار گفته می‌شود. در منحنی نرمال یا همان خم بهنجار، میانگین داده‌ها در گرانیگاه یا مرکز شکل بافت‌نگاشت است.



(۱) تقریباً ۶۸ درصد داده‌ها بین $\bar{x} - \sigma$ و $\bar{x} + \sigma$ قرار دارند که به آن فاصله ۱ برابر انحراف معیار از میانگین هم گفته می‌شود.

(۲) تقریباً ۹۶ درصد داده‌ها بین $\bar{x} - 2\sigma$ و $\bar{x} + 2\sigma$ قرار دارند که به آن فاصله ۲ برابر انحراف معیار از میانگین هم گفته می‌شود.

(۳) تقریباً ۹۹/۹ درصد داده‌ها بین $\bar{x} - 3\sigma$ و $\bar{x} + 3\sigma$ قرار دارند که به آن فاصله ۳ برابر انحراف معیار از میانگین هم گفته می‌شود.

گام اول: میانگین برابر 150 سانتی‌متر و انحراف معیار 10 سانتی‌متر است، پس محدوده 140 تا 170 سانتی‌متر همان $\bar{x} - \sigma$ تا $\bar{x} + 2\sigma$ است.

گام دوم: با توجه به درس باکس، تقریباً ۶۸ درصد داده‌ها در فاصله $\bar{x} - \sigma$ و $\bar{x} + \sigma$ و تقریباً ۱۴ درصد داده‌ها در فاصله $\bar{x} + \sigma$ و $\bar{x} + 2\sigma$ قرار دارند؛ بنابراین خواسته سؤال برابر می‌شود با:

$$68\% + 14\% = 82\%$$

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۱۰. اگر ۹، ۴ و $a - 3$ به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های متمایز ۵، ۰ و $a - 3$ باشند، مقدار a کدام است؟

۵ (۴)

۴ (۳)

۳ (۲)

۲ (۱)

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: فصل ۳ - درس ۳

میانگین رو برحسب a به دست بیارین و تساوی $(\bar{x} - 0)^2 = 4$ رو تشکیل بدین.



Hint

گام اول: ابتدا میانگین داده‌های ۵ و ۰ و $a - 3$ را به دست می‌آوریم:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$\bar{x} = \frac{(a-3) + (0) + (5)}{3} \Rightarrow \bar{x} = \frac{a+2}{3}$$

گام دوم: با توجه به صورت سؤال، ۴ مربع انحراف از میانگین داده ۰ است، پس:

$$(0 - \bar{x})^2 = 4 \Rightarrow \left(0 - \left(\frac{a+2}{3}\right)\right)^2 = 4 \Rightarrow \left(\frac{a+2}{3}\right)^2 = 4 \Rightarrow \begin{cases} \frac{a+2}{3} = 2 \Rightarrow a+2=6 \Rightarrow a=4 \checkmark \\ \frac{a+2}{3} = -2 \Rightarrow a+2=-6 \Rightarrow a=-8 \times \end{cases}$$

اگر $a = -8$ ، آن‌گاه $a - 3$ عددی منفی می‌شود، در حالی که مربع انحراف از میانگین هیچ‌گاه منفی نمی‌شود، در نتیجه $a = 4$.

به $(x_1 - \bar{x})^2$ مربع انحراف از میانگین داده x_1 گفته می‌شود.



نکته

اگر ۲۵، $17 - 2a$ ، ۱۶ و ۴ به ترتیب مربع انحراف از میانگین داده‌های متمایز ۱۳، a ، ۴ و ۶ باشد، واریانس این داده‌ها

(سوال الکتور انسانی ۱۳۰۲ - نوبت دوم)

کدام است؟

۱۱ / ۵ (۴)

۱۱ (۳)

۹ / ۵ (۲)

۹ (۱)





با توجه به مراحل پنج‌گانه بررسی و تحلیل متن، کدام گزینه اطلاعات نادرستی را درباره بیت زیر ارائه می‌کند؟

«کیست این فتنه نوحاسته کز مهر رخس این دل شیفته حال آمد و بنشست این جا»

۱) تلفظ درست «رخس» نشان می‌دهد که حرف از چهره یار است، نه اسب رستم: مربوط به خوانش

۲) عبارت «کز»، از ترکیب حرف ربط «که» و حرف اضافه «از» ساخته شده است: مربوط به شناسایی و استخراج نکات زبانی

۳) در بیت نمونه‌ای از آرایه تشخیص به چشم می‌خورد: مربوط به شناسایی و استخراج نکات ادبی

۴) بیت را می‌توان در دسته ادبیات «تعلیمی» قرار داد: مربوط به نتیجه‌گیری و تعیین نوع

مشاوره این سؤال، از نوع پرسش‌های کاربردی است که اطلاعات کتاب درسی را به صورت مصدافی، یعنی در قالب بیت و عبارت، مورد سنجش قرار می‌دهد. در این‌گونه سؤالات لازم است ابتدا مطالب کتاب را خوب درک کنیم و بعد کاربرد آن‌ها را در نمونه‌های واقعی تشخیص بدهیم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۱

یک متن ادبی (شعر یا نثر) را از دیدگاه‌های مختلف و در چند مرحله بررسی می‌کنیم. در تحلیل و بررسی متن، این نکات را مورد توجه قرار می‌دهیم:

● خوانش

پیش از هر چیز، باید متن را دقیق بخوانیم. خواندن دقیق متن، اولین قدم هنگام رویارویی با متن است؛ البته پیش از خوانش، لازم است برای کشف «لحن و آهنگ»، یک نگاه کلی از ابتدا تا پایان به متن بیندازیم. بعد از شناسایی لحن مناسب با حال و هوای محتوای اثر، به مرحله خواندن یا همان «خوانش» می‌رسیم. در این مرحله تمام اثر باید «یکباره و بی‌گسست»، یعنی بدون مکث زیاد خوانده شود تا درک ارتباط طولی و فهم محتوایی دچار اختلال نشود.

● شناسایی و استخراج نکات زبانی

در این مرحله، مواردی مانند نکات واژگانی (مثلاً معنی واژه، فارسی و عربی بودن، کهن یا تازه بودن، ...) و دستور زبان بررسی می‌شود.

● شناسایی و استخراج نکات ادبی

در این مرحله، مواردی مانند قالب‌های شعری و آرایه‌های ادبی مورد مطالعه و تحلیل قرار می‌گیرد.

● شناسایی و استخراج نکات فکری

در این مرحله، مواردی مانند معنی، مفهوم، مضمون، درون‌مایه و پیام محوری متن شناسایی و معرفی می‌شود.

● نتیجه‌گیری و تعیین نوع

این مرحله، بخش پایانی تحلیل یک اثر ادبی است و به معرفی نوع ادبی (مثلاً حماسی، غنایی یا تعلیمی بودن) می‌پردازد.

با توجه به درس‌باکس، بررسی نوع ادبی متن، مربوط به مرحله «نتیجه‌گیری و تعیین نوع» است، اما با بررسی بیت از این نظر، متوجه می‌شویم که بیت، مفهومی عاشقانه دارد و به همین دلیل، آن را باید در دسته ادبیات «غنایی» قرار داد و نه ادبیات «تعلیمی». بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): در این گزینه به اهمیت شیوه خواندن «رخس» اشاره شده است. با توجه به بیت، این عبارت، به صورت «رُخس» خوانده می‌شود و نه «رُخس»؛ بنابراین، منظور از آن، چهره یار است، نه اسب رستم. درست‌خوانی واژه‌ها در بیت، مربوط به مرحله «خوانش» است.

گزینه ۲): در متون ادبی گذشته، به‌ویژه در شعر (به دلیل مسئله وزن) گاهی حروف با یکدیگر یا با سایر کلمات ترکیب می‌شده‌اند. در بیت مورد سؤال هم، از ترکیب حرف ربط «که» و حرف اضافه «از»، عبارت «کز» ساخته شده و بررسی این موضوع، مربوط به مرحله «شناسایی و استخراج نکات زبانی» است.

گزینه ۳): نمونه‌های آرایه تشخیص در بیت: نسبت دادن «شیفته‌حالی»، «آمدن» و «بنشستن» به دل، آرایه تشخیص دارد. بررسی آرایه‌ها، مربوط به مرحله «شناسایی و استخراج نکات ادبی» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



کدام گزینه درباره ادبیات در قرن چهارم و نیمه نخست قرن پنجم نادرست است؟

- (۱) در این دوران بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متون عربی، وارد فارسی دری شد.
- (۲) شاعران این عصر، بیشتر به واقعیت بیرونی نظر داشتند و مفاهیم ذهنی آنان از قلمرو تعالیم کلی اخلاقی فراتر نمی‌رفت.
- (۳) شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) که در دوره سلجوقیان به وجود آمده بود، در این دوره به پختگی رسید.
- (۴) سادگی فکر و روانی کلام، یکی از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم است.

مشاوره در این سبک از سؤالات، عین اطلاعات کتاب درسی پرسیده می‌شود؛ بنابراین، باید به مطالب کتاب کاملاً تسلط داشته باشیم. دقت کنید که در این قبیل پرسش‌ها، عبارت نادرست، معمولاً با دستکاری کوچکی در عبارت‌های درست کتاب درسی به وجود می‌آید.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در قرن چهارم و نیمه نخست قرن پنجم، شعر حکمی و اندرزی (تعلیمی) به وجود آمد، اما این نوع شعر، در دوره سلجوقیان به پختگی رسید. در گزینه (۳) به عکس این موضوع اشاره شده است. اطلاعات گزینه‌های دیگر درست است. واژه‌ها و عبارت‌های کلیدی مؤثر در درک مفهوم این عبارت‌ها را مرور می‌کنیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در این دوران بسیاری از اصطلاحات علمی، ادبی، دینی و سیاسی جدید از راه ترجمه متون عربی، وارد فارسی دری شد.

گزینه (۲): شاعران این عصر، بیشتر به واقعیت بیرونی نظر داشتند و مفاهیم ذهنی آنان از قلمرو تعالیم کلی اخلاقی فراتر نمی‌رفت.

گزینه (۴): سادگی فکر و روانی کلام، یکی از ویژگی‌های شعر فارسی در قرن چهارم و نیمه اول قرن پنجم است.



با توجه به ابیات زیر، کدام ویژگی زبانی سبک خراسانی در آن‌ها به چشم نمی‌خورد؟

«نخستین به نیزه برآویختند
همی خون ز جوشن فرو ریختند
به آوردگه گردن افراختند
چپ و راست هر دو همی تاختند
ز نیروی اسپان و زخم سران
شکسته شد آن تیغ‌های گران»

- (۱) کم‌بودن لغات عربی
(۲) کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات
(۳) استفاده از دو نشانه برای یک متمم
(۴) سادگی زبان شعر

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهمت: درس ۷

درس‌Box

ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی	
ویژگی سبکی	نمونه / توضیح
سادگی زبان	زبان بسیار ساده است و دشواری و پیچیدگی ندارد.
استفاده اندک از لغات عربی	در این دوره هنوز واژه‌های عربی به گستردگی قرن‌های بعد، وارد فارسی نشده‌اند.
تفاوت تلفظ کلمات با شکل امروزی	مانند: یک - هزار / یک - هزار
کهنه و مهجور بودن بعضی کلمات	مانند: گبر - جوشن
کاربرد دو نشانه برای یک متمم	مانند: «زدش بر زمین بر به کردار شیر»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ویژگی «استفاده از دو نشانه برای یک متمم» از ویژگی‌های زبانی شعر سبک خراسانی است؛ اما این ویژگی در بیت‌های مورد سؤال، دیده نمی‌شود. ویژگی‌های دیگر مورد اشاره در گزینه‌ها و مصداق آن‌ها در ابیات را بررسی می‌کنیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): کم‌بودن لغات عربی: در میان همه واژه‌های این سه بیت، تنها، واژه «جوشن» عربی است.

گزینه (۲): کهنه و مهجور بودن بخشی از لغات: «جوشن» واژه‌ای است کهن که در دوره‌های بعدی زبان فارسی کمتر به کار می‌رود.

گزینه (۴): سادگی زبان شعر: زبان بیت‌ها بسیار ساده است و اصلاً دشواری و پیچیدگی ندارد.



نام چند اثر به پدیدآورنده آن به درستی نسبت داده نشده است؟

«ترجمه تفسیر طبری: بلعمی / تذکرة الاولیا: عطار نیشابوری / تاریخ جهانگشا: جوینی / مرزبان نامه: سعدالدین وراوینی / غزلیات شمس: شمس تبریزی / اسرار التوحید: محمد بن منور / گلستان: سعدی / تاریخ الرسل و الملوک: محمد بن جریر طبری / یادگار زریران: رودکی / الهی نامه: عطار نیشابوری»

۴ (۱)

۳ (۲)

۲ (۳)

۱ (۴)

مشاوره در این پرسش، نام اثر و مؤلف، مورد سؤال قرار گرفته است. معمولاً نام کتابها و شاعران و نویسندگان آنها را در درس‌هایی با موضوع تاریخ ادبیات می‌بینیم؛ اما در درس دیگری با موضوعاتی غیر از تاریخ ادبیات (مثلاً عروض و آرایه) هم ممکن است به نام اثر و مؤلف اشاره شده باشد؛ یعنی بعد از بیت‌ها و نمونه‌هایی که لایه‌لای درس، یا در بخش خودارزیابی و کارگاه تحلیل متن می‌آید.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبص: درس‌های ۱، ۲، ۳ و ۶ - ترکیبی

شکل صحیح موارد نادرست:

- «تفسیر طبری» کتابی است نوشته محمد بن جریر طبری به زبان عربی و «ترجمه تفسیر طبری»، به قلم جمعی از دانشمندان دوران سامانی (نه بلعمی) نوشته شده است.
- «یادگار زریران» اثری از رودکی نیست، بلکه از آثار قبل از اسلام است و اثری است به زبان پهلوی که اصل و ریشه پارتی دارد.
- «غزلیات شمس» برخلاف نامش اثر شمس تبریزی نیست، بلکه مجموعه غزلیات مولوی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

آزمون



کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰



جزوه



فیلم



مشاوره



www.
arefonline.ir



مرکز مشاوره عارف





۱۵

علائم هجایی در کدام گزینه معرف الگوی هجایی مصراع «بی لوح زینهار مکن جست وجوی گنج» است؟

- (۱) U - U - U - - UU - U - U - -
 (۲) - U - U - - UU - U - U - -
 (۳) - U - U - - UU - U - - -
 (۴) - U - U - - UU - - U - -

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

پاسخ خیلی تشریحی

برای تجزیه درست هجاهای مصراع (تقطیع هجایی)، ابتدا باید مصراع را درست بخوانیم و به علاوه، به نکات و ظرافت‌های عروضی آن دقت کنیم؛ دو نکته که در پاسخ به این سؤال اهمیت زیادی دارد، این‌ها هستند:

- هر هجای کشیده در تقطیع هجایی برابر با یک هجای بلند و یک هجای کوتاه است: هجاهای «لوح» و «هار»
- هجای پایان مصراع همیشه بلند به حساب می‌آید و اگر به جای آن، هجای کشیده یا کوتاه قرار گرفته باشد، باز هم آن را یک هجای بلند در نظر می‌گیریم: هجای کشیده «گنج» در پایان مصراع تقطیع هجایی مصراع را در ادامه می‌بینید:

بی لوح زینهار مکن جست وجوی گنج

بی	لو	ح	زی	ن	ها	ر	م	کن	جس	ت	جو	ی	گنج
-	-	U	-	U	-	U	U	-	-	U	-	U	-

مهارت خواندن شعر، و همین‌طور آشنایی با نکات و ظرافت‌های عروض، کلید حل این سؤال است. در همین یک مصراع کوتاه، واژه‌هایی وجود دارند که درست خواندن آن‌ها، در تقطیع هجایی، نوشتن علائم هجایی و تعیین وزن، کاملاً مؤثر است.

گول نخوری



۱۶

از تکرار چهاربارۀ علائم هجایی « - ل - - » وزن کدام گزینه به دست می‌آید؟

- (۱) هنگام تنگ‌دستی در عیش کوش و مستی
 (۲) این خون که موج می‌زند اندر جگر تو را
 (۳) اول دلم را صفا داد آینه‌ام را جلا داد
 (۴) او می‌رود دامن کشان، من زهر تنهایی چشان
- کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را
 در کارِ رنگ و بوی نگاری نمی‌کنی
 آخر به باد فنا داد عشق تو خاکستر من
 دیگر مپرس از من نشان کز دل نشانم می‌رود

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای تشخیص درست علائم هجایی بیت‌ها، هم‌زمان با خواندن هر مصراع، با توجه به کوتاه یا بلند بودن هجاها، علائم هجایی متناسب با آن‌ها را یادداشت می‌کنیم و این کار را تنها برای یک مصراع از هر بیت انجام می‌دهیم؛ مثلاً فقط مصراع اول. با این روش، علائم هجایی خواسته شده در صورت سؤال، یعنی تکرار چهار بار « - ل - - » به راحتی مشخص می‌شود. این علائم در گزینه (۴) دیده می‌شود. تقطیع هجایی بیت گزینه (۴) را در ادامه می‌بینیم:

او می‌رود دامن کشان، من زهر تنهایی چشان دیگر مپرس از من نشان کز دل نشانم می‌رود

او	می	ر	ود	دا	من	ک	شان	من	زه	ر	تن	ها	یی	چ	شان
-	-	ل	-	-	-	ل	-	-	-	ل	-	-	-	ل	-
دی	گر	م	پر	سز	من	ن	شان	کز	دل	ن	شا	نم	می	ر	ود
-	-	ل	-	-	-	ل	-	-	-	ل	-	-	-	ل	-

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): - - ل - ل - - - - ل - ل - -

گزینه (۲): - ل - ل - - ل ل - ل - ل - -

گزینه (۳): - - ل - - ل - - - - ل - - ل - -

تیزبازی

تشخیص وزن و علائم هجایی در مورد بیت‌هایی که علائم هجایی تکراری دارند، معمولاً آسان‌تر است. برای پاسخ به این سؤال، لازم نیست همه علائم هجایی بیت را بنویسیم. حتی در یک مصراع هم، لازم نیست به طور کامل این کار را انجام بدهیم. سؤال، تکرار علائم هجایی « - ل - - » را خواسته؛ آن هم، چهار بار؛ پس کافی است ابتدا همین چهار هجای اول را در مصراع‌های اول هر گزینه بررسی کنیم. با این کار، متوجه می‌شویم که چهار هجای اول در همه گزینه‌ها یکسان است؛ بنابراین، بررسی هجاها را تا پیدا کردن هجای نامطابق با الگوی سؤال ادامه می‌دهیم. هجای پنجم باید بلند باشد (رد گزینه‌های (۱) و (۲)). هجای ششم هم، طبق الگوی سؤال، باید بلند باشد (رد گزینه (۳)).



تقطیع هجایی در کدام بیت با ابیات دیگر «تفاوت» دارد؟

- (۱) خلوت دل نیست جای صحبت اصداد
 (۲) مرغ دلم صید کرد غمزه چون تیر او
 (۳) ذره نماید به جنب قدر تو گردون
 (۴) خواجه بزرگ است و مال دارد و نعمت
- دیو چو بیرون رود فرشته درآید
 لشکر خود عرض داد حسن جهان گیر او
 قطره نماید به پیش طبع تو دریا
 نعمت و مالی که کس نیابد از آن کام

مشاوره دقت کنید که در تشخیص وزن، تقطیع هجایی و علائم هجایی، به دنبال تفاوت‌ها هستیم و نه شباهت‌ها! این‌جا کوچک‌ترین تفاوت هم، مثلاً در تعداد هجاها یا کوتاه و بلند بودن آن‌ها، مهم است؛ چراکه می‌تواند علائم هجایی و در نتیجه وزن شعر را تغییر بدهد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

برای پاسخ به سؤال و پیدا کردن بیتهای تقطیع هجایی آن با سایر بیت‌ها متفاوت است، لازم نیست تقطیع هجایی هر چهار بیت را بنویسیم و زمان پاسخ‌گویی به یک تست عروض هم، چنین فرصتی به ما نمی‌دهد. برای رسیدن به پاسخ درست، در روش «سماعی» (شنیداری) وزن را تنها با درست‌شنیدن تشخیص می‌دهیم. در روش نوشتاری هم، کافی است یک مصراع از هر گزینه را بخوانیم (فقط یک مصراع) و علائم هجایی مصراع را روی آن بنویسیم. گزینه‌ای که علائم هجایی متفاوتی دارد، پاسخ درست است. با به دست آوردن علائم هجایی هر گزینه به روشی که در بالا گفته شد، می‌بینیم که گزینه (۲) علائم هجایی متفاوتی دارد. علائم هجایی متفاوت هم، نشان‌دهنده وزن متفاوت بیت است:

● علائم هجایی گزینه (۲): - U - - U U - - U - - U U -

● علائم هجایی سایر گزینه‌ها: - - U U - U - U - - U U -

تقطیع هجایی گزینه (۲)، به این صورت است:

مرغ دلم صید کرد غمزه چون تیر او لشکر خود عرض داد حسن جهان گیر او

او	ر	تی	چن	ی	ز	غم	کرد	د	صی	لم	د	غ	مر
-	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-
او	ر	گی	هان	ج	ن	حس	داد	ض	عر	خد	ر	ک	لش
-	U	-	-	U	U	-	-	U	-	-	U	U	-



عواطف و حس و حال حاکم بر فضای کدام گزینه «متفاوت» است؟

- (۱) اکنون که گل سعادتت پربار است
می خور که زمانه دشمنی غدار است
- (۲) امروز تو را دسترس فردا نیست
ضایع مکن این دم از دلت شیدا نیست
- (۳) آتش به دو دست خویش بر خرمن خویش
کس دشمن من نیست منم دشمن خویش
- (۴) ای دل چو زمانه می کند غمناکت
بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند
- دست تو ز جام می چرا بی کار است
دریافتن روز چنین دشوار است
و اندیشه فردات به جز سودا نیست
کاین باقی عمر را بها پیدا نیست
چون خود زدهام چه نالم از دشمن خویش
ای وای من و دست من و دامن خویش
ناگه برود ز تن روان پاکت
زان پیش که سبزه بردمد از خاکت

مشاوره برای درک عواطف و حس و حال حاکم بر فضای شعر، در واقع باید درکی کلی از موضوع و مفهوم بیت داشته باشیم و برای این کار باید واژه‌هایی را که بیانگر این حس و حال هستند، پیدا کنیم.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبنا: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

حال و هوای بیت گزینه (۳)، عواطف و حس و حال حاکم بر فضای آن، «غم و اندوه و حسرت و پشیمانی» است: آتش به دو دست خویش بر خرمن خویش / کس دشمن من نیست منم دشمن خویش / ای وای من و دست من و دامن خویش

در سایر رباعی‌ها، موضوع بیت و حس و حال حاکم بر آن، «توصیه به خوش‌باشی و غنیمت‌شمردن فرصت لذت‌بردن از زندگی» است. نشانه‌های این حس و حال و واژه‌های کلیدی نشان‌دهنده آن را در گزینه‌های دیگر بررسی می‌کنیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۱): اکنون که گل سعادتت پربار است
می خور که زمانه دشمنی غدار است
- گزینه (۲): امروز تو را دسترس فردا نیست
ضایع مکن این دم از دلت شیدا نیست
- گزینه (۴): ای دل چو زمانه می کند غمناکت
بر سبزه نشین و خوش بزی روزی چند
- دست تو ز جام می چرا بی کار است
دریافتن روز چنین دشوار است
و اندیشه فردات به جز سودا نیست
کاین باقی عمر را بها پیدا نیست
ناگه برود ز تن روان پاکت
زان پیش که سبزه بردمد از خاکت



۱۹

در کدام بیت، «واج آرای» محسوس نیست؟

- (۱) هر دو عالم قیمت خود گفته‌ای
 (۲) درد بی‌دردی ز ما خواهد برآوردن دمار
 (۳) روز وصل دوست‌داران یاد باد
 (۴) من مانده‌ام مهجور از او بیچاره و رنجور از او

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس ۳

واج آرای

درس Box

واج آرای تکرار صامت‌ها یا مصوت‌ها در کلام است. شکل شاعرانه آن این است که واج آرای را تکرار واج‌هایی بدانیم که تکرارشان گوش‌نواز باشد، اما در عمل و به‌ویژه در آزمون سراسری این ویژگی، ملاک نیست، بلکه صرف تکرار یک یا چند واج مورد نظر است و نه زیبایی و گوش‌نوازی آن‌ها!

تعلیل	نمونه
تکرار مصوت «ا» و صامت «ق»	تو هر قبا که بدوزی به قد ادراک است
تکرار صامت‌های «ج»، «م» و «ن»	همدم گل نمی‌شود یاد سمن نمی‌کند؟
تکرار صامت‌های «ف»، «س» و «د»	وز داس سپهر سرنگون سوده شدیم
تکرار صامت‌های «ش» و «ن»	که به مژگان شکند قلب همه صف‌شکنان
تکرار مصوت‌های «ئ» و «ی» و صامت «ن»	تا تو نانی به کف آرتی و به غفلت نخوری

واج آرای با مصوت

واج آرای همیشه میان صامت‌ها اتفاق نمی‌افتد. در بسیاری از موارد، این مصوت‌ها هستند که با هم واج آرای می‌سازند: خواب نوشین بامداد رحیل / بازدارد پیاده را ز سبیل (تکرار مصوت کوتاه «ب»)

در ابیات مورد سؤال، واج آرای در گزینه (۱) نسبت به سایر گزینه‌ها، برجسته و محسوس نیست. واج آرای صامت‌ها و مصوت‌ها در گزینه‌های دیگر را ببینیم:

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): تکرار صامت‌های «د» و «ر»

گزینه (۳): تکرار مصوت «ا»

گزینه (۴): تکرار مصوت «و»

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۲۰ در کدام گزینه آرایه «موازنه» دیده نمی‌شود؟

- (۱) بری ذاتش از تهمت ضد و جنس
 (۲) ای ز نگاه تو چشم من شده روشن
 (۳) در دام تو محبوسم در دست تو مغلوبم
 (۴) ای محنت از نه کوه شدی ساعتی برو

- غنی ملکش از طاعت جن و انس
 وی به زبان تو باغ جان هم خرم
 وز ذوق تو مدهوشم در وصف تو حیرانم
 وی دولت از نه باد شدی لحظه‌ای بیای

مشاوره در پاسخ به سؤالی که از آرایه موازنه می‌پرسد، مهم‌ترین چیز این است که بتوانیم کلمات را به شرط وجود به شرط وجود مقدار معینی از همانندی، دوبه‌دو معادلِ همدیگر قرار بدهیم. با این معادل‌سازی، مشخص می‌شود که کدام بیت‌ها موازنه دارند و کدام‌ها موازنه ندارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۹

آرایه موازنه

موازنه، این است که همه واژه‌های دو مصراع، در برابر هم قرار بگیرند، به شرطی که هر دو واژه معادل، «هم‌وزن» باشند و به بیان دیگر، «سجع متوازن» بسازند. در موازنه، مهم وجود داشتن دست‌کم یک مورد سجع متوازن است؛ حتی اگر همه «جفت‌واژه‌ها» ی دیگر، کاملاً تکرار شده باشند یا سجع متوازی داشته باشند.

نمونه	تحلیل
چه اسبان تازی به زرین ستام	چه شمشیر هندی به زرین نیام
رونده ست و رفتنش در مغز شیران	خورنده ست و خوردنش هم جان کافر
هوا از چهر او گردد به سان دیده شاهین	زمین از اشک او گردد به سان سینۀ عنقا
ای ازدهای دهر، دلم بیشتر بخور	وی آسیای چرخ، تنم تنگ‌تر بسای
به بزم و رزم تو ماند همی خزان و بهار	به تیغ و کلک تو ماند همی قضا و قدر

منظور این است که بقیه هم، دست‌کم سجع متوازن را دارند، بلکه بیشتر از آن هم‌آهنگ‌اند؛ مثلاً سجع متوازی دارند یا اصلاً تکرار یک واژه هستند.

برای نشان دادن چگونگی معادل هم قرار گرفتن واژه‌ها در موازنه، و نوع سجع میان هر «جفت‌واژه»، یکی از نمونه‌های بالا را بررسی می‌کنیم:

ای ازدهای دهر، دلم بیشتر بخور وی آسیای چرخ، تنم تنگ‌تر بسای

ای	ازدهای	دهر	دلم	بیشتر	بخور
↓	↓	↓	↓	↓	↓
وی	آسیای	چرخ	تنم	تنگ‌تر	بسای
متوازی	متوازی	متوازن	متوازن	متوازن	متوازن

شرایط شکل‌گیری آرایه موازنه

- وجود دست‌کم، سجع متوازن میان واژه‌ها
- معادل (دوبه‌دو) بودن واژه‌هایی که سجع متوازن دارند.
- موازنه، تقابل سجع‌های متوازن است؛ کم‌تر از این (سجع نداشتن) قابل قبول نیست؛ اما بیشتر از آن (تکرار واژه و سجع متوازی)، پذیرفته است.
- کم‌ترین هم‌آهنگی دو واژه در سجع، متوازن بودن است؛ بنابراین، در موازنه اگر حتی یک مورد از «جفت‌واژه»های مقابل هم، سجع نداشته باشند، موازنه در کل بیت از بین می‌رود.

کارت Box



موازنه در نیم‌مصراع‌ها

می‌دانیم که نیم‌مصراع، حکم مصراع را دارد و تقریباً هر چه در عروض، دربارهٔ مصراع، وزن، قافیه و قواعدش یاد گرفته‌ای، در نیم‌مصراع هم، صدق می‌کند. این‌جا هم، نیم‌مصراع‌ها می‌توانند موازنه بسازند، انگار که مصراع را بیت فرض کنیم و واژه‌های دو نیمهٔ آن را معادل هم قرار دهیم.

نمونه: مهر تویی وفا تویی جور تویی جفا تویی

تحلیل: مهر = جور / تویی = تویی / وفا = جفا / تویی = تویی

می‌دانیم در موازنه لازم است واژه‌ها در دو مصراع، با هم، سجع متوازی یا متوازن داشته باشند و یا تکرار شده باشند. در گزینهٔ (۲) این وضعیت دیده نمی‌شود. در این گزینه، دو واژهٔ «شده» و «هم» سجع ندارند و همین، مانع، شکل‌گیری آرایهٔ موازنه است.

در سه گزینهٔ دیگر، معادل قراردادن واژه‌ها در دو مصراع، شرایط آرایهٔ موازنه را پدید می‌آورد. واژه‌های معادل را در این گزینه‌ها ببینیم: بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بری = غنی / ذاتش = ملکش / از = از / تهمت = طاعت / ضد = جن / و = و / جنس = انس

گزینهٔ (۳): در = وز / دام = ذوق / تو = تو / محبوسم = مدهوشم / در = در / دست = وصف / تو = تو / مغلوبم = حیرانم

گزینهٔ (۴): ای = وی / محنت = دولت / ار = ار / نه = نه / کوه = باد / شدی = شدی / ساعتی = لحظه‌ای / برو = بپای

پاسخ خیلی تشریحی ✓



نوع سجع در کدام عبارت «متفاوت» است؟

- (۱) همی وعظ گفتم با جماعتی دل مرده که ره از عالم صورت به معنی نبرده.
- (۲) عشق هرچند مایهٔ راحت است، پیرایه آفت است.
- (۳) گفتم: دست از من مسکین بردارید و به حال خویشم بگذارید.
- (۴) هر آینه ما را خردمندی کافی باید که تدبیر مملکت را شاید.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبهد: درس ۶

درس Box

آرایهٔ سجع

سجع، هم‌آهنگ‌بودن واژه‌های پایان جملات است در نثر. این هم‌آهنگی انواع و اندازه‌هایی دارد که براساس آن، سجع به سه نوع «متوازن، مطرف و متوازی» تقسیم می‌شود:

● سجع متوازن

دو واژه فقط «هم‌وزن» اند، یعنی تعداد هجاهایشان یکسان است.

نمونه: طالب علم عزیز است و طالب مال ذلیل.

● سجع مطرف

دو واژه فقط «هم‌پایان» اند، یعنی مصوت و صامت پایانی آن‌ها یکسان است.

نمونه: محبت را غایت نیست، از بهر آن که محبوب را نهایت نیست.

● سجع متوازی

دو واژه هم «هم‌آهنگ» و هم «هم‌پایان» اند.

نمونه: ارکان دولت پسندیدند و برادران به جان برنجیدند.

ارزش موسیقایی سجع

انواع سجع از نظر ارزش موسیقایی، از بیشتر به کم‌تر، شامل متوازی، مطرف و متوازن است؛ یعنی سجع متوازی بیشترین و سجع متوازن کم‌ترین ارزش موسیقایی را دارد.

سجع در گزینهٔ (۱) از نوع مطرف و در گزینه‌های دیگر، از نوع سجع متوازی است:

گزینهٔ (۱): «و همی وعظ گفتم با جماعتی دل مرده که ره از عالم صورت به معنی نبرده»

واژه‌های مسجع در این گزینه، از نظر واج‌های پایانی همانند هستند، اما از نظر امتداد هجاها تفاوت دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): عشق هرچند مایهٔ راحت است، پیرایه آفت است.

گزینهٔ (۳): گفتم: دست از من مسکین بردارید و به حال خویشم بگذارید.

گزینهٔ (۴): هر آینه ما را خردمندی کافی باید که تدبیر مملکت را شاید.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۲۲

ترتیب ابیات زیر براساس دارابودن آرایه‌های «ترصیع - واژه‌آرایی - سجع - موازنه» در کدام گزینه آمده است؟

- الف) چو شمع خنده نکردی مگر به روز سیاهم
 ب) چه نماز باشد آن را که تو در خیال باشی
 ج) ای آن که جهان را همه فخر از حسب توست
 د) بازآ و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین
- چو بخت جلوه نکردی مگر ز موی سپیدم
 تو صنم نمی‌گذاری که مرا نماز باشد
 وی آن که شهان را همه فخر از نسب توست
 کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود

۱) الف - ب - د - ج

۲) ج - الف - د - ب

۳) الف - ج - د - ب

۴) ج - ب - د - الف

مشاوره در سؤالات آرایه با تیب «الفبایی»، گزینه درست را باید به ترتیب آرایه‌های مورد سؤال انتخاب کنیم، اما موقع حل سؤال، لازم نیست آرایه‌ها را به ترتیب بررسی کنیم، بلکه می‌توانیم با هر آرایه‌ای که تشخیص آن برای ما آسان‌تر است، شروع کنیم؛ مثلاً موازنه، آرایه چهارم است، اما می‌توانیم اول، وجود آن را در بیت‌های داده‌شده بررسی کنیم.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمٹ: درس‌های ۳، ۶ و ۹

ترصیع (بیت «ج»):

ای	آن	که	جهان	را	همه	فخر	از	حسب	توست
↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓	↓
وی	آن	که	شهان	را	همه	فخر	از	نسب	توست

واژه‌آرایی (بیت «ب»): تکرار واژه‌های «نماز» و «تو»

سجع (بیت «د»): بازآ و بر چشمم نشین ای دلستان نازنین / کاشوب و فریاد از زمین بر آسمانم می‌رود

موازنه (بیت «الف»): چو = چو / شمع = بخت / خنده = جلوه / نکردی = نکردی / مگر = مگر / به = ز / روز = موی / سیاهم = سپیدم

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۲۳

کدام گزینه ترتیب درست ابیات زیر را با توجه به مفاهیم «ستایش آزادی - دشواری‌های عشق - لزوم تناسب دخل و خرج - عاقبت و خیم پندناپذیری» نشان می‌دهد؟

- | | |
|---------------------------------|-------------------------------|
| الف) خوشا چون سروها استادنی سبز | ب) دست بردست می‌زند که دریغ |
| ب) دست بردست می‌زند که دریغ | ج) اگر باران به کوهستان نیارد |
| ج) اگر باران به کوهستان نیارد | د) برنند از برای دلی بارها |
| د) برنند از برای دلی بارها | |
- (۱) د - ج - الف - ب
(۲) الف - د - ج - ب
(۳) د - الف - ب - ج
(۴) ب - د - ج - الف

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳، ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

با توجه به مفاهیم مورد سؤال، تنها، گزینه (۲) ترتیب درست بیت‌ها را نشان می‌دهد. واژه‌های نشان‌دهنده مفهوم را در هر بیت بینیم:

- | | |
|---------------------------------|-------------------------------|
| الف) خوشا چون سروها استادنی سبز | ب) دست بردست می‌زند که دریغ |
| ب) دست بردست می‌زند که دریغ | ج) اگر باران به کوهستان نیارد |
| ج) اگر باران به کوهستان نیارد | د) برنند از برای دلی بارها |
| د) برنند از برای دلی بارها | |
- الف) خوشا چون برگ‌ها افتادنی سبز
ب) نشنیدم حدیث دانشمند
ج) به سالی دجله گردد خشک رودی
د) خورند از برای گلی خارها

تجزیه و تحلیل

می‌دانیم قرابت معنایی، یافتن مفهومی‌های نزدیک است، نه لزوماً کلمات مشابه. برای پیدا کردن مفهومی‌های مشابه، اول باید مفهوم هر گزینه را تشخیص بدهیم و بعد شباهت آن‌ها را بررسی کنیم. مفهوم در هر بیت و عبارت، با یک یا چند واژه کلیدی مشخص می‌شود. این واژه‌ها معرف پیام اصلی بیت هستند و واژه‌های دیگر، اهمیت چندانی در تشخیص مفهوم ندارند. برای رسیدن به گزینه درست، باید این واژه‌های کلیدی و در نتیجه، پیام محوری گزینه‌ها را پیدا کنیم.



مفهوم نوشته‌شده در برابر کدام گزینه با آن متناسب نیست؟

- (۱) گفت در پاسخ که ما را باک نیست عارفان را خانه آلا خاک نیست
(ناپایداری دنیا)
- (۲) ما چون ز دری پای کشیدیم، کشیدیم امید ز هر کس که بریدیم، بریدیم
(رمیدگی عاشق از معشوق)
- (۳) گر چه دانی که نشنوند، بگوی هر چه دانی ز نیک خواهی و پند
(خبرخواهی حتی درباره مخاطب نالایق)
- (۴) ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست
(تجلی معشوق در پدیده‌ها)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبنا: درس‌های ۳، ۶ و ۹

پاسخ خیلی تشریحی ✓

مفهوم گزینه (۱): ساده‌زیستی عارف است و ارتباطی با مفهوم ناپایداری دنیا و حتمی‌بودن مرگ ندارد. «خانه در خاک داشتن» نشانه اشتیاق عارف به بریدن از زندگی مادی و انتظار برای رسیدن به خانه ابدی است. مفهوم گزینه‌های دیگر در برابر آن‌ها درست نوشته شده است.

مفهوم گزینه (۲) رنجش عاشق از معشوق و اقدام به ترک اوست که به آن رمیدگی عاشق از معشوق و در اصطلاح، «واسوخت» گفته می‌شود.

مفهوم گزینه (۳) این است که حتی اگر می‌دانیم که مخاطب ما به نصیحت خیرخواهانه عمل نمی‌کند، آن را از او دریغ نکنیم. مفهوم گزینه (۴) هم این است که معشوق حقیقی در پدیده‌های مختلف جلوه‌گر می‌شود. واژه‌های نشان‌دهنده مفهوم را در گزینه‌ها ببینیم:

- گزینه (۱): گفت در پاسخ که ما را باک نیست عارفان را خانه آلا خاک نیست
- گزینه (۲): ما چون ز دری پای کشیدیم، کشیدیم امید ز هر کس که بریدیم، بریدیم
- گزینه (۳): گر چه دانی که نشنوند، بگوی هر چه دانی ز نیک خواهی و پند
- گزینه (۴): ما چو ناییم و نوا در ما ز توست ما چو کوهیم و صدا در ما ز توست

گول نخوری ✗

در تشخیص مفهوم، واژه‌های کلیدی، نقش مهمی دارند، اما دقت کنیم که گاهی همین واژه‌های کلیدی، ممکن است ما را به اشتباه بیندازند؛ مثلاً «خاک» در بسیاری موارد، یک واژه کلیدی برای اشاره به موضوع «مرگ و نابودی» است که در اصطلاح به آن «ناپایداری دنیا» گفته می‌شود، اما این واژه در گزینه (۱)، کاملاً کاربرد متفاوتی دارد و به ساده‌زیستی عارف اشاره می‌کند و نه ناپایداری.



۲۵

بیت زیر در وصف بازگشت پادشاه سامانی به بخارا سروده شده است. این بیت با کدام گزینه تناسب معنایی بیشتری دارد؟

- «ریگ آموی و درشتی راه او
 (۱) سعدیاحب وطن گر چه حدیثی است صحیح
 (۲) من از دل آن زمانی دست شستم
 (۳) در این خاک در این خاک در این مزرعه پاک
 (۴) آوخ کلاه نیست وطن تا که از سرم
- زیر پایم پرنیان آید همی
 نتوان مرد به سختی که من این جا زادم
 که شد در زلف آن دلبر وطن ساخت
 به جز مهر به جز عشق دگر تخم نکاریم
 برداشتند، فکر کلاهی دگر کنم

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: درس‌های ۳، ۶ و ۹

مفهوم مشترک بیت سؤال و گزینه (۴): وطن‌دوستی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): تصمیم به ترک وطن در شرایط دشوار

گزینه (۲): جای‌داشتن دل عاشق در پیچ و خم زلف معشوق/عاشقی و دلدادگی، بدون بازگشت است.

گزینه (۳): توصیه به عشق‌ورزی/عشق، ارزشمندترین پدیده در جهان هستی است.

در سؤالات قرابت معنایی، واژه‌های کلیدی، نشان‌دهنده مفهوم بیت‌ها و عبارت‌ها هستند؛ اما گاهی همین واژه‌ها، غلط‌انداز و فریبنده‌اند و تنها شباهت‌های ظاهری را نشان می‌دهند و نه قرابت معنایی واقعی را. در واقع، این واژه‌ها می‌توانند نقش گمراه‌کردن مخاطب را بازی کنند. برای این‌که در دام این غلط‌اندازها نیفتیم، باید علاوه بر ظاهر این کلمات، به کارکرد آن‌ها در متن و تأثیری که بر مفهوم می‌گذارند، توجه کنیم. در هر سه گزینه‌های (۱)، (۲) و (۳) که پاسخ سؤال نیستند، واژه‌های «وطن» یا «خاک» دیده می‌شود، اما مفهوم هیچ‌کدام از این بیت‌ها گرمای‌داشتن وطن، خاک، سرزمین و زادگاه نیست!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گول نخوری ✗



۲۶

کدام گزینه در مورد «تعریف کنش»، «ویژگی کنش اجتماعی»، «نمونه پدیده اجتماعی» و «علت پیدایش سالمندی جمعیت» درست است؟

- ۱) هر فعالیت و کاری که انسان انجام می‌دهد. - بسیاری از آدابی که ما مراعات می‌کنیم محصول آن است. - جامعه‌پذیری - محدودشدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند
- ۲) انجام‌دهنده فعالیت انسانی - آداب و قواعد خاصی می‌خواهد. - کنترل اجتماعی - عدم تمایل زنان به فرزندآوری
- ۳) فعالیتی که انسان انجام می‌دهد. - با توجه به دیگران انجام می‌شود. - هنجار اجتماعی - عدم پذیرش مسئولیت والدگری
- ۴) کار تمامی مخلوقات در جهان - ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست. - گروه دوستان - عدم تمایل جوانان به ازدواج

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبیت: درس‌های ۱ و ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- در علوم انسانی به فعالیتی که انسان انجام می‌دهد کنش و به انجام‌دهنده آن کنشگر می‌گویند.
- ویژگی کنش اجتماعی: با توجه به دیگران انجام می‌شود. آگاهی و اراده کنشگر در انجام آن کنش، ناظر به دیگران، ویژگی‌ها و اعمال آن‌هاست.
- نمونه پدیده اجتماعی: هنجار اجتماعی (موارد همه گزینه‌ها درست هستند).
- علت پیدایش سالمندی جمعیت: عدم پذیرش مسئولیت والدگری و محدودشدن بُعد خانواده به خانواده‌های بی‌فرزند یا تک‌فرزند
- شاخص سالمندی از افزایش نسبت سالمندان در جمعیت و به بیانی دیگر، کاهش نسبت افراد ۰ - ۱۴ ساله و افزایش نسبت افراد ۶۰ یا ۶۵ سال و بالاتر خبر می‌دهد.

نکته



۲۷

به ترتیب، کدام‌یک به «گستره»، «اجزا» و «لایه‌های سطحی» جهان اجتماعی اشاره دارد؟

- ۱) پدیده‌های تکوینی که بر زندگی انسان تأثیر می‌گذارند. - تقسیم‌بندی با معیار خرد و کلان - تأثیر همه‌جانبه دارند.
- ۲) پدیده‌های اجتماعی و آن دسته از پدیده‌های تکوینی که با زندگی انسان ارتباط دارند. - پدیده‌های اجتماعی - بیشتر در معرض تغییر قرار می‌گیرند.
- ۳) همه پدیده‌های اجتماعی، طبیعی و ماوراءطبیعی - دارای هویت ذهنی و معنایی - همان نمادها و ارزش‌ها هستند.
- ۴) پدیده‌های اجتماعی و اعتباری که توسط انسان ایجاد شده‌اند. - تقسیم‌بندی براساس سطحی و عمیق - نقش حیاتی و اساسی دارند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- پدیده‌های اجتماعی به جهان اجتماعی تعلق دارند، ولی جهان اجتماعی می‌تواند گسترده‌تر باشد؛ بنابراین هر یک از موجوداتی که بیرون از جهان اجتماعی قرار دارند؛ یعنی موجودات طبیعی و ماوراءطبیعی به واسطه ارتباطی که با زندگی اجتماعی انسان پیدا می‌کنند، در گستره جهان اجتماعی قرار می‌گیرند.
- اجزای جهان اجتماعی پدیده‌های اجتماعی‌اند که می‌توان آن‌ها را با دو معیار اندازه و دامنه و عینی و ذهنی بودن، دسته‌بندی کرد.
- لایه‌های سطحی جهان اجتماعی همان هنجارها و نمادها هستند که به آسانی تغییر می‌کنند؛ تغییر آن‌ها تحول مهمی در جهان اجتماعی پدید نمی‌آورد؛ می‌توانند حذف شوند ولی با حذف آن‌ها جهان اجتماعی تداوم می‌یابد.



لایه‌های عمیق و بنیادین جهان اجتماعی	لایه‌های سطحی جهان اجتماعی
بخش‌هایی که تأثیرات همه‌جانبه و فراگیری بر دیگر اجزای جهان اجتماعی دارند و کم‌تر در معرض تغییر و تحول قرار می‌گیرند.	بخش‌هایی که امکان تغییر بیشتری دارند. نقش حیاتی و اساسی ندارند و به سهولت تغییر می‌کنند.
تغییر در آن‌ها، تغییرات بنیادین در جهان اجتماعی ایجاد می‌کند و موجب پیدایش جهانی جدید می‌شود.	تغییر در آن‌ها تحولی مهم در جهان اجتماعی پدید نمی‌آورد.
الف) ارزش‌ها؛ امور مطلوب و دارای وجه مثبت ب) عقاید؛ عمیق‌ترین لایه جهان اجتماعی	الف) نمادها؛ سطحی‌ترین لایه جهان اجتماعی ب) هنجارها؛ از جنس روش و شیوه عمل



کدام گزینه به ترتیب به دیدگاه جهان‌های اجتماعی در طول هم و دیدگاه عرضی اشاره دارد؟

- ۱) اروپایی‌ها یک ضرب‌المثل قدیمی دارند که «همه راه‌ها به رم ختم می‌شوند». - وجود جهان‌های اجتماعی مختلف از قبیل غرب، اسلام، چین و هند
- ۲) وجود نگاره‌های هندسی عظیم‌الجثه و باستانی در تمدن نازکا - مطالعه جوامع صنعتی و پیشرفته غربی توسط جامعه‌شناسانی مانند مارکس و اسپنسر
- ۳) ساخت پولاد دمشق در گذشته با استفاده از نانولوله‌ها و ریزش‌ته‌های کربنی - تقسیم حرکت جوامع بشری به دو مقطع نخست، با نام جوامع مکانیکی و مقطع دوم با نام جوامع ارگانیکی
- ۴) استفاده از نظریه استعمار در سده‌های گذشته با هدف طلب آبادانی برای جوامع عقب‌مانده - جوامع ابتدایی در دوران کودکی، یعنی مراحل اولیه رشد خود باقی مانده‌اند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس ۵

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۲): دیدگاه عرضی - دیدگاه طولی
- گزینه ۳): دیدگاه عرضی - دیدگاه طولی
- گزینه ۴): دیدگاه طولی - دیدگاه طولی

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

- «وجود نگاره‌های هندسی در تمدن نازکا» و «ساخت پولاد دمشق در گذشته» نشان‌دهنده وجود پیشرفت و توسعه در جوامع ابتدایی گذشته و جوامع غیرغربی است؛ بنابراین مثال نقضی برای دیدگاه طولی و مصداق دیدگاه عرضی هستند.
- در دیدگاه طولی، همه جوامع در یک خط قرار می‌گیرند، بعضی از آن‌ها در این مسیر واحد پیشرفته‌ترند و بعضی در مقایسه با جوامع پیشرفته عقب‌مانده‌اند که باید جوامع پیشرفته را الگوی حرکت خود قرار دهند.



جهان متجدد از نظر ماکس وبر چه محدودیت‌هایی دارد؟

- ۱) دنبال کردن اهداف دنیوی به وسیله علوم تجربی - افول کنش‌های عاطفی و اخلاقی - افول عقلانیت ابزاری - گسترش دانش اهداف و ارزش‌ها
- ۲) تقدس‌زدایی از جهان - سلطه نظم اجتماعی پیچیده بر انسان - اراده و آزادی مطلق انسان - به‌کارگیری علوم تجربی و فناوری حاصل از آن
- ۳) گسترش عقلانیت ابزاری - سپرده‌شدن داوری درباره ارزش‌ها و آرمان‌های بشری به تمایلات افراد - افول کنش‌های عقلانی معطوف به دنیا - افول دانش وسایل
- ۴) زوال عقلانیت ذاتی - طرد عناصر مقدس و معنوی از جهان - قفس آهنین - از دست رفتن اراده و آزادی انسان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۶

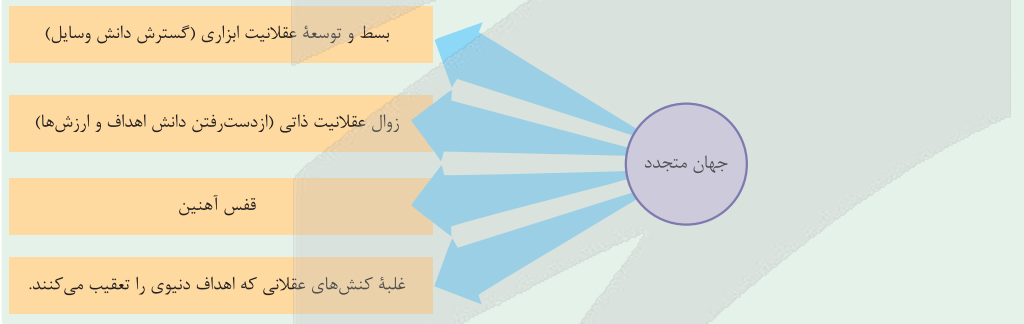
درس‌Box

- رشد علوم تجربی و فناوری حاصل از آن، برای تسلط بر طبیعت و جامعه را «گسترش عقلانیت ابزاری» می‌گویند.
- جهان متجدد فقط علمی را که با روش‌های تجربی به دست می‌آیند، علم می‌داند و علمی که از روش‌های فراتجربی (عقلانی و وحیانی) استفاده می‌کنند علم نمی‌شناسد. از این روند به «زوال معنا و عقلانیت ذاتی» یاد می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

- گزینه ۱: درست - درست - نادرست؛ (در این جهان عقلانیت ابزاری گسترش می‌یابد و جزء فرصت‌های جهان متجدد است.) - نادرست؛ (از دست رفتن دانش اهداف و ارزش‌ها از محدودیت‌های جهان متجدد است.)
- گزینه ۲: درست - درست - نادرست؛ (از دست رفتن اراده و آزادی انسان) - نادرست؛ (فرصت جهان متجدد است.)
- گزینه ۳: نادرست؛ (فرصت جهان متجدد است.) - درست - نادرست؛ (رواج کنش‌های عقلانی معطوف به دنیا) - نادرست؛ (گسترش دانش وسایل جزء فرصت‌های جهان متجدد است.)

نمودار فرصت‌ها و محدودیت‌های جهان متجدد از نگاه وبر:





۳۰. کدام عبارت در رابطه با «حقایق» درست است، اما در رابطه با «آرمان اجتماعی» نادرست است؟

- ۱) برای جهان‌های اجتماعی امکان انحراف از حق و پذیرش باطل وجود دارد، همان‌گونه که امکان خروج از باطل و قبول حق وجود دارد. - تصور اعضای جهان اجتماعی از وضعیت مطلوب سیاست، فرهنگ و ... است.
- ۲) حقایق هر چند خود ثابت‌اند، اما از جهت قرارگرفتن در قلمرو آرمانی و واقعی تغییرپذیرند. - مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی است که اعضای جهان اجتماعی به آن می‌رسند.
- ۳) هر بخش از جهان اجتماعی که از نظر علمی صحیح و مغایر با فطرت انسان باشد، حق است. - ارزش‌ها در آرمان‌های اجتماعی متبلور می‌شوند.
- ۴) جهان‌های اجتماعی نمی‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها دچار تغییر می‌شود. - واقعیت‌های هر جهان اجتماعی را می‌توان در پرتو آرمان‌های آن ارزیابی کرد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس ۷

انواع آرمان‌های جهان اجتماعی:

آرمان حق:

بخش‌هایی از جهان اجتماعی که از نظر علمی درست و موافق با فطرت انسان باشد، حق است.

مثال عقیده به توحید، وفای به عهد، راست‌گویی، دفاع از عدالت و ...

آرمان باطل:

بخش‌هایی از جهان اجتماعی که از نظر علمی قابل دفاع نیست و براساس خرافات شکل گرفته، باطل است.

مثال ظلم، بی‌عدالتی، تجاوز به حقوق دیگران، دنیاپرستی و ...

بررسی گزینه‌ها:

گزینه ۱: درست - درست

گزینه ۲: درست - نادرست؛ (آرمان اجتماعی، مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی است که اعضای جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن هستند).

گزینه ۳: نادرست؛ (هر بخش از جهان اجتماعی که از نظر علمی صحیح و مطابق با فطرت انسان باشد، حق است). - نادرست؛ (آرمان‌های اجتماعی در ارزش‌ها متبلور می‌شوند).

گزینه ۴: نادرست؛ (جهان‌های اجتماعی می‌توانند بر مدار حق یا باطل بچرخند، اما حق و باطل بر مدار بینش و گرایش آن‌ها دچار تغییر نمی‌شود). - درست

به مجموعه اهداف و ارزش‌های مشترکی که اعضای یک جهان اجتماعی خواهان رسیدن به آن‌ها هستند، آرمان اجتماعی می‌گویند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته

۳۱

به ترتیب، مصداق هر یک از عبارات‌های زیر چیست؟

- هویت انتسابی، اجتماعی و ثابت
 - توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بُعد جسمانی هویت
 - تأثیر بُعد نفسانی هویت بر بُعد اجتماعی
- (۱) مسلمان بودن - نمایشگاه‌های هنر - امام خمینی (ره) مسیر جامعه ایران را دگرگون ساختند.
- (۲) متولد دهه ۷۰ - جشنواره‌های مد و زیبایی - جهان متجدد، مانع رشد عقلانیت ذاتی در انسان می‌شود.
- (۳) ایرانی بودن - برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی - یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.
- (۴) روستایی بودن - برگزاری مسابقات مستر المپیا - افزایش انتشار گازهای گلخانه‌ای در اثر خروج کشورها از پیمان پاریس

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهم: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- هویت انتسابی، اجتماعی و ثابت ← ایرانی بودن
 - توجه و تمرکز فرهنگ غرب بر بُعد جسمانی هویت ← برگزاری مسابقات بین‌المللی زیبایی و نمایشگاه‌های مد
 - تأثیر بُعد نفسانی هویت بر بُعد اجتماعی ← یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.
- بررسی سایر گزینه‌ها:
- گزینه (۱): نادرست؛ (هویت اکتسابی، اجتماعی و متغیر) - نادرست؛ (هنر منحصراً بر ویژگی‌های جسمانی تأکید ندارد). - درست
- گزینه (۲): نادرست؛ (هویت انتسابی، فردی و ثابت) - درست - نادرست؛ (تأثیر جهان اجتماعی بر جهان نفسانی)
- گزینه (۴): درست - نادرست؛ (تأثیر جهان اجتماعی بر جهان طبیعی)

نکته

مثال	ویژگی هویتی
اکتسابی، فردی، متغیر	ویژگی‌های اخلاقی و روانی
اکتسابی، اجتماعی، متغیر	ویژگی‌های شغلی و احترام و منزلت اجتماعی

(سوال ۶ - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳)

هر یک از عبارات‌های زیر، تأثیر کدام بعد هویتی را بر دیگری نشان می‌دهد؟
 الف) برخی از بیماری‌های جسمانی با کمک قوای روانی درمان می‌شوند.
 ب) یک انسان باتقوا، جهانی را تغییر می‌دهد.

 امتحان
نهایی



به ترتیب، پاسخ درست پرسش‌های زیر کدام گزینه است؟

- جهان اجتماعی روش تنبیه و مجازات را برای چه کسانی استفاده می‌کند؟
 - چه فرهنگ‌هایی از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند؟
 - در چه شرایطی بازتولید جهان اجتماعی با مشکل مواجه می‌شود؟
- (۱) کسانی که دچار کژروی اجتماعی شده‌اند. - با فطرت آدمیان سازگارتر باشند. - جهان اجتماعی روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد.
- (۲) افرادی که مطابق ارزش‌ها و قواعد عمل می‌کنند. - ظرفیت عقلانی و منطقی بیشتری داشته باشند. - جامعه‌پذیری موفق عمل نکند.
- (۳) کسانی که جامعه‌پذیر نشده‌اند. - کنش‌های افرادشان متناسب با فرهنگ آن باشد. - جهان اجتماعی روش‌های مناسبی برای کنترل کژروی اجتماعی نداشته باشد.
- (۴) افرادی که ناهنجاری اجتماعی انجام می‌دهند. - روش‌های بیشتری برای جامعه‌پذیری داشته باشند. - از روش‌های اقناعی استفاده نکنند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس ۹

درس‌Box

روش‌های کنترل اجتماعی:

- (۱) تبلیغ و اقناع: از طریق آموزش، عقاید و ارزش‌ها و فرهنگ را در افراد درونی می‌کند.
 - (۲) تشویق و پاداش: ویژه افرادی است که مطابق عقاید و ارزش‌ها عمل می‌کنند.
 - (۳) تنبیه و مجازات: ویژه کسانی است که دچار کژروی اجتماعی شده‌اند.
- تشویق و تنبیه به دو شیوه رسمی و غیررسمی انجام می‌شود.
 - هر جهان اجتماعی کسانی را که دچار کژروی اجتماعی شده‌اند، تنبیه و مجازات می‌کند.
 - فرهنگ‌هایی که ظرفیت منطقی و عقلانی بیشتری دارند و با فطرت آدمیان سازگارترند، از قدرت اقناعی بیشتری برخوردارند.
 - هر جهان اجتماعی که روش‌های مناسبی برای کنترل اجتماعی نداشته باشد، در معرض آسیب‌های بیشتری قرار می‌گیرد، بازتولیدش با مشکل مواجه می‌شود و دوام و بقای آن تهدید می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



در کدام گزینه، بخش اول نادرست و بخش دوم درست است؟

- (۱) تعارض فرهنگی گاهی ناشی از علل درونی است و به نوآوری‌ها و فعالیت‌های اعضای جهان اجتماعی بازمی‌گردد، گاه ناشی از علل بیرونی است و به بن‌بست‌ها و کاستی‌های موجود در جهان اجتماعی مربوط می‌شود.
- (۲) مادامی که هویت اجتماعی افراد در چارچوب عقاید و ارزش‌های اساسی جامعه شکل می‌گیرد، تغییرات هویتی افراد و گروه‌ها با هویت جهان اجتماعی سازگار است و مورد تشویق و تأیید جامعه نیز قرار می‌گیرد.
- (۳) طبقه سوم در جوامع فئودالی غربی، هویت منفی و پست داشت و از نظر اقتصادی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود، ولی به علت فواید و کارکردهایی که داشت، تحمل می‌شد.
- (۴) در یک جهان سکولار، فعالیت‌هایی که هویت دنیوی افراد را آشکار کند، منع می‌شوند. برای نمونه می‌توان به کودتای نظامی الجزایر در سال ۱۹۹۱ میلادی اشاره کرد.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهمت: درس ۱۰

درس‌Box

- طبقه سوم: طبقه‌ای که چیزی نیست، اما می‌خواهد چیزی بشود.
 - هویت منفی و پست داشت. + از نظر قانونی و اجتماعی اعتباری نداشت. + به علت فوایدش تحمل می‌شد.
 - همان طبقه متوسط بود که شامل صراف، بنا، کفاش و ... بود.
- معیار ارزیابی طبقه متوسط از طبقه اشراف: آن‌ها مفید نیستند، چراکه تولیدکننده نیستند، ولی طبقه متوسط مفیدند.
- معیار فوق متوسط عموم مردم پذیرفته شد و منجر به پیدایش فرهنگ فایده‌گرایی شد.
- نتیجه فرهنگ فایده‌گرایی: وضعیت اقتصادی افراد، موقعیت اجتماعی آنان را معین می‌کرد و بقیه ویژگی‌های هویتی وابسته به وضعیت اقتصادی افراد شد. (نظام سرمایه‌داری شکل گرفت).

بررسی گزینه‌ها:

- گزینه (۱): درست - نادرست؛ (تعارض فرهنگی گاه ناشی از علل بیرونی است و پیامد تأثیرپذیری از جهان‌های اجتماعی دیگر است).
- گزینه (۲): درست - درست
- گزینه (۳): نادرست؛ (طبقه سوم در جوامع فئودالی غربی، از نظر قانونی و اجتماعی از هیچ اهمیت و اعتباری برخوردار نبود. - درست)
- گزینه (۴): نادرست؛ (در یک جهان سکولار، فعالیت‌هایی که هویت دینی افراد را آشکار کند، منع می‌شوند. - نادرست؛ برای نمونه می‌توان به جلوگیری از تحصیل دختران محجبه در برخی جوامع غربی اشاره کرد).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

۳۴ کدام گزینه در مورد تحولات نهاد خانواده درست است؟

- ۱) تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی بحران هویت است و در ایران امروز، نهاد خانواده با بحران هویت مواجه است.
- ۲) اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی هم‌عرض خانواده شیوع پیدا کنند، نهاد خانواده دچار تعارض فرهنگی می‌شود.
- ۳) در صورتی که جهان اجتماعی نتواند در برابر رقیب‌های زندگی خانوادگی از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار تحول فرهنگی می‌شود.
- ۴) اگر اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۱۱

وقتی تغییرات اجتماعی از محدوده تغییرات درون جهان اجتماعی فراتر می‌روند و هویت جهان اجتماعی را متحول می‌کنند و خود را به صورت تحول فرهنگی نشان می‌دهند، یک جهان اجتماعی به جهان اجتماعی دیگری تبدیل می‌شود. اگر اعضای جامعه برای تشکیل خانواده یا حفظ آن انگیزه لازم و کافی نداشته باشند و در عمل بسیاری زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند، نوعی تزلزل فرهنگی بروز می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): تأخیر در ازدواج و افزایش طلاق نوعی تعارض فرهنگی است و در ایران امروز، نهاد خانواده با تعارض فرهنگی مواجه است. گزینه ۲): اگر نهاد خانواده و عقاید و ارزش‌های آن به گونه‌ای سست شوند که رقیب‌ها و بدیل‌های زندگی خانوادگی هم‌عرض خانواده شیوع پیدا کنند، نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود. گزینه ۳): در صورتی که جهان اجتماعی نتواند در برابر رقیب‌های زندگی خانوادگی از کیان خانواده و ارزش‌ها و هنجارهای آن دفاع کند، نهاد خانواده دچار بحران هویت می‌شود.

اگر در یک جهان اجتماعی بحران هویت پدید آید، راه برای دگرگونی هویت فرهنگی آن جهان اجتماعی باز می‌شود.

(سوال ۵۲ کنگور انسانی ۱۴۰۳- نوبت اول)

مفاهیم جامعه‌شناسی متن زیر، به ترتیب کدام‌اند؟

«انوانی جهان اجتماعی در حفظ و دفاع از عقاید و ارزش‌های اجتماعی خود به چه چیزی منجر می‌شود؟ و اگر در جامعه‌ای در موضوعی مثل ازدواج تغییراتی حاصل شود، مثلاً تأخیر در ازدواج رواج یابد، یا اعضای جامعه انگیزه لازم و کافی برای تشکیل خانواده نداشته باشند و زندگی مجردی را بر زندگی خانوادگی ترجیح دهند و اگر ارزش‌های نهاد خانواده سست شود و بدیل‌های زندگی خانوادگی شیوع پیدا کند، نهاد خانواده دچار چه وضعیتی می‌شود؟»

- ۱) تحول فرهنگی - تعارض فرهنگی - بحران هویت - تزلزل فرهنگی
- ۲) بحران هویت - تزلزل فرهنگی - بحران هویت - تعارض فرهنگی
- ۳) تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - تعارض فرهنگی - بحران هویت
- ۴) بحران هویت - تعارض فرهنگی - تزلزل فرهنگی - بحران هویت

کنکور



هر یک از موارد زیر، به ترتیب پیامد چیست؟

- تحولات هویتی
 - خودباختگی فرهنگی
 - نقاشی‌های اروپایی روی کاشی‌های ایرانی در کاخ گلستان
- (۱) جهان اجتماعی در تعامل با جهان‌های دیگر، بر عقاید و ارزش‌های خود پافشاری نکند. - اعضای جهان اجتماعی حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند. - از خودبیگانگی تاریخی
- (۲) جهان اجتماعی به مرور زمان به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند. - اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند. - غرب‌زدگی
- (۳) تغییرات هویتی بیرون از مرزهای مقبول جهان اجتماعی رخ دهد. - از دست دادن ارتباط جهان اجتماعی با فرهنگ و تاریخ خود - از خودبیگانگی فرهنگی
- (۴) جهان اجتماعی با حفظ عقاید، آرمان‌ها و ارزش‌های خود، با جهان‌های اجتماعی دیگر دادوستد داشته باشد. - فرهنگ، عناصر فرهنگی دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به صورت تقلیدی فراگیرد. - خودباختگی فرهنگی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهد: درس ۱۲



پاسخ خیلی تشریحی ✓

● خودباختگی فرهنگی جوامع غیرغربی در برابر جهان غرب را «غرب‌زدگی» می‌نامند.

● در صورتی که جهان اجتماعی به مرور زمان به عقاید و آرمان‌های خود پشت کند ← دچار تحولات هویتی می‌شود.

● اگر اعضای جهان اجتماعی مبهوت و مقهور جهان اجتماعی دیگر شوند و در نتیجه حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهند ← دچار خودباختگی فرهنگی می‌شوند. جهان اجتماعی خودباخته به روش تقلیدی عمل می‌کند و ارتباطش را با فرهنگ و تاریخ خود از دست می‌دهد. بنابراین نه می‌تواند فرهنگ گذشته خود را تداوم ببخشد یا گسترش دهد و نه می‌تواند آن را رها کند و از آن بگذرد و به جهان اجتماعی دیگری که مبهوت و مقهور آن شده است ملحق شود.

● نقاشی‌های اروپایی روی کاشی‌های ایرانی در کاخ گلستان ← غرب‌زدگی





● عَيْنِ الْأَنْسَبِ لِلْجَوَابِ عَنِ التَّرْجُمَةِ أَوْ الْمَفْهُومِ مِنْ أَوْ إِلَى الْعَرَبِيَّةِ (٣٦ - ٤٣):

﴿تَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِرِّ وَتَنْسَوْنَ أَنْفُسَكُمْ﴾:

۳۶

- ١) مردم را به نیکوکاری دستور دادید و خود را فراموش کردید!
- ٢) آیا نیکی را به مردم دستور می‌دهید، حال آن‌که خودتان را از یاد برده‌اید!
- ٣) آیا مردم را به نیکی امر می‌کنید و خودتان را از یاد می‌برید!
- ٤) چرا مردم را به نیکوکاری دستور می‌دهند، ولی خود را فراموش می‌کنند!

مشاوره نوبی آزمون‌های تستی اولین سؤال آیه‌ست، پس باید ترجمه آیه‌های فصل یا فصل‌های مشخص شده از کتاب درسی رو بخونی؛ به طور کلی برای پاسخ به تست‌های ترجمه، باید به نوع فعل (ماضی، مضارع، آینده، امر، نهی و ...)، صیغه‌ش (غایب، مخاطب و متکلم) و لازم یا متعدی بودنش دقت کنی.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۵

کلمه پرسشی و صیغه فعل‌ها رو بررسی کن!

Hint

درسی Box

در ترجمه فعل‌ها علاوه بر نوعشان، صیغه آن‌ها تعیین کننده است.

مثال

تَذْهَبُونَ؛ می‌روید (مضارع، جمع مذکر مخاطب)

إِذْهَبِي؛ برو (امر، مفرد مؤنث مخاطب)

كُتِبَا؛ نوشتند (ماضی، مثنی مذکر غایب)

أ/هَلْ؛ کلمات پرسشی به معنی «آیا» هستند.

أ) کلمه پرسشی: آیا (رد گزینه‌های ١) و (٤) - تأْمُرُونَ (مضارع، جمع مذکر مخاطب): دستور می‌دهید، امر می‌کنید، فرمان می‌دهید
 رد گزینه‌های ١) و (٤) - وَ: و (رد گزینه‌های ٢) و (٤) - تَنْسَوْنَ (مضارع): فراموش می‌کنید، از یاد می‌برید (رد سایر گزینه‌ها)
 خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه ١): حرف پرسشی «أ: آیا» ترجمه نشده. - «دستور دادید» برای «تَأْمُرُونَ» و «فراموش کردید» برای «تَنْسَوْنَ» خطا هستند.

گزینه ٢): «حال آن‌که» برای «وَ» و «از یاد برده‌اید» برای «تَنْسَوْنَ» خطا هستند.

گزینه ٤): «چرا» برای «أ» - «دستور می‌دهند» برای «تَأْمُرُونَ»، «ولی» برای «وَ» و «فراموش می‌کنند» برای «تَنْسَوْنَ» خطا هستند.

پاسخ خیلی تشریحی



«شَاهَدَتِ الْمُدِيرَةُ طَالِبَةً بِاسْمِ فَاطِمَةَ كَانَتْ تَذْهَبُ لِإِغْلَاقِ حَنْفِيَّةِ الْمَاءِ الَّتِي كَانَتْ مَفْتُوحَةً فُلِيًّا!»:

- (۱) مدیر، دانش آموزی به اسم فاطمه را دید که می‌خواست شیر آبی را که کمی باز بود، ببندد!
- (۲) مدیر، دانش آموزی به نام فاطمه را دید که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رفت!
- (۳) مدیر، دانش آموزی به نام فاطمه را می‌بیند که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رود!
- (۴) دانش آموزی به نام فاطمه مدیر را دیده که برای بستن شیر آبی که اندکی باز بود، می‌رفت!

مشاوره توی تستای ترجمه توجه به فعل، تعیین‌کننده است. در صورت اومدن ترکیب اضافی، ترجمه‌ش رو حتماً بررسی کن. ترجمه مصدر به صورت فعل، جز توی موارد خاص اشتباهه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبث: درس ۲

فعل‌ها و مصدر رو بررسی کن. به جابه‌جایی کلمات هم توجه کن.

(۱) فعل ماضی به صورت ماضی ساده و حتی ماضی نقلی (بن ماضی + ه + ام، ای، است ...) ترجمه می‌شود.

مثال

ذَهَبَ: رفت، رفته است

كَتَبْنَا: نوشتیم، نوشته‌ایم

جَلَسُوا: نشستند، نشسته‌اند

(۲) ترکیب «كَانَ» و فعل مضارع به صورت ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه) ترجمه می‌شود.

مثال: كَانَ يَكْتُبُ: می‌نوشت



Hint



درسی Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

شَاهَدَتِ (ماضی): دید، دیده است [رد گزینه (۳)] - الْمُدِيرَةُ طَالِبَةً ... (فاعل و مفعول): مدیر دانش آموزی ... را (رد گزینه (۴)) - كَانَتْ تَذْهَبُ: می‌رفت (ماضی استمراری: رد گزینه‌های (۱) و (۳)) - لِإِغْلَاقِ (حرف اضافه + مصدر): برای بستن (رد گزینه (۱)) خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «می‌خواست» اضافه آمده. - «كَانَتْ تَذْهَبُ» ترجمه نشده است. - «ببندد» برای «إِغْلَاقِ» خطاست.

گزینه (۳): «می‌بیند» برای «شَاهَدَتِ» و «می‌رود» برای «كَانَتْ تَذْهَبُ» خطا هستند.

گزینه (۴): جابه‌جایی «دانش آموزی به نام فاطمه مدیر را» برای «الْمُدِيرَةُ طَالِبَةً بِاسْمِ فَاطِمَةَ» خطاست.



«المُسْلِمُونَ خُمُسُ سُكَّانِ الْعَالَمِ يَجْتَمِعُونَ فِي مَكَانٍ وَاحِدٍ كُلَّ عَامٍ لِلْحَجِّ!»:

- (۱) پنجاه درصد ساکنان جهان مسلمان هستند که هر سال در مکانی واحد برای حج جمع می‌شوند!
- (۲) مسلمانان یک‌پنجم ساکنان جهان هستند که کل سال را جمع می‌کنند تا به یک مکانی در حج بروند!
- (۳) مسلمانان یک‌پنجم ساکنان جهان هستند که هر سال برای حج در یک مکان جمع می‌شوند!
- (۴) از ساکنان جهان، پنج درصد مسلمانان هستند که همه سال در یک مکان برای حج اجتماع می‌کنند!

مشاوره علاوه بر نوع و صیغه فعل، توجه به لازم و متعدی بودنش، توی انتخاب گزینه درست تعیین کننده است. اگر عدد توی جمله اومده باید بهش توجه بشه. جابه جایی کلمات از کارهای معمول طراحاست که نیاز به دقت زیادی داره.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: درس ۴

فعل و عدد رو بررسی کن.



Hint



دزنی Box

(۱) فعل‌ها در نیازداشتن به مفعول به دو دسته لازم و متعدی تقسیم می‌شوند.

مثال

ذَهَبَ الطَّالِبُ: دانش‌آموز رفت. (ذَهَبَ: فعل لازم + الطَّالِبُ: فاعل)

كَتَبَ الطَّالِبُ التَّمْرِينَ: دانش‌آموز تمرین را نوشت. (كَتَبَ: فعل متعدی + الطَّالِبُ: فاعل + التَّمْرِينَ: مفعول)

(۲) «ثَلَاثٌ، رُبْعٌ وَ خُمْسٌ» به ترتیب به معنی «یک‌سوم، یک‌چهارم و یک‌پنجم» از چیزی یا مجموعه‌ای است.

المُسْلِمُونَ (مبتدا): مسلمانان (رَدّ گزینه‌های (۱) و (۴)) - خُمْسٌ: یک‌پنجم (رَدّ گزینه‌های (۱) و (۴)) - يَجْتَمِعُونَ (مضارع، لازم): جمع می‌شوند، اجتماع می‌کنند (رَدّ گزینه (۲)) - كُلَّ عَامٍ (كُلٌّ + اسم عام تنوین دار): هر سال (رَدّ گزینه‌های (۲) و (۴)) - لِلْحَجِّ: برای حج (رَدّ گزینه (۲))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «پنجاه درصد ... مسلمان هستند» برای «المُسْلِمُونَ خُمْسٌ ...» خطاست.

گزینه (۲): «کل سال را» برای «كُلَّ عَامٍ» - «جمع می‌کنند» برای «يَجْتَمِعُونَ» - «به» برای «في» و «در» برای «لِ» خطا هستند. - «بروند» اضافه آمده است.

گزینه (۴): «از ساکنان جهان پنج درصد مسلمان هستند» برای «المُسْلِمُونَ خُمْسُ سُكَّانِ الْعَالَمِ» و «همه سال» برای «كُلَّ عَامٍ» خطا هستند.

پاسخ خیلی تشریحی



«ما أَجْمَلُ أَنْ تَشْكُرَ الْإِنْسَانَ رَبَّهُ لِلنَّعْمِ الْمُنْهَمِرَةِ الَّتِي أَعْطَاهَا إِلَيْهِ!» ۳۹

- (۱) آن چه زیباست این است که انسان برای همه نعمت‌های ریزانش که پروردگار به او داده، تشکر کند!
- (۲) زیبا نیست که انسان به خاطر نعمت‌های ریزان خداوند که به او داده شده است، تشکر کند!
- (۳) چه زیباست که انسان از پروردگارش به خاطر نعمت‌هایی که به او داده است، سپاسگزاری کند!
- (۴) چه زیباست که انسان پروردگارش را برای نعمت‌های ریزانی که به او داده است، سپاسگزاری کند!

مشاوره به وقتایی از محتوای کتاب درسی سؤال میاد که یکی از اون‌ها أسلوب تعجب ابر وزن «ما أَفْعَلُ...» هستش؛ پس بهتره به محتواها توجه بشه هرچند قواعدشون گفته نشده. تشخیص نوع و صیغه فعل، ترکیب وصفی، بازی و جابه‌جایی کلمات در ساختار ترجمه، توی انتخاب گزینه درست بسیار کمک‌کننده‌ست.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: درس‌های ۱ و ۲

أسلوب تعجب رو بررسی کن! ترکیب وصفی و همین‌طور بازی کلمات رو هم ببین!

(۱) «أسلوب تعجب بر وزن «ما أَفْعَلُ...» به معنی «چه ... است» یا «چه قدر ... است» می‌باشد.

مثال ما أَبْعَدَ الْمُؤْمِنَ عَنِ الْغَيْبَةِ: مؤمن از غیبت چه دور است.

(۲) حرف «أَنْ» + فعل مضارع = که + مضارع التزامی (ب + بن مضارع + شناسه)

مثال يَذْهَبُ: می‌رود

أَنْ يَذْهَبَ: که برود

تَجْلِسُ: می‌نشینیم

أَنْ تَجْلِسَ: که بنشینیم

ما أَجْمَلُ (أسلوب تعجب): چه زیباست (رد گزینه‌های (۱) و (۲) - رَبُّهُ (مفعول + ضمیر): پروردگارش راه، از پروردگارش (رد گزینه‌های (۱) و (۲) - النَّعْمُ الْمُنْهَمِرَةُ الَّتِي (موصوف و صفت + موصول خاص): نعمت‌های ریزانی که (رد سایر گزینه‌ها) - أَعْطَاهَا («أعطى» فعل ماضی، متعدی + «ها» ضمیر مفعولی): آن‌ها را [داده است (رد گزینه (۲)) خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «آن چه زیباست این است» برای «ما أَجْمَلُ»، «همه نعمت‌های ریزانش» برای «النَّعْمُ الْمُنْهَمِرَةُ» و «پروردگار» برای «رَبُّهُ» خطا هستند.

گزینه (۲): «زیبا نیست» برای «ما أَجْمَلُ»، «نعمت‌های ریزان خداوند» برای «رَبُّهُ لِلنَّعْمِ الْمُنْهَمِرَةِ» و «داده شده است» برای «أعطى» خطا هستند.

گزینه (۳): «نعمت‌هایی که» برای «النَّعْمِ الْمُنْهَمِرَةُ» خطاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

عین الصحیح:

(سؤال ۸۶ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

- (۱) ما أَجْمَلُ أَنْ يَضْحَكَ الْإِنْسَانُ وَالْحَزَنُ فِي قَلْبِهِ: زیباست که انسان بخندد در حالی که اندوه در قلبش باشد!
- (۲) لاشيء صعباً أمام من يُفكر في المسائل حتى يصل إلى النتيجة: در مسائل فکر می‌کند تا به نتیجه برسد، هیچ چیز سختی نیست!
- (۳) تتحقق السعادة عندما يتوافق الفكر والقول والفعل: خوشبختی هنگامی محقق می‌شود که تفکر، بیان، و کردار با یکدیگر موافق باشند!
- (۴) لا تقل من وجعك للناس لأنهم لا يدركونه إلا من أصبوا به: به مردم از دردت نگو زیرا کسانی که به آن دچار نشده باشند، درک نخواهند کرد!

کنکور

عین الخطأ: ۴۰

- (۱) ﴿قَالَ إِنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾: گفت: بی گمان چیزی را که نمی دانید می دانم!
- (۲) الْقَيْدُ تَمْنَعُ أَنْ تَحْضَلَ هَذِهِ الْبِلَادُ مِنَ السِّيَاحَةِ عَلَى ثَرْوَةٍ عَظِيمَةٍ: محدودیت‌ها مانع می شوند که این کشور از گردشگری ثروت بزرگی را به دست آورد!
- (۳) كَانَ الْعَوَاصِنُ يُشَاهِدُونَ مِثَاتِ الْمَصَابِيحِ الْمُؤَلَّيَةِ الَّتِي يَنْبَعُ ضَوْؤُهَا مِنَ الْأَسْمَاكِ الْمُضِيئَةِ: غَوَاصِن صدها چراغ رنگارنگ را می دیدند که ماهی‌های نورانی نورشان را می فرستادند!
- (۴) ﴿رَبَّنَا لَا تَجْعَلْنَا مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ﴾: پروردگارا، ما را با قوم ستمگر قرار نده!

مشاوره از تست‌های چهار به چهار نترس! به خورده زمانبره ولی خوبیش اینه برای هر عبارت، به ترجمه اومده که یا درسته یا غلط؛ حتی به وقتایی معنای واژه درست ترجمه نشده. پس اگه تمرین و تکرار کنی این تیپ سؤال می شه نقطه قوتت.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱، ۳، ۵ و ۶

به معنی و زمان فعل‌های ثلاثی مجرد و مزید توجه کن!

Hint

درسی Box

(۱) فعل مضارع منفی = مضارع اخباری منفی (می + بن مضارع + شناسه)

مثال لا يَذْهَبُ: نمی رود - لا أَكْتُبُ: نمی نویسم - لا تَجْلِسُونَ: نمی نشینید

(۲) فعل نهی = نهی یا امر منفی (ن + بن مضارع + شناسه)

مثال لا تَذْهَبُ: نرو

لا تَكْتُبُوا: ننویسید

(۳) كَانَ + مضارع = ماضی استمراری (می + بن ماضی + شناسه)

مثال كَانَ يَذْهَبُ: می رفت

كُنْتُ أَكْتُبُ: می نوشتم

كُنْتُمْ تَجْلِسُونَ: می نشستید

(۴) فعل‌ها در باب اِنْفِعَالِ، لازم هستند؛ یعنی به مفعول نیاز ندارند:

مثال اِنْجَمَدَ: منجمد شد

اِنْكَسَرَ: شکسته شد

شکل درست ترجمه: «اِنَّ [كَانَ] يَنْبَعُ (از باب اِنْفِعَالِ، لازم): فرستاده می شد.» ترجمه عبارت: «... نورشان از ماهی‌های نورانی فرستاده می شد!»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

(سؤال ۵ - قسمت الف) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳

تَرْجِمِ الْآيَةَ وَ الْعِبَارَاتِ إِلَى الْفَارْسِيَّةِ:

﴿قَالَ أَنِّي أَعْلَمُ مَا لَا تَعْلَمُونَ﴾

 مشابه
امتحان
نهایی



- (۱) جاءَ الْعَمَلُ بِالْبَضَائِعِ فَفَرَّغَتِ السَّيَّارَةُ: کارگران کالاها را آوردند؛ پس ماشین خالی شد!
 (۲) أَوْلَيْكَ الصَّالِحُونَ سَيَفُوزُونَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ: آن‌ها درستکارانی هستند که در دنیا و آخرت رستگار خواهند شد!
 (۳) النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا: مردم خفتگانی هستند که بعد از مرگ بیدار می‌شوند!
 (۴) قَدْ دَلَّتْ هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ الْإِنْسَانَ عَلَى الْخَوَاصِّ الطَّيِّبَةِ لِكَثْرَةِ مِنَ النَّبَاتَاتِ الْبَرِّيَّةِ: گاهی این حیوانات انسان را بر خاصیت‌های پزشکی بسیاری از گیاهان صحرايي راهنمایی می‌کنند!

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم: درس‌های ۱، ۲، ۳، ۴ و ۵

به ساختار و صیغه فعل‌ها توجه کن. اسم بعد از اسم اشاره، و خبر از نوع اسم را بررسی کن!

- (۱) جاءَ: آمد ← جاءَ بِ... : ... را آورد
 (۲) اگر بعد از اسم اشاره جمع، اسم «آل» دار بیاید، اسم اشاره جمع به صورت مفرد ترجمه می‌شود و با هم یک گروه اسمی می‌شوند نه یک جمله.

مثال هؤلاء الطلاب ناجحون: این دانش‌آموزان، موفق هستند.

(۳) خبر از نوع اسم، جمع هم باشد، غالباً به صورت مفرد ترجمه می‌شود.

مثال التلميذات ناجحات: دانش‌آموزان، موفق هستند.

- (۴) «إذا» بر سر فعل ماضی به صورت «اگر، هرگاه» ترجمه می‌شود و فعل ماضی نیز می‌تواند به صورت التزامی (ب + بن مضارع + شناسه) ترجمه شود.

مثال إذا جَهِدْتَ تَجَحَّتْ: اگر تلاش بکنی، موفق می‌شوی.

(۵) قد + ماضی = ماضی نقلی (بن ماضی + ه + ام، ای، است، ...)

مثال قد جَلَسْتُ: نشسته است

قد كَتَبْتُ: نوشته‌ام

(۶) قد + مضارع = گاهی + مضارع اخباری یا شاید + مضارع التزامی

مثال قد يَذْهَبُ: گاهی می‌رود یا شاید برود

شکل درست ترجمه در سایر گزینه‌ها:

- گزینه (۲): أَوْلَيْكَ الصَّالِحُونَ... (اسم اشاره جمع + اسم «آل» دار): آن درستکاران در دنیا و آخرت رستگار خواهند شد.
 گزینه (۳): النَّاسُ نِيَامٌ فَإِذَا مَاتُوا انْتَبَهَوْا: مردم خفتگاند؛ پس هرگاه بمیرند، بیدار می‌شوند.
 گزینه (۴): قَدْ دَلَّتْ هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ... (قد + ماضی = ماضی نقلی) هَذِهِ الْحَيَوَانَاتُ...: این حیوانات ... راهنمایی کرده‌اند.

مشاوره شناخت و ترجمه فعل‌ها همیشه مورد توجه طراحه. پس بهتره نوع و صیغه، مجرد یا مزید بودن و معادل فارسی فعل‌ها رو یاد بگیری.

Hint

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓



«چهارده دانش آموز به مدت نود دقیقه در کلاس دوازدهم نشستند»:

- (۱) جلست أربع عشرة طالباتٍ لمدة تسعين دقيقة في الصفّ الإثني عشر!
- (۲) جلس أربعة عشر طالباً في الصفّ الثّاني عشر لمدة سِتّين دقيقة!
- (۳) جلس أربعة عشر طالباً في الصفّ الثّاني عشر لمدة تسعين دقيقة!
- (۴) جلست أربع عشرة طالبة لمدة تسعة دقيقة في الصفّ الثّاني عشر!

مشاوره در تست‌های تعریب (فارسی به عربی) که عدد اومده، شناخت اعداد اصلی و معدودشون و اعداد ترتیبی تعیین کننده است. پس اعداد اصلی و رابطه‌شون با معدود و اعداد ترتیبی رو یاد بگیر.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهد: درس ۲

اعداد اصلی و معدودشون و اعداد ترتیبی رو بررسی کن.

Hint

دروس Box

(۱) اعداد اصلی برای شمارش معدود می‌آیند.

(۲) اعداد اصلی «۳ تا ۱۰»، معدود بعدشان می‌آید و جمع و مجرور است.

مثال ثلاثة طلابٍ: سه دانش آموز

(۳) اعداد «۱۱ تا ۹۹»، معدود بعدشان می‌آید و مفرد و منصوب است.

مثال أَحَدٌ عَشَرَ مُعَلِّمًا: یازده معلم

خمسة و ثلاثون تلميذاً: سی و پنج دانش آموز

(۴) اعداد ترتیبی غالباً بعد از اسم «ال» دار و برای رتبه و درجه می‌آیند. «الأول: یکم» بر وزن «أفعل» و مؤنث آن «الأولی» بر وزن «فعلی»، و «الثّاني: دوم» تا «العاشِر: دهم» و هم‌چنین یکان اعداد ترتیبی تا «التّاسعة و التّسون: نود و نهم» بر وزن «فَاعِل» است. اعداد عقود و صد با حرف «أل» ترتیبی می‌شوند.

مثال اليَوْم السّابع عشر: روز هفدهم

العشرون، العشرین: بیستم

المئة: صد

چهارده دانش آموز: أربع عشرة طالبة، أربعة عشر طالباً (عدد اصلی مرکب + معدود مفرد؛ رد گزینه‌های (۱) و (۲)) - نود: تسعين

(عدد اصلی عقود؛ رد گزینه‌های (۲) و (۴)) - دوازدهم: الثّاني عشر (عدد ترتیبی مرکب؛ رد گزینه (۱))

خطاهای سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): «طالباتٍ» برای عدد «أربع عشرة» و «الإثني عشر» برای «دوازدهم» خطا هستند.

گزینه (۲): «رابعة عشر» برای «چهارده» و «ستين» برای «نود» خطا هستند.

گزینه (۴): «تسعة» برای «نود» خطاست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۴۳

عین الصّحیح فی المفهوم لهذا الحدیث: «ثَمَرَةُ الْعِلْمِ إِخْلَاصُ الْعَمَلِ»:

- (۱) چو علم آموختی رو در عمل آر
 (۲) نگه کن به جایی که دانش بود
 (۳) سخن ماند از ما همی یادگار
 (۴) ای بسا عالم ز دانش بی نصیب
- که تا یابی بنزد حضرتش بار
 ز داننده کشور به رامش بود
 تو با گنج، دانش برابر مدار
 حافظ علمست آن کس نه حیب

مشاوره سؤال مفهوم از آیات، احادیث و ضرب‌المثل‌های کتاب درسی طرح می‌شود، اما گزینه‌ها علاوه بر کتاب درسی از شعرها و حدیث‌های مرتبط که خارج از کتابه هم می‌آید؛ پس آگه به شعر و ضرب‌المثل و کتاب‌های ادبی علاقه داری در انتخاب گزینه مورد نظر طراح تواناتری.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۵

مفهوم حدیث صورت سؤال در مورد «کسب دانش برای اخلاص در عمل» است.

با توجه به حدیث «نتیجه علم، خالص کردن عمل است!» گزینه (۱) از نظر مفهوم درست است.

Hint

پاسخ خیلی تشریحی ✓



● اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ بِمَا يُنَاسِبُ النَّصَّ (٤٤ - ٤٦):

إِنَّ لِسَانَ الْقِطِّ سِلَاحٌ طَبِيعِيٌّ دَائِمٌ لِأَنَّهُ مَمْلُوءٌ بِعَدَدٍ تُفَرِّقُ سَائِلًا مُطَهَّرًا، فَيَلْعَقُ الْقِطُّ جُرْحَهُ عِدَّةَ مَرَّاتٍ حَتَّى يَلْتَمِمَ.

لِلْقِطِّ (مفرد: القِطُّ) أَسْنَانٌ حَادَّةٌ وَ مَخَالِبٌ قَابِلَةٌ لِلتَّسْحَبِ تَسْتَحْدِمُهَا لِقَتْلِ الْفَرَائِسِ (: طعمه‌ها) الصَّغِيرَةِ. إِنَّهَا تَصِيدُ الْفَرَانَ وَ الطُّيُورَ الصَّغِيرَةَ غَالِبًا عِنْدَ الْفَجْرِ وَ الْغُرُوبِ. عَدَمُ السَّيْطِرَةِ عَلَى أَعْدَادِ الْقِطِّ الْمَنْزِلِيَّةِ، وَ كَذَلِكَ إِطْلَاقُهَا (: رها کردن آن‌ها)، سَبَبُ ظُهُورِ الْقِطِّ الصَّالِّةِ فِي الشُّوَارِعِ، وَ هَذَا الْأَمْرُ سَيُؤَدِّي إِلَى انْقِرَاضِ الْأَنْوَاعِ الصَّغِيرَةِ مِنَ الطُّيُورِ وَ اللَّبُونَاتِ (: پستانداران) وَ الزَّوَاجِفِ (: خزندگان).

ترجمه متن:

بی‌گمان زبان گربه سلاح پزشکی همیشگی است؛ زیرا پر از غده‌هایی است که مابعی پاک‌کننده ترشح می‌کند، در نتیجه گربه زخمش را چندین بار می‌لیسد تا بهبود یابد. گربه‌ها دندان‌هایی تیز و پنجه‌هایی قابل جمع‌شدن دارند که برای کشتن طعمه‌های کوچک به کار می‌گیرند. آن‌ها بیشتر هنگام سپیده‌دم و غروب موش‌ها و پرندگان کوچک را شکار می‌کنند. عدم کنترل بر جمعیت گربه‌های خانگی، و هم‌چنین رها کردن آن‌ها، سبب پدید آمدن گربه‌های ولگرد در خیابان‌ها شده، و این امر منجر به انقراض گونه‌های کوچک از پرندگان و پستانداران و خزندگان خواهد شد.

حَسَبِ مَفْهُومِ النَّصِّ، أَيُّ الْعَوَامِلِ لَيْسَتْ مُؤَثِّرَةً فِي انْقِرَاضِ الْأَنْوَاعِ الصَّغِيرَةِ مِنَ الطُّيُورِ وَ اللَّبُونَاتِ؟

۴۴

(۱) إِطْلَاقُ الْقِطِّ الصَّالِّةِ فِي الشُّوَارِعِ!

(۲) عَدَمُ السَّيْطِرَةِ عَلَى أَعْدَادِ الْقِطِّ الْمَنْزِلِيَّةِ!

(۳) الْقِطُّ تَسْتَحْدِمُ لِسَانَهَا كَسِلَاحٍ!

(۴) تَأْكُلُ الْقِطُّ الصَّالِّةُ الْفَرَانَ وَ الطُّيُورَ الصَّغِيرَةَ!

مشاوره برای پاسخ به تست‌های درک مطلب، بهتره یک بار درک مطلب رو سریع بخونی تا هم مفهوم کلی متن رو درک کنی و هم زیر جزئیات خط بکشی. سوالات درک مطلب بیشتر جزء بین هستش؛ یعنی از مطالب جزئی متن میاد و کمی هم کل‌بینه، یعنی از مفهوم کلی متن میاد و حتی ممکنه عبارتی خارج از متن اما مرتبط با مفهوم متن نیز آورده شه.

تذکره: صورت تست رو با دقت بخون و بعد تمام گزینه‌ها رو بررسی کن و در صورت نیاز به متن مراجعه کن تا گزینه درست یا خطا رو انتخاب کنی!

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۵

ترجمه گزینه‌ها:

صورت سؤال: براساس متن کدام یک از عوامل در انقراض گونه‌های کوچک از پرندگان و پستانداران مؤثر نیست؟

گزینه (۱): رها کردن گربه‌های ولگرد در خیابان‌ها! (درست)

گزینه (۲): عدم کنترل بر جمعیت گربه‌های خانگی! (درست)

گزینه (۳): گربه‌ها از زبان خود به عنوان یک سلاح استفاده می‌کنند! (خطا)

گزینه (۴): گربه‌های ولگرد موش‌ها و پرندگان کوچک را می‌خورند! (درست)

پاسخ خیلی تشریحی ✓



عین الصَّحیح حَسَبَ النَّصِّ:

۴۵

- (۱) تَذَهَبُ الْقِطَّةُ لِلصَّيْدِ فِي الْعِدَاةِ أَوْ الْعَشِيَّةِ غَالِبًا!
- (۲) إِنَّ الْقِطَّةَ لَا تَسْتَطِيعُ أَنْ تَجْمَعَ مَخَالِبَهَا!
- (۳) تَسْتَحْدِمُ الْقِطَّةُ أَسْنَانَهَا الْحَادَّةَ لِقَتْلِ الْفَرَائِسِ الْكَبِيرَةِ!
- (۴) إِذَا لَعَقَتِ الْقِطَّةُ جُرْحَهَا مَرَّةً وَاحِدَةً فَإِنَّهَا سَوْفَ تُشْفَى!

پاسخ: گزینۀ ۱

زیرمبهمت: درس ۵

ترجمۀ گزینۀها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- گزینۀ (۱): گربه غالباً صبحگاه یا شامگاه به شکار می‌رود! (درست)
- گزینۀ (۲): گربه نمی‌تواند پنجه‌های خود را جمع کند! (خطا)
- گزینۀ (۳): گربه دندان‌های تیز خود را برای کشتن طعمه‌های بزرگ به کار می‌گیرد! (خطا)
- گزینۀ (۴): اگر گربه یک بار زخمش را بلیسد، بهبود خواهد یافت! (خطا)



عین الخطأ للكلمات المعيّنة في النَّص:

- ۱) تَسْتَحْدِمُ: فعلٌ مضارعٌ من بابِ استفعال - له ثلاثة حروفٍ زائدة: ا س ت - مفردٌ مؤنثٌ غائبٌ - متعدّدٌ / فعلٌ و مع فاعله جملةٌ فعليةٌ و مفعوله ضمير «ها»
- ۲) يَلْعَقُ: فعلٌ مضارعٌ من مجرّد ثلاثي (ليس له حرفٌ زائدٌ) - مفردٌ مذكّرٌ غائبٌ - متعدّدٌ / فعلٌ و فاعله «الْقِطُّ»
- ۳) الطَّيُورُ: اسمٌ - جمعُ التّكسير (مفرد: الطَّائِرَة - مؤنث) - مُعربٌ
- ۴) مُطَهَّرًا: اسمٌ على وزن «مُفَعَّلٌ» - مفردٌ مذكّرٌ - معربٌ / صفةٌ و منصوبٌ بالفتحة

مشاوره برای پاسخ به تیپ سوالی که گزینه خطا رو برای چهار کلمه خط کشیده شده در متن می‌خواد، باید خصوصیات فردی اسم و فعل بررسی شه تا خطا پیدا بشه. برای «محل اعراب (نقش کلمات در جمله)» باید توی متن نقش کلمه در جمله اسمیه یا فعلیه مشخص شه.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: قواعد درس‌های ۳، ۴، ۵ و ۶

خصوصیات فردی کلمات رو بررسی کن.



کوتی Box

بعد از تشخیص نوع کلمه مواردی که تا الآن خوانده شد مورد بررسی قرار می‌گیرد:

فعل: ماضی یا مضارع یا امر - صیغه آن (دو صیغه «مفرد مذکر غائب» و «مفرد مؤنث غائب» بیشتر از صیغه‌های دیگر می‌آید). - ثلاثی مجرّد یا ثلاثی مزید (حروف اصلی، حروف زائد، مصدر، باب و ...) - لازم یا متعدی ...
اسم: مفرد یا مثنی یا جمع (نوع جمع و مفرد آن) - مذکر یا مؤنث - معرب یا مبنی - وزن اسم ...
المحلّ الإعرابی: نقش‌های اصلی کلمه در جمله اسمیه (مبتدا و خبر) و فعلیه (فاعل و مفعول) و نقش‌های فرعی (مضاف‌الیه و صفت و ...)

حالات اعراب و علامت آن:

- ۱) اعراب رفع و علامت آن «تَ» واو (ون) در جمع مذکر، الف (ان) در مثنی - کلمات دارای اعراب رفع را «مرفوع» می‌نامند.
 - ۲) اعراب نصب و علامت آن «ئَ» یاء (ین) در جمع مذکر، یاء (ین) در مثنی - کلمات دارای اعراب نصب را «منصوب» می‌نامند.
 - ۳) اعراب جر و علامت آن «یَ» یاء (ین) در جمع مذکر، یاء (ین) در مثنی - کلمات دارای اعراب جر را «مجرور» می‌نامند.
- اعراب «فاعل، مبتدا و خبر و صفاتشان» مرفوع است.
اعراب «مفعول و صفتش» منصوب است.
اعراب «مضاف‌الیه» مجرور است.

چند مثال از محل اعراب کلمات در جملات زیر:

مثال علیّ **يَنْجَحُ**: علی موفق می‌شود.

مبتدا و مرفوع خبر از نوع جمله

مثال هذا الكتاب **نافع**: این کتاب سودمند است.

مبتدا و مبنی خبر از نوع اسم و مرفوع به ضمه

مثال كَتَبَ **التَّالِبِ** **المُجِدِّ** **جواب** **التَّمرين**: دانش‌آموز کوشا پاسخ تمرین را نوشت.

فعل فاعل صفت مفعول مضاف‌الیه
و مرفوع به ضمه و مرفوع به ضمه و منصوب به فتحه و مجرور به کسره

شکل درست خطا: «(مفرد: الطَّائِرَة - مؤنث) ← (مفرد: الطَّائِر - مذکر)»

پاسخ خیلی تشریحی ✓



● عَيْنُ الْمُنَاسِبِ لِلْجَوَابِ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ (٤٧ - ٥٠):

عَيْنُ الْخَطَأِ فِي ضَبْطِ حَرَكَاتِ الْحُرُوفِ:

٤٧

- ١) هَذَا الْاِقْتِرَاحُ حَسَنٌ، وَ سَتَتَعَاوَنُ جَمِيعاً عَلَى الْعَمَلِ بِهَذَا الْحَدِيثِ!
- ٢) حَيَّرْتُ هَذِهِ الظَّاهِرَةَ النَّاسَ سَتَوَاتٍ طَوِيلَةً فَمَا وَجَدُوا لَهَا جَوَاباً!
- ٣) مَثَلُ الْمُؤْمِنِ كَمَثَلِ الْعَطَّارِ إِنْ جَالَسَتْهُ تَفَعَّلَ!
- ٤) تَسْتَعْمِلُ الْحَيَوَانَاتُ الْعُسْبَ الْمُنَاسِبَ لِلْوَقَايَةِ مِنَ الْأَمْرَاضِ الْمُخْتَلِفَةِ!

مشاوره با این که از ضبط حرکات توی کتاب درسی سؤال مستقیم نیومده، ولی در محتوای کتاب وجود داره؛ تا این جا که خوندم به طور کلی حرکات میانی و گاهی ابتدایی فعل های ثلاثی مزید و مصدرشون و هم چنین تلفظ فارسی کلمات عربی از مواردیه که مورد توجه طراحه؛ پس بهتره وزن های ماضی و مضارع و امر و مصدر باب های ثلاثی مزید رو یاد بگیریم.

پاسخ: گزینۀ ٢

زیرمبهمت: درس های ٢، ٣، ٤ و ٥

به وزن فعل های ثلاثی مزید و علامت اعراب اسم ها توجه کن!

عین الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی باب های ثلاثی مزید (به جز دو باب) حرکت فتحه (ت) دارد و عین الفعل در مضارع و امرشان حرکت کسره (ی) دارد.

● **مثال** اِفْتَحَرَ (ماضی بر وزن «اِفْتَعَلَ»)

يَفْتَحِرُ (مضارع بر وزن «يَفْتَعِلُ»)

اِفْتَحِرْ (امر بر وزن «اِفْتَعِلْ»)

عین الفعل (دومین حرف اصلی) در ماضی و مضارع و امر باب های «تَفَعَّلَ» و «تَفَاعَلَ» حرکت فتحه (ت) دارد.

● **مثال** تَقَدَّمَ (ماضی بر وزن «تَفَعَّلَ»)

يَتَقَدَّمُ (مضارع بر وزن «يَتَفَعَّلُ»)

تَقَدَّمْ (امر بر وزن «تَفَعَّلْ»)

برخی از کلمات عربی از جمله برخی از مصدر ثلاثی مزید، در تلفظ فارسی، حرکت عین الفعلشان تغییر می کند.

● **مثال** مُشَاهَدَةٌ (مصدر باب «مُفَاعَلَةٌ»)

مُشَاهِدَةٌ (تلفظ فارسی)

» حَيَّرْتُ ← حَيَّرْتُ ← ماضی للغائبه از باب «تَفَعَّلَ» بر وزن «فَعَّلْتُ» است و عین الفعل آن حرکت فتحه (ت) می گیرد.

Hint

درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓



عین حرف التّون من الحروف الزائدة للفعل:

- (۱) لِلْبَيْطَةِ غَدَّةٌ بِالْقُرْبِ مِنْ ذَنْبِهَا تَحْتَوِي زَيْتًا خَاصًّا يَنْتَشِرُ عَلَى جِسْمِهَا!
- (۲) بَعْضُ الْمُدْرَسَاتِ يَنْتَظِرْنَ أَنْ تَقْرَعَ الْمُدْرَسَةُ مِنَ الطَّالِبَاتِ!
- (۳) أَيْمِكُنْ أَنْ تَرَى مَطَرَ السَّمَاءِ؟!
- (۴) انْقَطَعَتْ غُصُونُ الْأَشْجَارِ فِي قَاصِلِ الشِّتَاءِ!

مشاوره تشخیص حروف اصلی و زائد فعل‌های ثلاثی مزید از مواردی که هم به طور مستقیم از سؤال طرح می‌شود و هم در تحلیل صرفی کلمات مشخص شده توی درک مطلب مورد سؤاله. بین بعضی از باب‌ها (إفتعال) با إنفعال / إفتعال با إستفعال / تفعیل با تَعْمَلُ / تفاعل با مُفَاعَلَة) چالش بیشتری وجود دارد.

پاسخ: گزینۀ ۴

زیرمبحث: درس ۳

بین توی کدوم فعل بعد از حرف نون، حرفی غیر از «ت» اومده.

تشخیص فعل باب افتعال از انفعال: اگر بعد از «ن» حرف «ت» بیاید، آن فعل از باب «إفتعال» و حرف «ن» اصلی است و اگر حرف دیگری بیاید، از باب «إنفعال» و حرف «ن» زائد است:

مثال إنتقم: باب «إفتعال» - حروف اصلی «ن ق م»

إنكسر: باب «إنفعال» - حروف اصلی: «ك س ر»

- گزینۀ (۱): يَنْتَشِرُ: مضارع از باب إفتعال - حروف اصلی: ن ش ر / حروف زائد: ا ت
- گزینۀ (۲): يَنْتَظِرْنَ: مضارع از باب إفتعال - حروف اصلی: ن ظ ر / حروف زائد: ا ت
- گزینۀ (۳): تَرَى: مضارع از ثلاثی مجرد، متکلم مع‌الغیر - حروف اصلی: ر أ ی / «ن» از حروف مضارعه است.
- گزینۀ (۴): انْقَطَعَتْ: ماضی از باب إنفعال - حروف اصلی: ق ط ع / حروف زائد: ان



Hint



درس Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓



عَیْنٌ مَعْدُوداً لَیْسَ مُضَافاً إِلَیْهِ: **۴۹**

- (۱) طَوَّلُ قَامَةِ الزَّرَافَةِ سِتَّةَ أَمْتَارٍ!
- (۲) التَّمْلَةُ تَقْدُرُ عَلَى حَمْلِ شَيْءٍ تَفَوْقَ وَزْنِهَا خَمْسِينَ مَرَّةً!
- (۳) تَبَاؤُ الكَهْرَبَاءِ فِي مِئَةِ حُجْرَةٍ مَقْطُوعٍ!
- (۴) كُلُّ فَصْلِ مِنْ فُصُولِ السَّنَةِ يَتَكَوَّنُ مِنْ ثَلَاثَةِ أَشْهُرٍ!

مشاوره از عددهای اصلی و ترتیبی در تیپهای مختلفی سؤال طرح می‌شود. یادگرفتن قواعد عددهای اصلی و معدودشون توی پاسخ به سؤالها خیلی کمک می‌کنه.

پاسخ: گزینۀ ۲

زیرمبحث: درس ۲

دنبال اعداد ۱۱ تا ۹۹ بگرد!

Hint

درس Box

معدود اعداد «۳ تا ۱۰، ۱۰۰ و ۱۰۰۰» مضاف‌الیه و مجرور، به صورت جمع است.

مثال اِشْتَرَيْتُ ثَلَاثَةَ كُتُبٍ. (کُتُبٍ: معدود و مضاف‌الیه و مجرور به کسره)
قَرَأْتُ مِئَةَ كِتَابٍ. (كِتَابٍ: معدود و مضاف‌الیه و مجرور به کسره)

- گزینۀ (۱): بعد از عدد «سِتَّةَ: شش»، «أَمْتَارٍ» معدود و مضاف‌الیه است.
- گزینۀ (۲): بعد از عدد «خَمْسِينَ: پنجاه»، «مَرَّةً» معدود است ولی مضاف‌الیه نیست.
- گزینۀ (۳): بعد از عدد «مِئَةَ: صد»، «حُجْرَةٍ» معدود و مضاف‌الیه است.
- گزینۀ (۴): بعد از «ثَلَاثَةَ»، «أَشْهُرٍ» معدود و مضاف‌الیه است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۵۰ عین الجمع منصوباً بالياء:

- (۱) يَحْتَرِّمُ الطَّلَابُ الْمُؤَدَّبُونَ الْمُعَلِّمِينَ!
- (۲) تَسْتَطِيعُ الْجِرْبَاءُ أَنْ تُدِيرَ عَيْنَيْهَا فِي أَتِّجَاهَاتٍ مُخْتَلِفَةٍ!
- (۳) إِنَّ الْقُرْآنَ يَأْمُرُ الْمُسْلِمِينَ أَلَّا يَسْبُوا مَعْبُودَاتِ الْمُشْرِكِينَ وَ الْكُفَّارِ!
- (۴) يَرَى بَعْضُ السَّائِحِينَ إِيرَانَ بَلَدًا مُمْتَازًا لِقَضَاءِ الْعُطَّلَاتِ!

مشاوره گاهی سؤال ترکیبی داده می‌شود. به این شکل که اعراب و علامت اسم با توجه به تعداد اون (مفرد، مثنی، جمع) مورد سؤال قرار می‌گیرد؛ پس بهتره محل اعراب رو با حالات و علامتاشون یاد بگیری.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس‌های ۵ و ۶

به علامت مفعول توجه کن.



درسی Box

شروع جمله با فعل باشد اجزای اصلی آن «فعل» و «فاعل»، و اگر آن فعل، متعدی باشد، «مفعول» نیز دارد. علاوه بر اجزای اصلی برخی جمله‌ها، نقش‌های فرعی مانند «صفت، مضاف‌الیه و ...» نیز دارند. اگر «مفعول، اسم مثنی یا جمع مذکر سالم باشد، با علامت «باء (بَ يَنْ - يَنْ)» بعد از فعل می‌آید و گاهی دارای صفت است که از نظر علامت آخر از آن پیروی می‌کند.

گزینه (۱): «المُعَلِّمِينَ» اسم مثنی و مفعول و منصوب به «باء» است.

گزینه (۲): «عَيْنَيْنِ» اسم مثنی و مفعول و منصوب به «باء» است.

گزینه (۳): «الْمُسْلِمِينَ» جمع مذکر سالم و مفعول و منصوب به «باء» است. - «الْمُشْرِكِينَ» جمع مذکر سالم و مضاف‌الیه و مجرور به «باء» است.

گزینه (۴): «السَّائِحِينَ» جمع مذکر سالم و مضاف‌الیه و مجرور به «باء» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



در باره شیوه‌های اصلاح گاه‌شماری در تمدن‌های باستان، کدام‌یک از گزینه‌های زیر با محتوای کتاب درسی تاریخ (۱) مطابقت ندارد؟

- ۱) در تقویم‌های خورشیدی - قمری بین‌النهرین، به منظور هماهنگی میان سال قمری و سال خورشیدی، هر سه سال یک ماه به سال اضافه می‌شد.
- ۲) در گاه‌شماری مصری، سال شامل ۱۲ ماه سی‌روزه و ۵ روز اضافی بود؛ علاوه بر آن، برای جبران یک‌چهارم شبانه‌روز اضافی، هر چهار سال یک روز به سال می‌افزودند.
- ۳) در گاه‌شماری رومی، به دستور ژولیوس سزار، به آخر هر سال ۵ روز می‌افزودند تا اختلاف سال قمری و سال خورشیدی بی‌تأثیر شود.
- ۴) در گاه‌شماری اوستایی، ساسانیان برای رفع مشکل عقب‌افتادگی، بعد از هر ۱۲۰ سال، یک ماه به دوازده ماه سال اضافه می‌کردند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گاه‌شماری رومیان: رومیان در آغاز، گاه‌شماری دقیقی نداشتند؛ به همین دلیل در سال ۴۶ ق.م. امپراتور روم (ژولیوس سزار) دستور داد گاه‌شماری رومی براساس گاه‌شماری مصری اصلاح شود. حدود دو قرن پس از آن که امپراتوری روم دین مسیحیت را رسمیت بخشید، در سال ۵۲۵ م. تولد حضرت مسیح (ع) به عنوان مبدأ گاه‌شماری رومیان (مسیحیان) تعیین شد. حدود ۱۰۰۰ سال بعد، پاپ گریگوار سیزدهم، به کمک منجمان، بار دیگر گاه‌شماری مسیحیان را اصلاح کرد. گاه‌شماری مسیحی، امروزه به نام گاه‌شماری میلادی شناخته می‌شود.

در هر دو گاه‌شماری اوستایی و مصری به دلیل این که سال را به ۱۲ ماه ۳۰ روزه تقسیم می‌کردند، ۵ روز به آخر ماه دوازدهم اضافه می‌شد.

نکته



کدام گزینه درباره نظام سیاسی تمدن مصر و بین‌النهرین باستان درست است؟

- (۱) فرعون در مصر باستان، نه تنها فرمانروا، بلکه رهبر دینی نیز به شمار می‌رفت و دین و حکومت را درهم‌تنیده بودند.
- (۲) در مصر و بین‌النهرین، فرمانروایان مشروعیت خود را صرفاً از طریق انتخابات عمومی به دست می‌آوردند.
- (۳) در بین‌النهرین، قدرت شاهان کاملاً مستقل از کاهنان بود و هیچ‌گاه دین و سیاست به هم پیوند نخورد.
- (۴) در مصر و بین‌النهرین، کارگزار کل کشور مسئولیت اداره امور داخلی کشور را بر عهده داشت.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✓

فرعون، قدرت و اعتبار زیادی در میان مردم داشت. آن چه او می‌کرد، اراده خدایان شمرده می‌شد و آن چه می‌گفت از زبان یکی از خدایان بود و فرمان‌های او می‌بایست بی‌چون و چرا اجرا شود (نشان از درهم‌تنیدگی سیاست یا حکومت و دین در مصر باستان). بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۲): با توجه به برخی اشارات کتاب درسی، مشخص می‌شود که حکومت در مصر و میان‌رودان (بین‌النهرین) به صورت وراثتی بود (برای مثال، پسر یا هر یک از اعضای خانواده فرعون، حتی همسر او می‌توانست جانشین او شود).

گزینه (۳): در بین‌النهرین، کاهنان و به‌ویژه کاهن اعظم که معمولاً از دانش‌های عصر خود مطلع بودند، به عنوان واسطه میان مردم و خدایان عمل می‌کردند و قدرت و ثروت فراوان داشتند. کاهنان، در آغاز، پیشوایی دینی را به همراه فرمانروایی سیاسی بر عهده داشتند، اما سرانجام فرماندهان نظامی، قدرت را به دست گرفتند و حکومت را در خانواده خود موروثی کردند.

گزینه (۴): فرعون‌ها برای اداره امور کشور، از وزیر یا شخصی با عنوان «کارگزار کل کشور» استفاده می‌کردند که مسئولیت اداره امور اداری، مالی و قضایی را بر عهده داشت.



- با توجه به شباهت‌ها و تفاوت‌های تمدن‌های شرقی (هند و چین) و غربی (یونان و روم)، کدام گزاره درست است؟
- (۱) در هر دو دسته تمدن، نقش دین در سیاست یکسان بود و هیچ تفاوتی میان برهمنان هندی و فیلسوفان یونانی در میزان اثرگذاری سیاسی وجود نداشت.
 - (۲) در تمدن‌های یونان و روم، برخلاف هند باستان، هیچ‌گونه توجهی به فلسفه و اندیشه نشد و همه چیز تنها بر جنگ و فتوحات استوار بود.
 - (۳) در هند باستان، آزادی سیاسی شهروندان همانند آتن برقرار بود و هر فردی می‌توانست در تصمیم‌گیری‌های عمومی مشارکت داشته باشد.
 - (۴) دین مسیحیت در غرب و اندیشه کنفوسیوس در شرق، با وجود مخالفت‌های اولیه، در دوره‌های بعد رواج فراوانی یافتند.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبث: درس‌های ۵ و ۶

پاسخ خیلی تشریحی ✓

دین مسیحیت، با وجود دشمنی و سختگیری‌های شدید پیشوایان یهودی و حاکمان رومی، به تدریج گسترش یافت و بر پیروان آن افزوده شد.

شی هوانگ تی به شدت با اندیشه‌های کنفوسیوس مخالفت کرد و دستور داد آثارش را بسوزانند و حکیمان پیرو او را نابود کنند. اما پس از مرگ شی هوانگ تی و در دوران حکومت هان، اندیشه و آیین کنفوسیوس دوباره رواج یافت و تعلیم داده شد. بررسی موارد نادرست:

گزینه (۱): در هند، برهمنان (روحانیون) ستون نظام دینی و اجتماعی بودند و نفوذ سیاسی زیادی داشتند اما در یونان، فیلسوفان جایگاه فکری و علمی داشتند و لزوماً در ساختار سیاسی رسمی نقشی ایفا نمی‌کردند.

گزینه (۲): موارد زیادی این گزاره را رد می‌کند. یکی از این موارد: «آتن مرکز فعالیت‌های فلسفی، علمی و هنری و نیز زادگاه مردم‌سالاری به شمار می‌رفت.» است.

گزینه (۳): در هند، برهمنان به واسطه مقام و موقعیت مذهبی خویش، قدرت و ثروت فراوانی کسب کرده و «کاست» یا طبقه ممتازی را تشکیل داده بودند (با وجود این طبقه ممتاز، عملاً امکان وجود آزادی سیاسی مانند آنچه درباره آتن گفته شده است، وجود نداشت).



در کدام مورد، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

الف) تبدیل سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمند

ب) اعزام سفیرانی از سوی چین به ایران و توسعه روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم

ج) شورش بهرام چوبین با پشتیبانی بزرگان

د) قتل مزدک به همراه تعدادی از هوادارانش

الف ج د ب → (۲)

ج د ب الف → (۱)

ج ب د الف → (۴)

ب الف ج د → (۳)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۰

بررسی ترتیب زمانی عبارت‌ها:

الف) در دوران فرمانروایی مهرداد یکم، سلسله اشکانیان از یک حکومت محلی در شرق فلات ایران به پادشاهی قدرتمندی تبدیل شد. در روزگار مهرداد دوم، سفیرانی از سوی چین به ایران آمدند و در پی آن، روابط تجاری میان دو کشور با تکمیل جاده ابریشم توسعه پیدا کرد.

د) در پایان دوران قباد، با هدایت خسرو، پسر و جانشین قباد یکم، مزدک به مناظره‌ای ساختگی دعوت شد که در پایان آن، به همراه تعدادی از هوادارانش به قتل رسید.

ج) در زمان جانشین خسرو انوشیروان، هُرمز چهارم، اختلاف و نزاع سیاسی در دربار ساسانیان اوج گرفت و یکی از سرداران مشهور به نام بهرام چوبین، با پشتیبانی بزرگان، علیه پادشاه سر به شورش برداشت و او را از قدرت برکنار کرد و خود به جای او بر تخت پادشاهی نشست.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در کدام مورد، تقدم و تأخر زمانی وقوع رویدادها، روی نمودار زمان به درستی ترسیم شده است؟

(سؤال ۱۰۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)

الف - پایان دوره شکوفایی مردم‌سالاری در آتن

ب - تأسیس سلسله موریای در هند

ج - پایان جنگ‌های پلوپونزی در یونان

د - تشکیل حکومت جمهوری در رُم

الف ج د ب → (۲)

ج د ب الف → (۱)

د ب الف ج → (۴)

ب الف ج د → (۳)



طبق کتاب درسی تاریخ (۱)، در اثبات کدام گزاره‌ها از یافته‌های باستان‌شناسی استفاده شده است؟

الف) مهاجرت گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند در دوران پارینه سنگی به سوی سرزمین ایران

ب) ساخت برخی ابزارها، به‌ویژه زیورآلات مسی، با چکش کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس از حدود ۸ هزار سال پیش در ایران

ج) اهلی کردن جانوران توسط ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس در حدود ۱۲ هزار سال پیش

د) کشت گیاهان توسط ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس در حدود ۱۲ هزار سال پیش

۴) الف - ب

۳) ب - د

۲) الف - ج

۱) الف - د

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهمت: درس ۸

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) سابقه حضور انسان در فلات ایران به طور دقیق روشن نیست، اما بعضی پژوهشگران احتمال داده‌اند گروه‌هایی از جمعیت‌های انسانی از آفریقا، آسیای مرکزی، قفقاز و شبه‌قاره هند در دوران پارینه سنگی به سوی سرزمین ایران مهاجرت کرده‌اند.

ب) یافته‌های باستان‌شناسی نشان می‌دهد که مردم ایران از حدود ۸ هزار سال پیش با چکش کاری بر روی رگه‌های طبیعی مس، برخی ابزارها، به‌ویژه زیورآلات مسی، می‌ساختند.

ج و د) کاوش‌های باستان‌شناسی اخیر در محوطه باستانی چغاگلان در شهرستان مهران نشان داده است که ساکنان نواحی کوهپایه‌ای زاگرس، نخستین مردمانی بوده‌اند که حدود ۱۲ هزار سال پیش شروع به کشت گیاهانی مانند جو و گندم و اهلی کردن جانورانی مثل بز و گوسفند کردند.



۵۶

طبق کتاب درسی تاریخ (۱)، کدام گزینه به یکی اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران در دوره اشکانی و ساسانی اشاره می‌کند؟

- ۱) تسخیر کالاهای تجاری ایران که به هند و چین ارسال می‌شد.
- ۲) گرفتن انتقام کشته‌شدن گردیانوس امپراتور خود.
- ۳) تسلط بر مسیرهای تجاری که به هند و چین می‌رسید.
- ۴) حملات پی‌درپی ایران به رومیان مرزنشین.

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبهم: درس ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

یکی از اهداف اصلی رومیان در لشکرکشی پی‌درپی به ایران، تسلط بر مسیرهای تجاری بود که به هند و چین می‌رسید. آن‌ها می‌خواستند به طور مستقیم با این کشورها رابطه تجاری داشته باشند، اما شاهان اشکانی و ساسانی، با آگاهی از اهمیت و منافع که این مسیرهای تجاری برای ایران داشت، می‌کوشیدند مانع موفقیت رومیان شوند.

در جنگ‌های ایران و روم در زمان شاپور یکم، گردیانوس، امپراتور روم، کشته شد و در دیگری والرینوس، امپراتور روم به اسارت درآمد.

نکته

چرا اشکانیان و ساسانیان مانع از ارتباط مستقیم تجاری میان امپراتوری روم با هند و چین می‌شدند؟

(سؤال ۱۹ - امتحان نوایی ۱۴۰۳)

امتحان
نهایی



در دوره هخامنشی، چه تعداد از منصب‌های زیر، صرفاً به قوم پارس تعلق می‌گرفت؟

الف) اعضای سپاه جاویدان

ب) اداره تشکیلات اداری مرکزی دربار

ج) بازرسی و نظارت بر عملکرد مقام‌ها و مأموران دولتی

د) دبیران و منشیان دربار

۱ (۴)

۲ (۳)

۳ (۲)

۴ (۱)

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبمٲ: درس ۱۱

درسی Box

تشکیلات اداری مرکزی هخامنشی:

بنیان‌گذار: داریوش یکم

محل: درون دربار و در پایتخت هخامنشی

اجزای اصلی: (۱) خزانه شاهی (۲) انبار شاهی (۳) دیوان شاهی

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) اعضای سپاه جاویدان از میان جوانان برومند پارسی انتخاب می‌شدند و آموزش‌های ویژه می‌دیدند.

ب) هر یک از اجزای تشکیلات اداری مرکزی درون دربار هخامنشی توسط یکی از نجبای بلندپایه مادی یا پارسی اداره می‌شد.

ج) خویشاوندان نزدیک یا درباریان مورد اعتماد و وفادار به شاه به عنوان چشم و گوش او فعالیت می‌کردند و بر عملکرد مقام‌ها و

مأموران دولتی نظارت می‌کردند. نمی‌توان برداشت کرد که همه خویشاوندان و درباریان شاه از قوم پارس بوده‌اند.

د) دبیران و منشیان زیرمجموعه دیوان شاهی بودند که توسط یکی از نجبای بلندپایه پارسی یا مادی اداره می‌شد.





کدام گزینه به موارد درستی درباره خسرو انوشیروان اشاره می‌کند؟

- الف) اصلاحات او نتوانست مسائل و مشکلات داخلی حکومت ساسانی را برای همیشه حل کند.
 ب) به دلیل حمایت از مزدک، توسط اشراف و نجبا از پادشاهی برکنار و زندانی شد.
 ج) از جمله پادشاهانی بود که در راستای ترویج حکومت ملوک‌طوایفی تلاش گسترده‌ای کرد.
 د) با استفاده از نیروی دریایی، یمن را از اشغال حبشیان نجات داد و باب‌المندب و خلیج عدن را به تسلط خود درآورد.

۲) الف - ج

۱) الف - د

۴) ب - ج

۳) ب - د

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهد: درس‌های ۱۰ و ۱۱

بررسی عبارت‌های نادرست:

ب) قباد یکم به دلیل حمایت از مزدک، توسط اشراف و نجبا از قدرت برکنار و زندانی شد. خسرو پسر و جانشین قباد بود که در ماجرای قتل مزدک نقش داشت.

ج) حکومت ملوک‌طوایفی مربوط به دوره اشکانیان بود. خسرو انوشیروان از پادشاهان مشهور ساسانی است.

د) حبشیان که یمن را در دوره ساسانیان اشغال کرده بودند، از سوی امپراتوری روم شرقی که رقیب ساسانیان بودند، حمایت می‌شدند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته



هر یک از گزاره‌های زیر، مربوط به طبقه‌بندی اجتماعی در کدام یک از سلسله‌های ایران باستان می‌باشد؟

الف) اعضای گروه حاکم به دو دسته تقسیم می‌شدند: اعضای خاندان شاهی در مرتبه نخست و دیگر خاندان‌های قدرتمند قدیمی که مهم‌ترین منصب‌های سیاسی و نظامی را بر عهده داشتند، در مرتبه بعدی قرار می‌گرفتند.

ب) اعضای خاندان‌های بزرگ و در رأس آن‌ها خانواده شاهی، از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری‌ها، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می‌شدند.

ج) در پی توسعه تشکیلات اداری و دیوانی، گروه جدیدی به نام دبیران به طبقه حاکم اضافه شد.

۱) اشکانیان - هخامنشیان - اشکانیان

۲) اشکانیان - هخامنشیان - ساسانیان

۳) ساسانیان - اشکانیان - هخامنشیان

۴) ساسانیان - اشکانیان - ساسانیان

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبدا: درس ۱۲

بررسی عبارت‌ها:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) در دوره اشکانیان، اعضای گروه حاکم به دو دسته تقسیم می‌شدند: اعضای خاندان شاهی در مرتبه نخست و دیگر خاندان‌های قدرتمند قدیمی که مهم‌ترین منصب‌های سیاسی و نظامی (مانند حکومت مناطق مختلف کشور و فرماندهی سپاه و عضویت در مجلس) را بر عهده داشتند.

ب) در دوره هخامنشیان، اعضای خاندان‌های بزرگ که خانواده شاهی در رأس آن قرار داشت، از طرف پادشاه به سمت حکومت شهری‌ها، فرماندهی ارتش و سایر مناصب مهم حکومتی منصوب می‌شدند.

ج) در دوره ساسانی و به دنبال توسعه تشکیلات اداری و دیوانی، دبیران به طبقه حاکم افزوده شدند.



۶۰

کدام گزینه به درستی به مقایسه وضعیت ایران و هند پس از مرگ اسکندر پرداخته است؟

- ۱) برخلاف هند که خود را کامل از سلطه خارجی رها کند، ایران هم‌چنان در چنگ مقدونیان قرار داشت.
- ۲) هر دو توانستند با تأسیس حکومت‌های داخلی، از سلطه خارجی رهایی پیدا کنند.
- ۳) هند نتوانست مانند ایران یک حکومت منسجم داخلی تشکیل دهد تا بیگانگان را بیرون براند.
- ۴) هر دو به مدت حدود صد سال زیر سلطه بیگانگان بودند.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس‌های ۵ و ۱۰

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- با انتشار خبر مرگ اسکندر، یکی از فرماندهان هندی به نام چندرا گوپتا بر ضد یونانیان سر به شورش برداشت. او با به اطاعت درآوردن شماری از حاکمان محلی شمال هند، سلسله موریایا را بنیان گذاشت.
- چند سال پس از مرگ اسکندر، یکی از سرداران او به نام سلوکوس، بر بین‌النهرین، بخش‌هایی از آسیای صغیر، سوریه و فلات ایران حاکم شد و سلسله پادشاهی سلوکیان را تشکیل داد.



کدام گزینه با توجه به عبارت زیر درست است؟

«رابطه آب و هواشناسی با جغرافیای طبیعی، مانند رابطه».

- ۱) ژئومورفولوژی با علم زمین‌شناسی است
- ۲) کارتوگرافی با فنون جغرافیایی است
- ۳) علوم فضایی با سنجش از دور و GIS است
- ۴) انسان‌شناسی با جغرافیای رفتاری و فرهنگی است

مشاوره از این مبحث در کنکور درس جغرافیا تاکنون سوالی نیومده، اما ما توی آزمون‌هامون همیشه یک یا دو سؤال برای پیش‌بینی سؤال جدید میاریم که اگر به زمانی توی کنکور ازش سؤال اومد، غافلگیر نشی و آماده باشی.

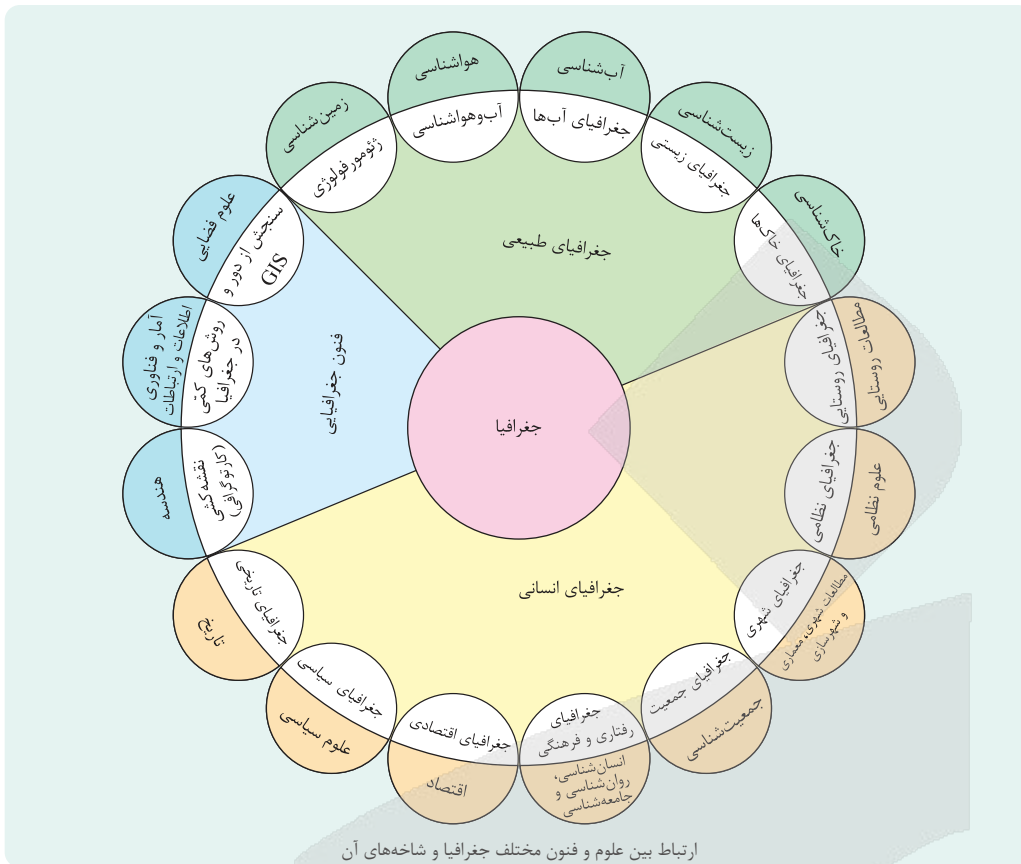
پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

درس‌ی‌Box

مثال‌هایی از ارتباط علوم مختلف با جغرافیا -

- ← **جغرافیا و هواشناسی**
 - ← ارتباط علم جغرافیا و علم هواشناسی، آب‌وهواشناسی را به وجود می‌آورد.
 - ← مفهوم «با افزایش ارتفاع، دما کاهش می‌یابد» یک اصل هواشناسی است.
 - ← بررسی تأثیر این رابطه بر مکان و زندگی انسان (تأثیر نوع مصالح ساختمانی، منابع آب، فعالیت اقتصادی، جاذبه‌های گردشگری و ...) در حوزه آب‌وهواشناسی (یکی از زیرمجموعه‌های جغرافیا) است.
 - ← *هواشناسی به علم مستقل مسوب می‌شه (مثل تاریخ، اقتصاد و ...)، اما آب‌وهواشناسی، یکی از زیرمجموعه‌های جغرافیا مسوب می‌شه (مثل جغرافیای آب‌ها، جغرافیای اقتصادی و ...).*
- ← **جغرافیا و اقتصاد**
 - ← ارتباط علم جغرافیا و علم اقتصاد، جغرافیای اقتصادی را به وجود می‌آورد.
 - ← جغرافیای اقتصادی چگونگی معیشت گروه‌های انسانی در مکان‌های مختلف و رابطه آن با محیط زندگی‌شان را مطالعه می‌کند.
 - ← «وجود منابع معدنی در یک ناحیه، در شکل‌گیری شهرهای صنعتی چه تأثیری دارد؟» یکی از مثال‌های موضوعات مورد مطالعه در جغرافیای اقتصادی است.
- ← **داده‌های جغرافیایی**
 - ← رابطه بین جغرافیا با سایر علوم، دو طرفه است و
 - ← یافته‌های علم جغرافیا
 - ← یافته‌های جغرافیایی
 - ← دسترسی به منابع آبی و یا ارتفاع مناسب چه تأثیری در شکل‌گیری شهرها دارد؟
 - ← سایر علوم هم از داده‌ها و یافته‌های علم جغرافیا استفاده می‌کنند.



پاسخ خیلی تشریحی ✓

رابطه آب‌وهواشناسی با جغرافیای طبیعی مانند رابطه کارتوگرافی با فنون جغرافیایی است، زیرا آب‌وهواشناسی شاخه‌ای از جغرافیای طبیعی و کارتوگرافی شاخه‌ای از فنون جغرافیایی است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): ژئومورفولوژی از علم زمین‌شناسی استفاده می‌کند، نه این‌که زیرشاخه آن باشد.

گزینه (۳): علوم فضایی در سنجش از دور و GIS کاربرد دارد، نه این‌که زیرشاخه آن باشد.

گزینه (۴): انسان‌شناسی در جغرافیای رفتاری و فرهنگی مورد استفاده است، نه این‌که زیرشاخه آن باشد.



با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟

- (الف) نکته مورد توجه در این مرحله این است که پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد.
 (ب) پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند.
 (ج) این مرحله به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر بستگی دارد.
 (د) در این مرحله، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران، مورد نیاز پژوهشگر است.

- ۱) «ج» → مغایر با «الف» → مطابق با «د» / «د» → مطابق با «ب» → مغایر با «ج»
 ۲) «د» → مغایر با «الف» → مطابق با «ج» / «ج» → مطابق با «ب» → مغایر با «د»
 ۳) «د» → مغایر با «الف» → مطابق با «ج» / «د» → مطابق با «ب» → مغایر با «ج»
 ۴) «ج» → مغایر با «الف» → مطابق با «د» / «ج» → مطابق با «ب» → مغایر با «د»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box





پاسخ خیلی تشریحی ✓

- الف) نکته مورد توجه در این مرحله این است که پژوهشگر باید پژوهش دیگران را مورد بررسی قرار دهد.
- گام اول: طرح سؤال و بیان مسئله
- د) در این مرحله، مطالعه سابقه، پیشینه مسئله و نتایج پژوهش دیگران مورد نیاز است.
- ب) پژوهشگر با توجه به مسئله خود، پیشنهادها و خبرهای اولیه را در چارچوب مسئله پژوهش خود ارائه می‌کند.
- گام دوم: تدوین فرضیه
- ج) این مرحله به میزان دانش، تجربیات و سوابق پژوهشی در دسترس پژوهشگر بستگی دارد.

کنکور

با توجه به موارد زیر، کدام شکل به درستی ترسیم شده است؟
(سؤال ۱۱۸ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت اول)

الف) پیروان یک دین با توجه به باورها و اعتقادات خود، چشم‌اندازهای خاصی را در قالب معماری و ایجاد مکان‌های مقدس، به وجود می‌آورند.

ب) دولت میانمار، مسلمانان را شهروند این کشور نمی‌داند و به همین دلیل ساخت مسجد در این کشور را ممنوع اعلام کرده است.

ج) نواحی تنها تحت تأثیر روابط معمول انسان‌ها با محیط طبیعی نیست، بلکه تصمیم‌گیری حکومت‌ها، به شدت بر نواحی تأثیر می‌گذارد.

د) انسان‌ها در محیط‌های طبیعی، تغییراتی به وجود می‌آورند و در نتیجه نواحی مختلفی را ایجاد می‌کنند یا آن‌ها را تغییر می‌دهند.

- ۱) «الف» → مغایر با «ج» / مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- ۲) «ب» → مغایر با «ج» / مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»
- ۳) «ب» → مغایر با «ج» / مطابق با «الف» / «الف» → مطابق با «د» → مغایر با «الف»
- ۴) «الف» → مغایر با «ج» / مطابق با «ب» / «ب» → مطابق با «د» → مغایر با «ب»



۶۳ گستردگی ایران در عرض جغرافیایی چه میزان است؟ و منطقه‌ای که در آن واقع گردیده کدام است؟

- (۱) ۱۹ درجه - شمال منطقه معتدله نیمکره جنوبی
- (۲) ۱۵ درجه - جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی
- (۳) ۱۵ درجه - شمال منطقه معتدله نیمکره شمالی
- (۴) ۱۹ درجه - جنوب منطقه معتدله نیمکره جنوبی

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبنا: درس ۳

کرتی Box

محل قرارگرفتن هر پدیده در سطح کره زمین، موقعیت جغرافیایی آن پدیده است. موقعیت جغرافیایی هر کشور از دو نظر قابل مطالعه است: موقعیت ریاضی و موقعیت نسبی

● **موقعیت ریاضی یا مطلق:** محل دقیق هر پدیده یا مکان با توجه به طول و عرض جغرافیایی، موقعیت مطلق یا ریاضی آن مکان است.

● **موقعیت نسبی:** محل قرارگیری هر مکان نسبت به پدیده‌های طبیعی یا انسانی پیرامون خود، موقعیت نسبی آن مکان است.

ایران در عرض جغرافیایی ۲۵ تا ۴۰ درجه واقع شده است. برای این که گستردگی ایران در عرض جغرافیایی را به دست آوریم باید این دو عرض را از هم کم کنیم ($40 - 25 = 15$). ایران هم‌چنین در طول ۴۴ تا ۶۳ درجه ($63 - 44 = 19$) شرقی واقع شده است.

ایران در جنوب منطقه معتدله نیمکره شمالی قرار دارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



براساس موارد مطرح شده، کدام گزینه درست است؟

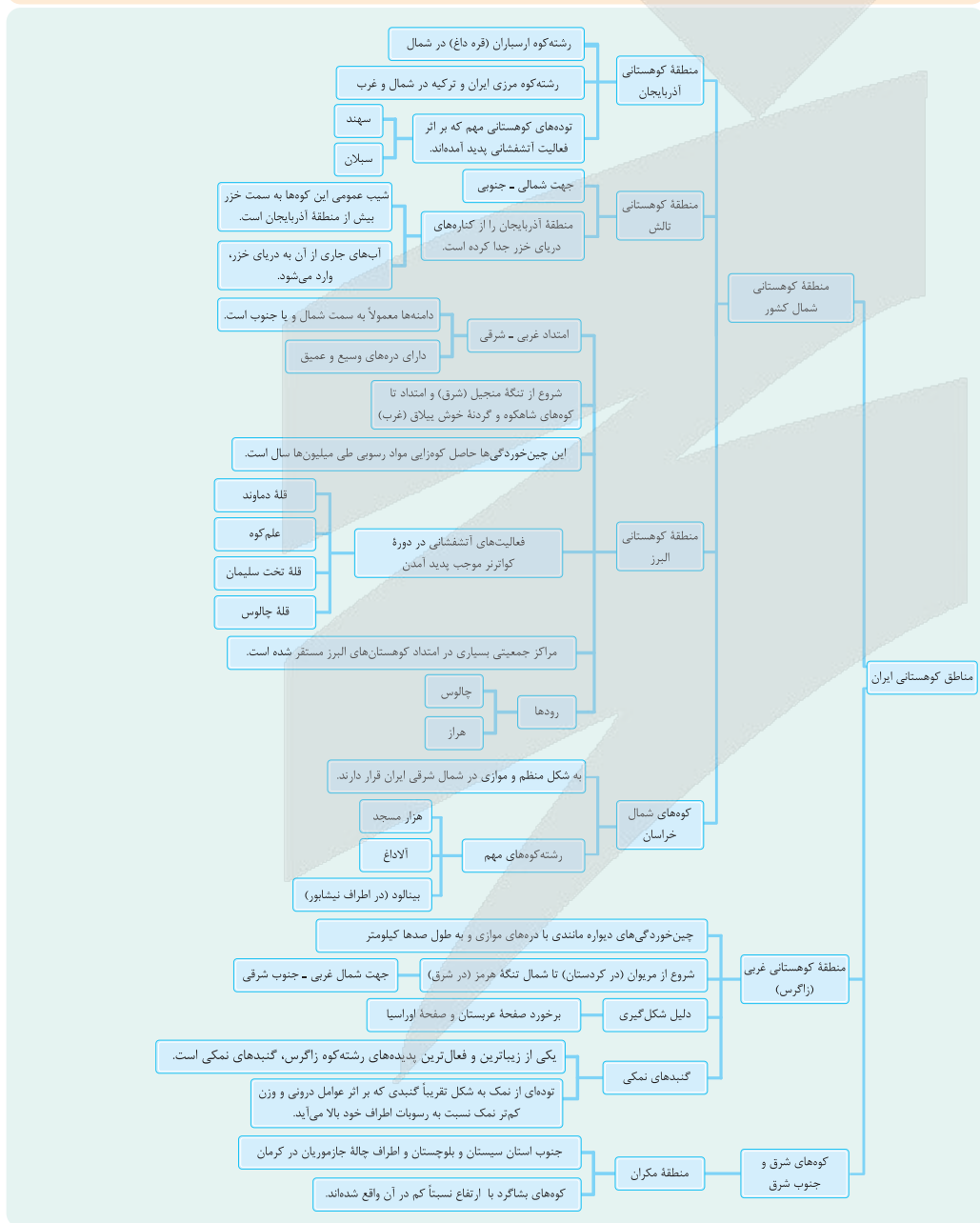
- (الف) جهت شمالی - جنوبی
 (ب) دارای کوه‌های موازی و منظم
 (ج) شکل‌گیری قله آن در دوره کواترنر
 (د) جهت دامنه‌ها معمولاً به سمت شمال یا جنوب
 (ه) بیشتر بودن شیب عمومی این کوه‌ها به سمت خزر (و) علم‌کوه از قله‌های مهم آن

- ۱) «ه» و «ج» مربوط به کوه‌های البرز است که بخش اعظم آن، حاصل کوه‌زایی مواد رسوبی طی میلیون‌ها سال است.
 ۲) «د» و «و» مربوط به کوه‌های البرز است که حاصل برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا است.
 ۳) «الف» و «ه» مربوط به کوه‌های تالش است که منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است.
 ۴) «ب» و «ج» مربوط به کوه‌های زاگرس است که در جهت شمال غربی - جنوب شرقی کشیده شده است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box





جغرافیا

پاسخ خیلی تشریحی ✓

کوهستان‌های تالش با جهت شمالی - جنوبی (الف)، منطقه آذربایجان را از کناره‌های دریای خزر جدا کرده است. شیب عمومی این کوه‌ها به سمت خزر بیشتر از منطقه آذربایجان است (ه).

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): قسمت «ه» در مورد کوه‌های تالش است.

گزینه (۲): برخورد صفحه عربستان و صفحه اوراسیا موجب شکل‌گیری زاگرس شده است.

گزینه (۴): «ج» مربوط به قلعه دماوند در رشته‌کوه البرز است.

عبارت «ب» ویژگی کوه‌های شمال خراسان است.



با توجه به موارد زیر کدام گزینه دربارهٔ آب‌وهوای گرم و خشک (۱)، آب‌وهوای معتدل خزری (۲)، آب‌وهوای گرم و

شرجی (۳) و آب‌وهوای کوهستانی (۴) درست است؟

- (الف) بام‌های شیب‌دار یا شیروانی
(ب) بهره‌گیری از جهت آفتاب در بنا
(ج) استفاده از بادگیر
(د) استفاده از پایه‌های چوبی برای ساختمان
(ه) دادن شکل گنبدی به بنا

- (۱) «ب» و «الف» برای (۴) و «ج» و «ه» برای (۱) مناسب است.
(۲) «الف» و «د» برای (۳) و «ب» و «ه» برای (۱) مناسب است.
(۳) «د» و «ه» برای (۳) و «الف» و «ج» برای (۲) مناسب است.
(۴) «ج» و «ه» برای (۱) و «الف» و «د» برای (۲) مناسب است.

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهمت: درس ۵

● **آب‌وهوا و معماری:** آب‌وهوا بر معماری تأثیرات زیادی دارد. در کشور ما به دلیل گوناگونی آب‌وهوا، معماری‌های گوناگونی در نقاط مختلف کشور دیده می‌شود. در گذشته، مردم به تأثیر اقلیم بر ساختمان‌سازی توجه می‌کردند و به همین دلیل در داخل خانه‌هایشان احساس آرامش می‌کردند و انرژی کم‌تری هم مصرف می‌شد.

درس‌Box

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- آب‌وهوای گرم و خشک (۱) ← استفاده از بادگیر
 ← دادن شکل گنبدی به بنا
 ← استفاده از خاک و گل که ظرفیت حرارتی بالا دارند.
- آب‌وهوای معتدل خزری (۲) ← بام‌های شیب‌دار یا شیروانی
 ← استفاده از پایه‌های چوبی برای ساختمان
- آب‌وهوای گرم و شرجی (۳) ← انطباق جهت ساختمان با نسیم ساحل و دریا
 ← پنجره‌های کوچک با سایبان
- آب‌وهوای کوهستانی (۴) ← بهره‌گیری از جهت آفتاب در بنا

با توجه به تقسیمات آب‌وهوایی ایران، ویژگی‌های معماری زیر، در کدام نوع آب‌وهوا باید رعایت شود؟

(بفرمایید (۱) - فعالیت ۷ صفحه ۴۶ کتاب درسی)

- (الف) استفاده از پایه‌های چوبی برای ساختمان
(ب) پنجره‌های کوچک با سایبان
(پ) بام‌های شیب‌دار یا شیروانی
(ت) انطباق جهت ساختمان با نسیم ساحل و دریا
(ث) دادن شکل گنبدی به بنا
(ج) بهره‌گیری از جهت آفتاب در بنا
(چ) استفاده از بادگیر
(ح) استفاده از خاک و گل که ظرفیت حرارتی زیادی دارند

کتاب درسی



کدام گزینه عبارت زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

«در ایران بیشتر بارش‌ها در فصل پاییز تا فصل بهار می‌بارد و با توجه به هر چه از غرب کشور به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم‌تر می‌شود.»

۱) اواخر - اوایل - ناهمواری و جهت آن‌ها

۲) اوایل - اواخر - شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها

۳) اوایل - اواخر - ناهمواری و جهت آن‌ها

۴) اواخر - اوایل - شکل زمین و شیب ناهمواری‌ها

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box



در ایران بیشتر بارش‌ها در اواخر فصل پاییز تا اوایل فصل بهار می‌بارد و با توجه به ناهمواری‌ها و جهت آن‌ها هر چه از غرب کشور به سمت شرق کشور برویم، مقدار آب رودها کم‌تر می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



کدام گزینه در خصوص ساختمان جمعیت درست است؟

الف) متخصصان به دلیل اهمیت نسبت جنسی در برنامه‌ریزی هر کشور، جمعیت کشور را از لحاظ جنسی به گروه‌های مختلفی دسته‌بندی کرده‌اند.

ب) ساختمان جمعیت، ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد.

ج) جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص تفاوت چندانی ندارد.

د) در طول زمان، نسبت سنی در کشورها تا حدودی ثابت و نسبت جنسیتی متغیر است.

(۱) «الف» و «ج» (۲) «ب» و «د»

(۳) «الف» و «د» (۴) «ب» و «ج»

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبهد: درس ۷

پاسخ خیلی تشریحی ✓

ب) ساختمان جمعیت ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت را مورد بررسی قرار می‌دهد.

ج) جمعیت کره زمین از لحاظ نسبت جنسیتی جز در زمان‌های خاص، تفاوت چندانی ندارد.

بررسی عبارت‌های نادرست:

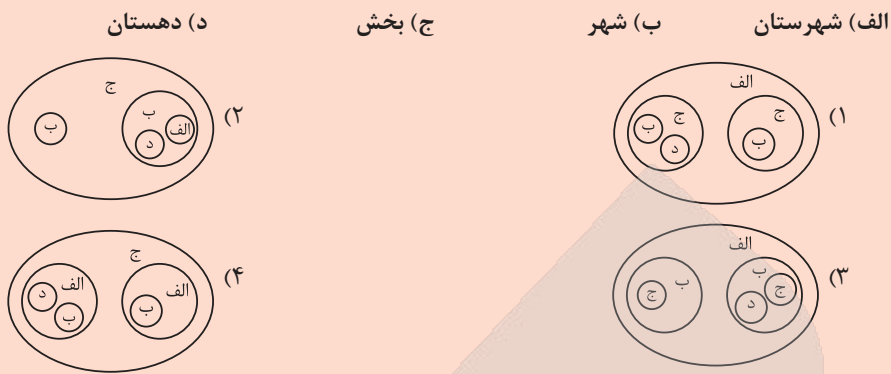
الف) متخصصان به دلیل اهمیت نسبت سنی در برنامه‌ریزی هر کشور، جمعیت کشور را از لحاظ سنی به گروه‌های مختلف دسته‌بندی کرده‌اند.

د) در طول زمان، نسبت سنی در کشورها دچار تغییراتی می‌شود. (معمولاً نسبت سنی ثابت)

ساختمان یا ترکیب جمعیت ویژگی‌های قابل اندازه‌گیری جمعیت مثلاً وضعیت سنی و جنسی جمعیت هر کشور را مورد بررسی قرار می‌دهد.



با توجه به تقسیمات کشوری ایران، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟

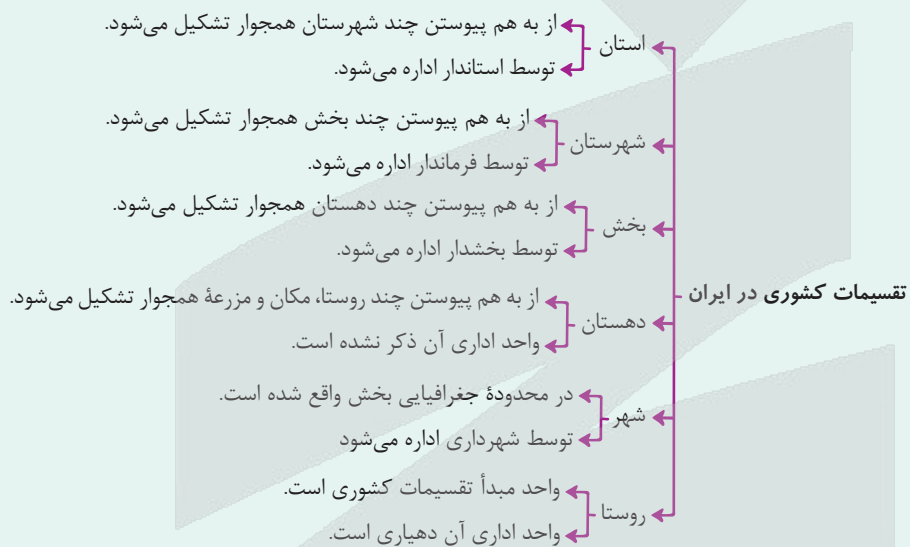


مشاوره این مدل تست در سال‌های اخیر توی کنکور درس جغرافی رایج شده. کافیه کمی دقت به خرج بدی تا تقسیمات کشوری رو براساس بزرگ به کوچک کنار هم بذاری تا به جواب برسی.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس ۸

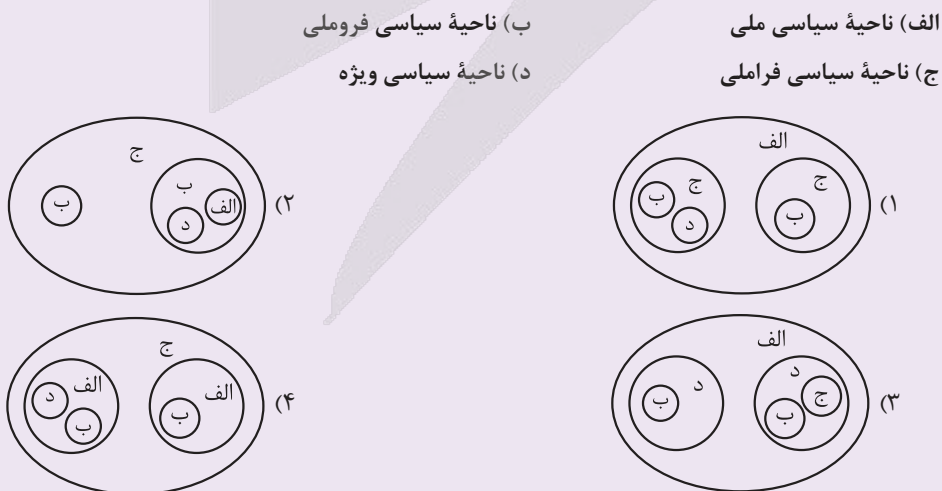
دکتر Box



پاسخ خیلی تشریحی ✓

تقسیمات کشوری ایران ← استان ← شهرستان «الف» ← بخش «ج» ← دهستان «د» ← روستا

با توجه به انواع نواحی سیاسی، کدام تصویر به درستی ترسیم شده است؟ (سوال ۱۲۱ کنکور انسانی ۱۴۰۴ - نوبت دوم)





کدام مورد در خصوص «تقسیمات کشوری ایران در دوره ساسانیان» درست است؟

- ۱) کشور به سی شَهْرَبی که همان شهر است، تقسیم می‌شد و برای هر یک از آنان مأمورینی می‌گماشتند که آن‌ها را شهریان و به یونانی «ساتراپ» می‌گفتند.
- ۲) کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود.
- ۳) در این دوره عناصر اصلی تقسیمات کشوری به ترتیب عبارت بودند از: ایالت، ولایت، بلوک و قصبه
- ۴) در این ایام، یک آبادی کوچک را «ویس» و آبادی بزرگ‌تر را «گئو» می‌نامیدند.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبهد: درس ۸

درس‌Box



در دوره ساسانیان، کشور به سرزمین (ایالت)، خوره (استان)، تسوگ یا تسوج (شهرستان) و رستاک (دهستان) تقسیم شده بود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه ۱): تقسیم‌بندی ایران در دوره هخامنشیان

گزینه ۳): تقسیمات ایران در دوره صفویه، افشاریه، زندیه و قاجاریه

گزینه ۴): تقسیم‌بندی ایران پس از ورود آریاییان به فلات ایران

پاسخ خیلی تشریحی ✓



جغرافیا

۷۰

هدف اصلی تقسیم کشور به واحدهای کوچکتر چیست؟

الف) عرضه مناسبتر خدمات

ب) توزیع عادلانه امکانات

ج) تأمین نیازهای مردم

د) افزایش سطح دفاعی کشور

۱) «الف» و «د»

۲) «ب» و «ج»

۳) «الف» و «ج»

۴) «ب» و «د»

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

برای اداره بهتر کشور، عرضه خدمات مناسبتر و تأمین نیازهای مردم آن را به واحدهای کوچکتر تقسیم می کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تقسیمات کشور، متناسب با موقعیت و زمان، تغییر می کند.

نکته

(سؤال ۱۹ قسمت ب) - امتحان نهایی فروردین ۱۴۰۳

چرا کشور را به واحدهای کوچکتر تقسیم می کنند؟

امتحان
نهایی



کدام یک از ابیات زیر صرفاً شامل یک تصدیق است؟

- (۱) بیدل تردد خلق محو کنار خود ماند
- (۲) بی جوهر یقینی از علم و فن چه حاصل
- (۳) به وحدت خانه دل غیر دل چیزی نمی گنجد
- (۴) به دل گفتم کدامین شیوه دشوار است در عالم

مشاوره یکی از موارد بسیار مهم که در تست‌های این درس و درس ششم با آن مواجه می‌شوید تشخیص تصور و تصدیق است. این بخش به همین سادگی‌ها نیست و باید به یک سری نکات مهم توجه کنید. برای تشخیص تصور و تصدیق بهترین راه این است که تصدیق را دقیق بشناسید و بتوانید تشخیص بدهید. هر لفظی که حتی یکی از اوصاف لازم برای تصدیق بودن را نداشته باشد دیگر تصدیق نیست و تصور است.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۱

کارت Box

(۱) تصور: هر یک از مفاهیم ذهن بدون در نظر گرفتن ارتباط آن‌ها با مفاهیم دیگر یا واقعیت داشتن یا نداشتن آن‌ها، مثل: درک ما از «سیمرغ»، «درخت»، «مثلث قائم‌الزاویه» و ...

(۲) تصدیق: جملاتی که در آن‌ها به ارتباط مفاهیم با یکدیگر یا وجود داشتن و نداشتن آن حکم می‌دهیم. مثل: درک ما از قضایای «درختان در روز آکسیژن تولید می‌کنند»، «مثلث قائم‌الزاویه سه زاویه مساوی ندارد.» و ...

● هر تصدیقی خود متشکل از یک سری تصور است. در واقع تصدیق همان نسبت‌دادن تصورات گوناگون با یکدیگر است. به تصدیق، قضیه هم گفته می‌شود.

● در تصدیقات حکم و قضاوت وجود دارد. حکم یعنی آن بخش از تصدیق که ارتباط یا عدم ارتباط تصورات را با هم مشخص می‌کند؛ مانند: «هوا سرد است.»، «هوا گرم نیست.»

حکم در تصدیق به دو صورت است — یا در آن اوصافی را به چیزی نسبت می‌دهیم. — فعل مثبت — مثل: «هوا سرد است» — یا در آن اوصافی را از چیزی سلب می‌کنیم. — فعل منفی — مثل: «هوا سرد نیست»

پس جملات انشایی / غیر خبری / قابلیت این را داشته باشد که درست یا غلط پس باید دارای حکم / فعل / قضاوت باشد.
(مثل پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ...)
تصدیق محسوب نمی‌شود.

تصدیق عبارت است از «یک جمله تام خبری با معنای که قابلیت صدق و کذب داشته باشد».

پس جملات ناتمام و ناقص که هنوز به اتمام نرسیده‌اند پس دقت کنید جملاتی که هر چند خبری باشند، اما اساساً تصدیق نیستند. مانند «مادر علی که بیمار بود، ...» نسبت‌دادن یا سلب کردن آن وصف به آن موضوع از اساس بی‌معنی و بی‌ربط باشد، تصدیق نیستند. مثل «پایتخت کرمانشاه ایران است.» یک کشور که نمی‌تواند پایتخت شهر باشد.

● صدق و کذب در منطق و فلسفه کلاسیک یعنی مطابق بودن یا نبودن با واقعیت. برای مثال جمله «هوا گرم است» اگر با واقعیت خارجی مطابق باشد، می‌گوییم صادق و درست است؛ اما اگر با واقعیت خارجی مطابق نباشد (مثلاً بیرون یخبندان باشد!) تصدیق کاذب و نادرست است.

● جملات خبری قابلیت صدق و کذب دارند؛ اما جملات انشایی (پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ...) برگرفته از عواطف و احساسات درونی ما هستند و نمی‌توانیم در آن‌ها از صدق و کذب حرف بزنیم.



پاسخ خیلی تشریحی ✓

مصراع اول بیت گزینه (۳) یک تصدیق (جمله تام خبری با معنا) است؛ اما مصراع دوم آن یک جمله امری (انشایی) است که تصدیق محسوب نمی‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): مصراع اول این بیت یک تصدیق و مصراع دوم آن نیز یک تصدیق محسوب می‌شود (۲ تصدیق).

گزینه (۲): مصراع اول این بیت یک استفهام انکاری است و یک تصدیق محسوب می‌شود (علم و فن بدون یقین حاصلی ندارند) و مصراع دوم آن نیز شامل یک تصدیق (ماهی نمی‌توان شد) می‌باشد (۲ تصدیق).

البته عبارت «ای کرده خو به دریا» منادا (جمله انشایی) است و این جمله تصدیق محسوب نمی‌شود.

گزینه (۴): در این بیت جملات «به دل گفتم...»، «نفس در خون تپید» و «نفس گفت...» تصدیق محسوب می‌شوند (۳ تصدیق).

(۱) این که می‌گوییم جمله برای این که تصدیق محسوب شود باید بامعنا باشد به این معنا نیست که باید جمله درست و صادقی باشد.

پایتخت کرمانشاه ایران است. ← تصدیق نیست. زیرا بی‌معناست که یک کشور پایتخت یک شهر باشد.

پایتخت ایران کرمانشاه است. ← تصدیق است، اما یک تصدیق کاذب است، یعنی مطابق با واقع نیست (پایتخت ایران تهران است).

(۲) تصدیق به معنای جمله در دستور زبان نیست! فقط جملات خبری بامعنا تصدیق محسوب می‌شوند. اما در دستور زبان عبارات پرسشی، امری، تعجبی، ندا و ... هم جمله محسوب می‌شوند.

در استفهام انکاری دقت کنید که جمله در واقع پرسش نیست و معنای خبری منفی می‌دهد. برای مثال:

(۱) «کجا دانند حال ما سبکباران ساحل‌ها؟» = «سبکباران ساحل‌ها حال ما را نمی‌دانند.»

(۲) «کجا به کوی طریقت گذر توانی کرد؟» = «تو به کوی طریقت گذر نخواهی کرد.»

(۳) «سیاه زندگی هرگز شود سفید به آب؟» = «سیاه زندگی هرگز به آب سفید نمی‌شود.»

گول نخوری ✗



در کدام عبارت امکان ابهام در معنای الفاظ وجود ندارد؟

- ۱) سخنان قاضی می‌توانست پایانی بر اختلاف پنج‌ساله آن دو باشد.
- ۲) هنگامی که با هم به کلاس زبان رفتیم، در خواندن متون مشکل داشتیم.
- ۳) هنگامی که در مقابل دوستش می‌ایستاد، ناخواسته خنده بر لبانش می‌آمد.
- ۴) او با عصبانیت گفت که من نمی‌توانم دربارهٔ امور شغلی دیگران اظهار نظر کنم.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم: درس ۲

درس‌Box

ابهام در یک عبارت ممکن است به دلایل گوناگونی رخ دهد:

۱) گاهی به خاطر ابهام در معنای یک واژهٔ مشترک لفظی (لفظ چندمعنایی) معنای عبارت ابهام دارد.
برای مثال: «فرهاد به خواب شیرین رفت.» (شیرین: ۱) دلچسب و دلنشین، ۲) معشوقهٔ فرهاد)
این حالت زمینه‌ساز مغالطهٔ اشتراک لفظ است.

۲) گاهی به خاطر رعایت‌نشدن موارد نگارشی (نظیر ننوشتن علائم سجاوندی، حرکت‌های بی‌یا عدم رعایت دیکتهٔ کلمات) معنای عبارت ابهام دارد.

برای مثال: «گنجینهٔ پنهان‌شده توسط هوشنگ کشف شد.» (۱: هوشنگ آن را پنهان کرده، ۲: هوشنگ آن را کشف کرده) این حالت مربوط به مغالطهٔ نگارشی کلمات است.

۳) گاهی به دلیل ابهام در مرجع ضمیر یا این‌که مشخص نیست یک عبارت یا وصف دقیقاً به چه چیزی برمی‌گردد، معنای عبارت ابهام دارد.

برای مثال: «پلنگ به دنبال آهو بود، که شکارچی به آن شلیک کرد» (۱: به پلنگ شلیک کرد، ۲: به آهو شلیک کرد).
این حالت مربوط به مغالطهٔ ابهام در مرجع ضمیر است.

هرچند عبارت «پنج سال اختلاف بین دو انسان» می‌تواند ابهام داشته باشد (۱: پنج سال اختلاف سنی، ۲: پنج سال اختلاف فکری و دعوا)؛ اما در این عبارت با توجه به قراین (قاضی، پایان اختلاف و ...)، مشخص است که معنای آن «دعوا و درگیری» است و این عبارت ابهام معنایی ندارد.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ ۲: لفظ «با» یک مشترک لفظی است و می‌تواند به معنای «همراه با هم» یا به معنای «هم‌زمان با هم» باشد.

گزینهٔ ۳: مرجع ضمیر «ش» در عبارت «خنده بر لبانش می‌آمد.» مشخص نیست و معلوم نیست که به کدام‌یک از آن دو نفر برمی‌گردد. پس ابهام در مرجع ضمیر وجود دارد.

گزینهٔ ۴: مرجع ضمیر «من» مشخص نیست و معلوم نیست که به گویندهٔ عبارت برمی‌گردد یا به شخصی که دارد از آن نقل قول می‌کند. پس با ابهام در مرجع ضمیر مواجه هستیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



- اگر مفهوم A، از جهت دامنهٔ مصادیق، نقیض مفهوم B و اخص از مفهوم C باشد، کدام عبارت درست است؟
- (۱) بین مفاهیم B و C رابطهٔ تباین برقرار خواهد بود.
 - (۲) مفهوم B اعم از نقیض C خواهد بود.
 - (۳) می‌توان مفهوم B را به برخی از مصادیق غیر C نسبت داد.
 - (۴) مفهوم C همواره دارای مصادیقی است که ذیل مفهوم B قرار می‌گیرند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

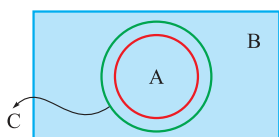
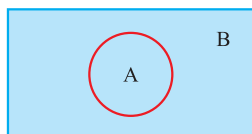
زیرمبحث: درس ۳

درس Box

نسبت	توضیح	مثال	شکل	قضایای حاصل از اسناد دو مفهوم به هم
۱ تساوی	مصادیق دو مفهوم کاملاً یکی بوده و بر هم منطبق هستند.	«انسان» و «متفکر»		<ul style="list-style-type: none"> • دو قضیهٔ موجبهٔ کلی (هر ... است): - هر انسانی متفکر است. - هر متفکری انسان است.
۲ تباین	دو مفهوم هیچ مصداق مشترکی با هم ندارند و میان (ناسازگار) با یکدیگر هستند.	«انسان» و «سنگ»		<ul style="list-style-type: none"> • دو قضیهٔ سالبهٔ کلی (هیچ ... نیست): - هیچ انسانی سنگ نیست. - هیچ سنگی انسان نیست.
۳ عموم و خصوص مطلق	یکی از مفاهیم تمام مصادیق مفهوم دیگر را شامل می‌شود و دیگری از لحاظ مصداق زیرمجموعهٔ آن به شمار می‌آید. یک مفهوم عام‌تر و یک مفهوم خاص‌تر است.	«آسیابی» و «ایرانی»		<ul style="list-style-type: none"> • یک قضیهٔ موجبهٔ کلی (هر ... است): - هر ایرانی آسیابی است. • یک قضیهٔ موجبهٔ جزئی (بعضی ... است): - بعضی آسیابی‌ها ایرانی هستند. • یک قضیهٔ سالبهٔ جزئی (بعضی ... نیست): - بعضی آسیابی‌ها ایرانی نیستند.
۴ عموم و خصوص من‌وجه	هر دو مفهوم دارای مصادیق مشترک هستند. اما هر یک از آن‌ها مصادیقی دارد که در دیگری وجود ندارد.	«سنگ» و «سفید»		<ul style="list-style-type: none"> • دو قضیهٔ موجبهٔ جزئی (بعضی ... است): - بعضی سنگ‌ها سفید هستند. - بعضی سفیدها سنگ هستند. • دو قضیهٔ سالبهٔ جزئی (بعضی ... نیست): - بعضی سنگ‌ها سفید نیستند. - بعضی سفیدها سنگ نیستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

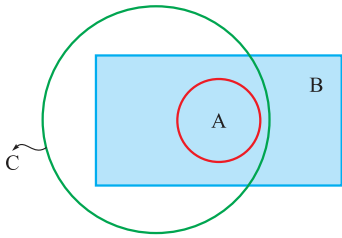
اگر A نقیض B (غیر B) باشد، پس متقابلاً می‌توان گفت که B هم نقیض A (غیر A) خواهد بود. از جهتی هم می‌دانیم که A اخص از C یا به عبارتی دیگر C اعم از A است (یعنی رابطهٔ آن دو عموم و خصوص مطلق با عام‌بودن C است). پس اگر A را یک دایره‌ای از مصادیق در نظر بگیریم، مفهوم B در واقع همهٔ مصادیقی است که بیرون از این دایره قرار می‌گیرند:



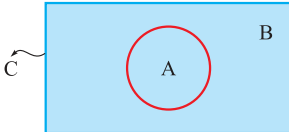
می‌دانیم که مفهوم C اعم از A (یک دایرهٔ بزرگ‌تر از A) است. پس حالت‌های مختلفی می‌توان برای آن تصور کرد. یک حالت این است که فقط برخی از مصادیق B را در بر بگیرد ولی از B بیرون نرزد (در این حالت رابطهٔ C و B عموم و خصوص مطلق با عام‌بودن B است):



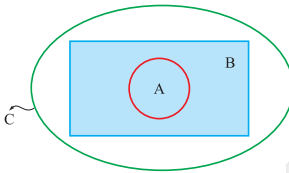
یک حالت دیگر این است که فقط برخی از مصادیق B را در بر بگیرد ولی از B بیرون هم بزند (در این حالت رابطه C و B عموم و خصوص من وجه است):



یک حالت دیگر این است که C تمام مصادیق B را در بر بگیرد ولی از آن بیرون نزد (یعنی C همان B باشد و بینشان رابطه تساوی برقرار باشد):



یک حالت دیگر نیز این است که C تمام مصادیق B را در بر بگیرد ولی از B بیرون هم بزند (یعنی رابطه C و B عموم و خصوص مطلق یا عام بودن C باشد):



با توجه به چهار حالتی که بررسی کردیم فقط گزینه (۴) قابل قبول است. همواره برخی مصادیق C جزء B خواهند بود. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): در هیچ کدام از چهار حالتی که بررسی کردیم نسبت B و C تباین نخواهد بود.

گزینه (۲): در هیچ کدام از چهار حالتی که بررسی کردیم مفهوم B اعم از غیر C نخواهد بود، بلکه ممکن است مفهوم C اخص، مساوی یا بزرگ‌تر از B باشد.

گزینه (۳): در میان چهار حالتی که بررسی کردیم، فقط در دو حالت اول می‌توان گفت که برخی مصادیق غیر C، B هستند، ولی در دو حالت پایانی، هیچ کدام از مصادیق غیر C، B نیستند.



در کدام یک از گزینه‌های زیر به ترتیب شرط «جامع بودن» و «مانع بودن» تعریف مفهومی رعایت نشده است؟

- (۱) معماری: فناوری و هنر طراحی ساختمان‌های مسکونی - ماشین اصلاح: دستگاهی برقی برای کوتاه کردن موهای صورت
- (۲) اتومبیل: وسیله نقلیه با مکانیسم احتراق سوخت - چمدان: ابزاری چرخ‌دار برای حمل اقالم و وسایل
- (۳) سوپرمارکت: مغازه‌ای برای فروش اقالم ضروری خانوار - کارتن: محفظه‌ای برای نگهداری یا ارسال اشیا
- (۴) جاروبرقی: وسیله‌ای برای نظافت ذرات و آلودگی‌های سطحی - دوربین عکاسی: ابزاری برای ثبت لحظات و وقایع

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

شرط جامع بودن و مانع بودن

تعریف جامع ← جامع بودن یک تعریف یعنی این که آن تعریف همه مصادیق مفهوم را در بر بگیرد و هیچ یک از مصادیق مفهوم مجهول خارج از شمول تعریف ما واقع نشوند.

تعریف مانع ← مانع بودن یک تعریف یعنی این که آن تعریف مصادیق بی‌ارتباط با آن مفهوم را در بر نگیرد و به اصطلاح مانع اغیار باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

در گزینه (۲) تعریف اول جامع نیست؛ زیرا شامل برخی اتومبیل‌ها با قوای محرکه برقی یا هیبریدی، که از سوخت‌های فسیلی مانند بنزین و گاز استفاده نمی‌کنند، نمی‌شود. تعریف دوم نیز نه جامع است و نه مانع. جامع نیست، چون برخی چمدان‌ها بدون چرخ هستند. مانع نیست، چون شامل برخی وسایل دیگر مانند گاری نیز می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): جامع نیست (شامل معماری ساختمان‌های تجاری و ... نمی‌شود). - جامع نیست (شامل دستگاه اصلاح بدن نمی‌شود).

گزینه (۳): مانع نیست (شامل مغازه‌های دیگر نظیر نانوايي و ... نیز می‌شود). - مانع نیست (شامل موارد دیگر نظیر پاکت، نایلون و ... نیز می‌شود).

گزینه (۴): مانع نیست (شامل وسایل دیگر نظیر جارودستی، جارو شارژی و ... نیز می‌شود). - مانع نیست (شامل دوربین فیلمبرداری و ... نیز می‌شود).

تیزبازی

روش تشخیص جامع و مانع بودن ← اگر بپذیریم که شکل کلی تعریف به این صورت است: «مفهوم مجهول: تعریف»

خیر = جامع نیست / بله = جامع است → آیا هر مجهولی تعریف است؟

خیر = مانع نیست / بله = مانع است → آیا هر تعریفی مجهول است؟

دو سؤال می‌پرسیم →



نوع کدام استدلال، با استدلال موجود در بیت زیر متفاوت است؟

- «افتادگی آموز اگر طالب فیضی
 (۱) مست است زمین زیر، خورده است به جای می
 (۲) انتقام هرزه گویان را به خاموشی گذار
 (۳) جز سرکشی از آدم بی درد چه خیزد؟
 (۴) عیب پاکان زود بر مردم هویدا می شود
- هرگز نخورد آب زمینی که بلند است»
 در کاس سر هرمز، خون دل نوشروان
 تیغ می گوید جواب مرغ بی هنگام را
 از خاک فرومایه به جز درد چه خیزد؟
 در میان شیر خالص موی رسوا می شود

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهم: درس ۵

درس Box

- استقرای تمثیلی ← استدلالی است که برای رسیدن به نتیجه از تمثیل استفاده می کند ← حکم بر مبنای تمثیل است.
- حالت های گوناگون استقرای تمثیلی
 - ۱) بر مبنای وجود شباهت بین دو امر خاص به وجود شباهت دیگری میان آن ها حکم داد.
 - مثال: ← علی و احمد هر دو متولد آبان هستند. پس هر دوی آن ها انسان های مهربانی هستند.
 - ۲) بر مبنای وجود شباهت بین دو امر خاص، به وحدت تام و یکی بودن آن ها حکم داد.
 - مثال: ← گرافیت مانند فلزات رسانای الکتریسیته است. پس گرافیت هم فلز است.
 - (مورد دوم بیشتر می تواند زمینه ساز معادله و خطای ذهنی بشود.)

- استقرای تمثیلی استدلالی ضعیف است. ← نتایج آن احتمالی است (می تواند قوی تر باشد اما همواره نتیجه آن احتمالی است و هیچ وقت قطعی نیست!)
- دلیل احتمالی بودن نتیجه استقرای تمثیلی ← به صرف شباهت ظاهری میان دو امر جزئی نمی توان احکام یکی را بر دیگری تسری داد.
- هر چه وجوه شباهت میان دو امر بیشتر باشد. ← استقرای تمثیلی قوی تر است = اما نتیجه آن قطعی نیست (همواره احتمالی است!)
- مغالطه های که استقرای تمثیلی ضعیف موجب آن می شود «مغالطه تمثیل ناروا» نامیده می شود.
- مغالطه تمثیل ناروا ← هنگامی که بر سر وجود شباهت ظاهری میان دو امر:
 - (۱) تمامی احکام آن ها را به هم سرایت بدهیم و آن را یکی بگیریم (در حالی که این گونه نباشد و آن دو یکی نباشند).
 - (۲) و یا حکم دیگری را از یکی به دیگری سرایت بدهیم (در حالی که آن دو امر خاص در آن حکم، شباهت و اشتراک نداشته باشند).

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- بیت صورت سؤال ضرورت تواضع و افتادگی را نتیجه گرفته است و دلیل این نتیجه گیری او شباهت میان انسان مغرور با یک زمین بلند است که از آب و مواهب بهره مند نمی شود. پس با یک استدلال استقرایی تمثیلی مواجه هستیم. اما در گزینه (۱) چنین استدلالی را نمی بینیم و صرفاً خون پادشاهان در گذشته را به شرابی تشبیه کرده است که زمین آن را نوشیده است. بررسی سایر گزینه ها:
- گزینه (۲): این بیت «ضرورت پاسخ ندادن و سکوت مقابل هرزه گویان» را نتیجه گرفته است و دلیل این نتیجه گیری او شباهت میان این افراد با مرغان بی محلی است که سرانجامی جز کشته شدن ندارند.
- گزینه (۳): این بیت «سرکش بودن آدم بی درد» را نتیجه گرفته است و دلیل این نتیجه گیری او شباهت میان این انسان با خاک بی ارزش است که جز گردوغبار چیزی ندارد.
- گزینه (۴): این بیت نتیجه گرفته است که «عیب پاکان زود آشکار می شود.» و دلیل این نتیجه گیری او شباهت میان انسان های پاک با شیر خالص است که یک تار مو به راحتی در آن به چشم می آید و پیدا می شود.



دقت کنید که تمثیل و استقرای تمثیلی یکی نیستند!

تمثیل ← حکم دادن به برقراری شباهت میان دو امر خاص ← مثال: کتاب مانند طلا با ارزش است.
استقرای تمثیلی ← استدلالی که برای رسیدن به نتیجه از تمثیل استفاده می‌کند. ← مثال: کتاب مانند طلا با ارزش است؛ پس باید در حفظ و نگهداری آن کوشید.

نوع کدام استدلال با استدلال موجود در بیت زیر متفاوت است؟

(سؤال ۲۸ کنکور انسانی ۱۴۰۳ - نوبت اول)

- | | |
|---------------------------------------|-----------------------------------|
| «از آن مرد دانا دهان دوخته است | که بیند که شمع از زبان سوخته است» |
| ۱) سعدی افتاده‌ای است آزاده | کس نیاید به جنگ افتاده |
| ۲) به راحت نفسی رنج پایدار مجوی | شب شراب نیرزد به بامداد خمار |
| ۳) عشق چون آید بَرَد هوش دل فرزانه را | دزد دانا می‌گشَد اول چراغ خانه را |
| ۴) آدمی پیر چو شد، حرص جوان می‌گردد | خواب در وقت سحرگاه گران می‌گردد |





در عبارت زیر چند قضیه محصوره دیده می‌شود؟

«در دنیای امروز، ساعت ابزار سنجش زمان است و تعدادی از ساعت‌ها هوشمند هستند و با تلفن همراه ارتباط دارند. البته ساعت مکانیکی قابلیت اندازه‌گیری ضربان قلب ندارد؛ در حالی که ساعت‌های هوشمند نیازمند شارژ منظم‌اند. این ساعت اپل، نمونه‌ای از نسل جدید فناوری پوشیدنی است و همین مدل خاص، فشار خون را نیز می‌سنجد؛ در نتیجه کمپانی‌های قدیمی ساعت‌سازی با چالشی جدید روبه‌رو هستند.»

- (۱) سه قضیه
(۲) چهار قضیه
(۳) پنج قضیه
(۴) شش قضیه

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۶

درس Box

باید به یک دسته‌بندی از قضایای حملی بپردازیم. این دسته‌بندی برحسب نوع موضوع قضیه حملی انجام می‌گیرد. کتاب درسی قضیه حملی را بر طبق نوع موضوع به دو دسته زیر تقسیم کرده و آن را چنین تعریف می‌کند.

۱) **شخصیه:** قضیه‌ای که موضوع آن مفهومی جزئی است. ← **مثال:** سهیل درس خوان است.

۲) **محصوره:** قضیه‌ای که موضوع آن مفهومی کلی است. ← **مثال:** هر دانش‌آموزی درس خوان است.

● **قیدی** که بر سر قضایای محصوره می‌آید و دامنهٔ مصادیق موضوع را تعیین می‌کند. ← «سور» نامیده می‌شود. ← این قید به دو صورت: ۱) کلی (هر یا هیچ) و جزئی (بعضی) ذکر می‌شود. ← و بیانگر «کمیت قضیه» است.

قضایای محصوره موجود در این پاراگراف عبارت‌اند از: «هر ساعت ابزار اندازه‌گیری زمان است.» - «بعضی ساعت‌ها هوشمند هستند.» - «بعضی ساعت‌ها با تلفن همراه ارتباط دارند.» - «هیچ ساعت مکانیکی قابلیت اندازه‌گیری ضربان قلب را ندارد.» - «هر ساعت هوشمند نیازمند شارژ منظم است.» - «بعضی کمپانی‌های قدیمی با چالشی جدید روبه‌رو هستند.» (شش قضیه)

در تشخیص قضایای شخصیه و محصوره در اکثر موارد می‌توان از تکنیک سورپذیری استفاده کرد. اگر بتوان در ابتدای قضیه از سور (الفاظ «هر»، «هیچ» و «بعضی») استفاده کرد آن قضیه محصوره است و اگر چنین کاری ممکن نبود، آن قضیه شخصیه است.

مثال

- انسان حیوان است ← هر انسانی حیوان است ✓ ← قضیه محصوره
● این کتاب مفید است ← بعضی این کتاب‌ها ... ✗ ← قضیه شخصیه

البته این روش در برخی مثال‌ها جواب نمی‌دهد. به طور دقیق اگر بخواهیم این مثال‌ها را توضیح دهیم باید گفت جملاتی هستند که در آن‌ها «عدد» نقش «سور» را ایفا می‌کند و می‌شود گفت «عدد نمایانگر سور» داریم. مثلاً قضیه «دو ماشین در پارکینگ هستند.» یک قضیه محصوره است. اما نمی‌توان گفت «هر دو ماشین ...» یا «بعضی دو ماشین ...»!

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی



در آغاز بررسی‌های علمی یک پژوهشگر، موردی از رسانابودن غیرفلزات یافت نشد و او چنین پنداشت که احتمالاً فقط فلزات رسانا هستند. در چه صورت می‌توان این نظریه را رد کرد و بی‌توجهی او به این انتقاد چه مغالطه‌ای در پی خواهد داشت؟

- ۱) نشان دادن مثال نقض - مغالطه تعمیم شتابزده
- ۲) توجه به وجوه اختلاف اشیا - مغالطه تعمیم شتابزده
- ۳) نشان دادن مثال نقض - مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی
- ۴) توجه به وجوه اختلاف اشیا - مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۷

درس Box

مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی:

این مغالطه زمانی رخ می‌دهد که گوینده یک قاعده یا یک حکم کلی را مطلق و بی‌استثناء بیان می‌کند، در حالی که استثناهایی واقعی و معنادار وجود دارند که آن قاعده را محدود می‌کنند، اما او آن استثناءها را نادیده می‌گیرد یا عمداً حذف می‌کند. به بیان دیگر، فرد با حذف آگاهانه یا ناآگاهانه استثناءهای مهم، سخن خود را کلی، قطعی و به ظاهر منطقی جلوه می‌دهد.

ساختار منطقی مغالطه

مقدمه کلی بیان می‌شود (همه الفها ب هستند).

مواردی وجود دارد که الف ب نیست (استثنا).

سخنگو این موارد را نادیده می‌گیرد و قاعده مطلق می‌سازد.

به همین دلیل، این مغالطه معمولاً از نوع تعمیم‌دادن نابجا (Overgeneralization) است، ولی با تأکید بر حذف استثناهایی که منطقی و واقعی‌اند.

مثال

«هر کس دیر سرکار بیاید، تنبل است.»

استثناها: بیماری، خرابی وسیله نقلیه، یا شرایط اضطراری.

نادیده‌گرفتن این استثناهای معقول، گزاره را به طوری غیرمنصفانه کلی می‌کند.

مثال

«دانشمندان هرگز اشتباه نمی‌کنند چون علمی حرف می‌زنند.»

استثنای واضح: تاریخ علم پر از خطاهای علمی اصلاح‌شده است. پس حذف این استثنا از واقعیت، مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی است.

برای نقض یک حکم کلی (مانند هر الف ب است) ارائه یک مثال نقض یا اثبات متناقض آن (بعضی الفها ب نیستند) کافی است.

بی‌توجهی به موارد استثنا و مثال نقض، منجر به مغالطه استثنای قابل چشم‌پوشی می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



در چه صورتی متناقضی عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» قطعاً صادق نخواهد بود؟

- ۱) متداخل عکس مستوی قضیه «بعضی الف ب است» صادق باشد.
- ۲) متضاد متداخل قضیه «بعضی الف ب است» صادق باشد.
- ۳) عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» کاذب باشد.
- ۴) متداخل تحت تضاد متناقض قضیه «هیچ الف نیست» کاذب باشد.

پاسخ: گزینه ۲

زیرمبست: درس ۷

اقسام تقابل:

درس Box

نام تقابل	اجزای مشترک	اجزای متفاوت	قضایای مشمول رابطه
تناقض	موضوع و محمول	سور و نسبت	همه قضایای محصوره متناقض دارند: ● هر الف ب است. ◀ بعضی الف ب نیست. ● هیچ الف ب نیست. ▶ بعضی الف ب است.
تضاد	موضوع و محمول و سور	نسبت	فقط بین قضایای کلی برقرار است: ● هر الف ب است. ▶ هیچ الف ب نیست.
تداخل	موضوع و محمول و نسبت	سور	همه قضایای محصوره متداخل دارند: ● هر الف ب است. ▶ بعضی الف ب است. ● هیچ الف ب نیست. ▶ بعضی الف ب نیست.
تداخل تحت تضاد	موضوع و محمول و سور	نسبت	فقط بین قضایای جزئی برقرار است: ● بعضی الف ب است. ▶ بعضی الف ب نیست.

قواعد نتیجه گیری صدق و کذب در اقسام تقابل:

نام تقابل	قاعده صدق و کذب	جدول ارزش	حالت‌های مختلف	اجتماع و ارتفاع طرفین
تناقض	از صدق یک طرف به کذب دیگری می‌رسیم و برعکس (از کذب یک طرف به صدق دیگری می‌رسیم)	$\begin{matrix} + & \leftarrow & - \\ - & \leftarrow & + \end{matrix}$	همیشه یک طرف آن صادق و طرف دیگر کاذب است. (هر دو صادق یا هر دو کاذب نیستند!)	هم اجتماع و هم ارتفاع طرفین محال است.
تضاد	از صدق یک طرف به کذب دیگری می‌رسیم ولی نه برعکس! (از کذب یک طرف نمی‌توانیم صدق یا کذب دیگری را نتیجه بگیریم)	$\begin{matrix} + & \leftarrow & + \\ - & \leftarrow & ? \end{matrix}$	۱) یا یکی صادق و دیگری کاذب است. ۲) یا هر دو طرف کاذب هستند. (هر دو نمی‌توانند صادق باشند!)	اجتماع طرفین محال است ولی ارتفاع طرفین جایز است.
تداخل	از صدق کلی به صدق جزئی و از کذب جزئی به کذب کلی می‌رسیم ولی نه برعکس! (نمی‌توان از کذب کلی به کذب جزئی یا از صدق جزئی به صدق کلی رسید.)	$\begin{matrix} + & \leftarrow & + & (ک) \\ - & \leftarrow & ? & (ج) \\ + & \leftarrow & ? & (ک) \\ - & \leftarrow & - & (ج) \end{matrix}$	۱) یا قضیه کلی کاذب و قضیه جزئی صادق است. ۲) یا هر دو صادق هستند. ۳) یا هر دو کاذب هستند.	هم اجتماع و هم ارتفاع طرفین جایز است.
تداخل تحت تضاد	از کذب یک طرف به صدق دیگری می‌رسیم ولی نه برعکس! (از صدق یک طرف نمی‌توانیم صدق یا کذب دیگری را نتیجه بگیریم.)	$\begin{matrix} ? & \leftarrow & + \\ + & \leftarrow & - \end{matrix}$	۱) یا یکی صادق و دیگری کاذب است. ۲) یا هر دو صادق‌اند. (هر دو نمی‌توانند کاذب باشند!)	اجتماع طرفین جایز است، ولی ارتفاع طرفین محال است.



حالت‌های عکس مستوی:

عکس مستوی (ب الف)	اصل (الف ب)	
بعضی ب الف است. (موجبه جزئی)	هر الف ب است.	۱ (موجبه کلی)
هیچ ب الف نیست. (سالبه کلی)	هیچ الف ب نیست.	۲ (سالبه کلی)
بعضی ب الف است. (موجبه جزئی)	بعضی الف ب است.	۳ (موجبه جزئی)

قاعده نتیجه‌گیری صدق و کذب در عکس مستوی:

در عکس مستوی:

(۱) از صدق قضیه اصل ← می‌رسیم به صدق قضیه عکس (نه برعکس!)

(۲) از کذب قضیه عکس ← می‌رسیم به کذب قضیه اصل (نه برعکس!)

متناقض عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» عبارت است از قضیه «بعضی ب الف است».

بررسی گزینه‌ها:

گزینه (۱): متداخل عکس مستوی قضیه «بعضی الف ب است» می‌شود «هر ب الف است» که از صدق آن می‌توان نتیجه گرفت که «بعضی ب الف است» (متداخل آن) صادق است.

گزینه (۲): متضاد متداخل قضیه «بعضی ب الف است» می‌شود «هیچ ب الف نیست» که از صدق آن نمی‌توان نتیجه گرفت که «بعضی ب الف است» (متناقض آن) صادق است (بلکه کاذب است).

گزینه (۳): عکس مستوی متضاد قضیه «هر الف ب است» می‌شود «هیچ ب الف نیست» که از کذب آن می‌توان نتیجه گرفت که «بعضی ب الف است» (متناقض آن) صادق است.

گزینه (۴): متداخل تحت تضاد متناقض قضیه «هیچ ب الف نیست» عبارت است از قضیه «بعضی ب الف نیست» که اگر این قضیه کاذب باشد می‌توانیم به صدق متداخل تحت تضاد آن یعنی همین قضیه «بعضی ب الف است» در صورت سؤال برسیم.

تست‌های نسبت‌های ترکیبی به دو حالت طرح می‌شوند که راه‌حلشان متفاوت است:

(۱) حالت اول: قضیه مبدأ را به ما می‌دهد ← برای مثال می‌گوید: متناقض عکس مستوی تداخل تضاد «هیچ الف ب نیست» کدام قضیه است؟ ← در این حالت به ترتیب از آخر به اول می‌آییم و یکی یکی نسبت‌ها را از آخر به اول اعمال می‌کنیم.

«هیچ الف ب نیست» تضاد ← «هر الف ب است» تداخل ← «بعضی الف ب است» عکس مستوی ← «بعضی ب الف است» تناقض ←

هیچ ب الف نیست.

(۲) حالت دوم: قضیه مقصد را به ما می‌دهد ← برای مثال می‌گوید: «تناقض تضاد عکس مستوی تداخل قضیه‌ای، «بعضی ب الف است» شده است؛ آن قضیه کدام است؟ ← در این حالت به ترتیب از اول به آخر می‌آییم و یکی یکی نسبت‌ها را از اول به آخر اعمال می‌کنیم.

«بعضی ب الف است» تناقض ← «هیچ ب الف نیست» تضاد ← «هر ب الف است» عکس مستوی ← «بعضی الف ب است» تداخل ←

«هر الف ب است»

پاسخ خیلی تشریحی ✓

تیزبازی



دامنهٔ مصادیق موضوع و محمول در کدام گزینه با قضیهٔ «هیچ درختی ناطق نیست» مشابه است؟

- (۱) بعضی دانشجویان فلسفه می‌خوانند.
 (۲) هر گردی گردو نیست.
 (۳) همهٔ عمر صبر از تو نتوانم.
 (۴) اکثریت جامعه تحصیل کرده نیستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

- اگر منظور همهٔ مصادیق موضوع یا محمول باشد ← به آن‌ها علامت مثبت (+) می‌دهیم.
 اگر منظور برخی از مصادیق موضوع یا محمول باشد ← به آن‌ها علامت منفی (-) می‌دهیم.
 دامنهٔ مصادیق موضوع را ← به وسیلهٔ «سور» قضیه تشخیص می‌دهیم.
 دامنهٔ مصادیق محمول را ← به وسیلهٔ «نسبت» قضیه تشخیص می‌دهیم.
 کلی («هر» و «هیچ») باشد ← همهٔ مصادیق موضوع مدنظر است ← علامت موضوع مثبت (+) است.
 جزئی (بعضی) باشد ← برخی مصادیق موضوع مدنظر است ← علامت موضوع منفی (-) است.
 سالبه (نیست) باشد ← همهٔ مصادیق محمول مدنظر است ← علامت محمول مثبت (+) است.
 اگر نسبت قضیه ← موجب (است) باشد ← برخی مصادیق محمول مدنظر است ← علامت محمول منفی (-) است.

هر / هیچ ← الف +	ب - → است
بعضی ← الف -	ب + → نیست.
هر الف +	ب - → است
بعضی الف -	ب - → است.
هیچ الف +	ب + → نیست.
بعضی الف -	ب + → نیست.

قضیهٔ صورت سؤال، سالبهٔ کلی است پس علامت موضوع و محمول در آن به ترتیب (+) و (+) است. حال برویم که گزینه‌های تست را چک کنیم. گزینهٔ (۱) یک قضیهٔ موجبهٔ جزئی است. پس علامت موضوع و محمول آن به ترتیب (-) و (-) است. در گزینهٔ (۲) توجه کنید که قضیهٔ سالبهٔ کلی نیست (سور «هیچ» (+) نیست). «هر» به همراه «نیست» معادل سالبهٔ جزئی است. پس علامت موضوع و محمول در آن به ترتیب (-) و (+) است. در گزینهٔ (۳) توجه کنید که «همه» سور قضیه و «عمر» موضوع قضیه نیستند! موضوع قضیه «من» است و این یک قضیهٔ شخصی سالبه است؛ پس علامت موضوع و محمول آن همانند قضیه صورت سؤال هر دو (+) است. در گزینهٔ (۴) با یک سور غیراستاندارد طرف هستیم که معادل سور جزئی (بعضی) است. پس این یک قضیهٔ سالبهٔ جزئی است و علامت موضوع و محمول آن به ترتیب (-) و (+) است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

- (۱) حواستان به قاعدهٔ علامت محمول باشد. یک وقت برعکس عمل نکنید. ← فعل سالبه (منفی) علامت مثبت می‌دهد و فعل موجبه (مثبت) علامت منفی می‌دهد، نه برعکس ← خیلی از بچه‌ها سر این مورد به اشتباه می‌افتند!
 (۲) در قضایای شخصی که سور نداریم، موضوع قضیه همیشه علامت مثبت دارد. محمول را هم مثل دیگر قضایا بسته به نسبت آن علامت می‌دهیم (سالبه ← +؛ موجبه ← -).

گول نخوری ✗

مثال

- سقراط (+) انسان (-) نیست.
 ابن سینا (+) تاجر (+) نیست.



دامنهٔ مصادیق موضوع و محمول قضایای زیر را با علامت مثبت و منفی مشخص کنید:

(منطق دهم - تمرین صفحه ۷۷ کتاب درسی)

- هیچ نشخوارکننده‌ای گوشت‌خوار نیست.
- بعضی گیاهان سمی‌اند.
- هر گیاهی نیازمند شرایط خاصی است.
- ارگ بم در اثر زمین‌لرزه آسیب دیده است.
- بعضی شترها دوکوهانه نیستند.
- سد لتیان بزرگ نیست.





۸۰ در کدام یک از قیاس‌های اقترانی حملی زیر به طور قطع نمی‌توان حکم به بی‌اعتباری آن داد؟

- (۱) قیاس شکل چهارم با مقدمه سالبه جزئی
- (۲) قیاس شکل اول با مقدمه دوم جزئی
- (۳) قیاس شکل دوم بدون مقدمه سالبه
- (۴) قیاس شکل سوم با مقدمه اول کلی

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۸

درس Box

● برای این که نتیجه یک قیاس قضیه‌ای صادق باشد دو شرط لازم است:

← (۱) محتوا و ماده مقدمات قیاس صادق و درست باشد.

← (۲) صورت و شکل آن قیاس معتبر باشد.

● بنابراین منظور از اعتبار قیاس این است که ← شکل قیاس به گونه‌ای باشد که هر وقت مقدمات صادق به آن می‌دهیم، همواره به ما نتیجه‌ای، صادق بدهد. (دقت کنید می‌گوییم همواره ← حتی اگر یک حالت پیدا کنیم که قیاسی از مقدمات صادق نتیجه کاذب به ما بدهد، آن قیاس نامعتبر است.)

● به طور کلی برای این که مطمئن شویم قیاسی حتماً معتبر است باید سه چیز را بررسی کنیم:

← (۱) تکرار درست حد وسط

← (۲) رعایت قانون نتیجه قیاس

← (۳) داشتن شرایط سه‌گانه اعتبار قیاس ← اکنون با این شرایط سه‌گانه اعتبار قیاس آشنا می‌شویم.

شرایط سه‌گانه اعتبار قیاس	
حداقل یکی از مقدمات موجه باشد. (به بیان دیگر: هر دو مقدمه سالبه نباشند.)	۱
حد وسط حداقل در یکی از مقدمات دارای علامت مثبت باشد. (به بیان دیگر: علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی نباشد.)	۲
هر کدام از موضوع و محمول که در نتیجه مثبت دارند، در مقدمات نیز علامت مثبت داشته باشند. (اگر موضوع یا محمول در نتیجه علامت منفی داشته باشند، آن‌ها را بررسی نمی‌کنیم.)	۳

در شکل سوم وجود مقدمه کلی هیچ مشکلی ندارد و حتی لازم است. زیرا حد وسط در هر دو مقدمه در جایگاه موضوع است و برای داشتن حداقل یک علامت مثبت در حد وسط (شرط دوم اعتبار قیاس) لازم است که حداقل یکی از مقدمات کلی باشد. بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینه (۱): قیاس شکل چهارم نمی‌تواند مقدمه سالبه جزئی داشته باشد. زیرا در این حالت مقدمه دیگر باید موجه کلی باشد (چون هیچ قیاس معتبری با دو مقدمه سالبه یا با دو مقدمه موجه نداریم). اگر سالبه جزئی مقدمه اول قیاس باشد، علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی می‌شود (موضوع مقدمه اول سالبه جزئی و محمول مقدمه دوم موجه کلی) و شرط دوم رعایت نمی‌شود. اگر هم قضیه سالبه جزئی مقدمه دوم باشد، شرط سوم رعایت نمی‌شود. چون علامت محمول نتیجه (سالبه جزئی) مثبت است ولی در این مقدمه منفی است.

حالت اول: بعضی ب الف نیست + هر ج ب است ← شرط دوم رعایت نشده است.

حالت دوم: هر ب الف است + بعضی ج ب نیست ← بعضی الف ج نیست ← شرط سوم رعایت نشده است.

گزینه (۲): در وهله اول باید بدانیم که مقدمه اول قیاس شکل اول نمی‌تواند سالبه باشد، زیرا شرط سوم رعایت نمی‌شود.

برای مثال: بعضی الف ب نیست + هر ب ج است ← بعضی الف ج نیست. ← شرط سوم رعایت نشده است. (از آن جایی

که مقدمه اول سالبه است، مقدمه دوم ناچاراً موجه است و علامت محمول آن منفی!)

پاسخ خیلی تشریحی ✓



حال که می‌دانیم مقدمه اول شکل اول همیشه موجهه است اثبات می‌شود که مقدمه دوم آن هم نمی‌تواند جزئی باشد و حتماً یک قضیه کلی است، زیرا در این صورت علامت حدوسط در هر دو مقدمه منفی است و شرط دوم رعایت نمی‌شود.

برای مثال: هر الف ب است + بعضی ب ج است ← شرط دوم رعایت نشده است.

گزینه (۳): این که شکل دوم بدون مقدمه سالبه باشد (یعنی هر دو مقدمه موجهه باشند) ممکن نیست؛ زیرا از آنجایی که حد وسط در هر دو مقدمه در جایگاه محمول قرار دارد، علامت حد وسط در هر دو مقدمه منفی می‌شود و شرط دوم اعتبار قیاس رعایت نمی‌شود.

برای مثال: هر الف ب است + هر ج ب است ← شرط دوم رعایت نشده است.

تیزبازی

تکنیک‌های سریع تستی در تشخیص اعتبار قیاس اقترانی

• هیچ قیاس معتبری با دو مقدمه سالبه یا دو مقدمه جزئی نداریم.

• در شکل اول معتبر } مقدمه اول همیشه موجهه است.
مقدمه دوم همیشه کلیه است.

• نتیجه موجهه کلی ← فقط از قیاس معتبر شکل اول به دست می‌آید (هر الف ب است، هر ب ج است).

• در شکل دوم معتبر } همیشه مقدمه دوم کلیه است.
یکی از مقدمات موجهه و دیگری سالبه است ← پس نتیجه همیشه سالبه است.

• در شکل سوم معتبر } مقدمه اول همیشه موجهه است.
نتیجه همیشه جزئی است.

• در شکل چهارم معتبر } مقدمه سالبه جزئی نداریم.
اگر دو مقدمه موجهه بودند، حتماً مقدمه اول باید کلیه باشد.



چه عواملی موجب تسريع جريان توسعه کشورهای اروپایی شد؟

- ۱) رقابت با يکديگر در امور تجاری و نظامی و نوسازی سريع صنايع و توليدات - استعمار کشورهای ديگر و ثروتاندوزی از داراییهای آنان
- ۲) انتخاب روش درست و بهرهبرداري از اوضاع خاص آن زمان - چنگانداختن بر داراییهای ساير کشورها
- ۳) رقابت با يکديگر در امور تجاری و نظامی و نوسازی سريع صنايع و توليدات - تکیه بر پایههای بومی خود
- ۴) انتخاب روش درست و بهرهبرداري از اوضاع خاص آن زمان - استعمار کشورهای ديگر و ثروتاندوزی از دارایی آنان

مشاوره دانش‌آموزان عزيز به مبحث دوره‌های تاريخی اقتصاد ايران دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ سؤال ۱۵۵ و تيرماه ۱۴۰۲ سؤال ۱۵۸ مطرح شده است.

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبث: درس ۱۰

درس‌Box

در دوره پایانی حکومت صفویه، اقتصاد ايران به تدریج رو به ضعف نهاد. حاکمان وقت از موقعیت جهان و وظایف خطير تاریخی خود تصور درستی نداشتند و به همین دلیل نتوانستند با انتخاب روش درست و بهره‌برداري از اوضاع خاص آن زمان، جريان پیشرفت و نوسازی را آغاز کنند. این وضعیت با تغییر و تحول سريع در اروپا و شکل‌گیری قدرت‌های بزرگ در آن قاره مصادف بود. دولت‌های اروپایی با تجهیز ناوگان خود به رقابت شدید نظامی و تجاری با يکديگر و استعمار کشورهای ديگر پرداختند. این رقابت و هم‌چنین استعمار کشورهای ديگر، موجب تسريع جريان توسعه این کشورها شد. آن‌ها از یک سو با چنگانداختن بر داراییهای ساير ملتهای جهان به ثروتاندوزی پرداختند و از سوی ديگر در رقابت با يکديگر به نوسازی سريع صنايع و توليدات خود اقدام کردند. کشورهای اروپایی از یک سو، بر دارایی ساير ملتها چنگ انداخته و آن‌ها را استعمار کردند و از سوی ديگر در رقابت نظامی و تجاری با يکديگر به نوسازی سريع صنايع و توليدات و تجهیز ناوگان‌های خود پرداختند که موجب تسريع جريان توسعه آن‌ها شد.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام بخش از تاریخ معاصر ايران است؟ (سؤال ۱۵۸ کنکور انسانی ۱۴۰۲ - نوبت دوم)

- بهبود خدمات پستی و انتقال وجوه بين شهرها
- اقتصاد یکپارچه و مستقل هماهنگ با لایه‌های دینی و اجتماعی و فرهنگی کشور
- نظام نوین در مالیات‌ستانی
- تأسیس شرکت اسلامیة

- ۱) قاجار - حکومت صفویه - پهلوی - قاجار
- ۲) پهلوی - قاجار - نیمه‌دوم حکومت صفویه - قاجار
- ۳) قاجار - حکومت صفویه - پهلوی - دوران شکوفایی تمدن اسلام
- ۴) پهلوی - قاجار - نیمه‌دوم حکومت صفویه - دوران شکوفایی تمدن اسلام



۸۲

تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای

- (۱) رسیدن به نقطه آرمانی با توجه به مرز امکانات تولید است
- (۲) بالاترین میزان تولید برای یک کشور یا شرکت است
- (۳) یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است
- (۴) حداقل استفاده از ظرفیت‌های موجود در یک شرکت یا کشور است

پاسخ: گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس‌Box

فرض کنید که شما در تیم ورزش دو و میدانی مدرسه عضو هستید و تخصص اصلی شما دوی ۱۵۰۰ متر است. دوستان هم در تیم عضو هست و در مسابقه به همان سرعت شما می‌دود، ولی دوی ۱۰۰ متر و ۱۵۰۰ متر برایش فرقی نمی‌کند، چون در هر دو رکورد مناسبی دارد. اگر مربی، شما را برای دوی ۱۰۰ متر و دوستان را برای دوی ۱۵۰۰ متر انتخاب کند، باعث ناراحتی شما می‌شود. با عوض کردن موقعیت‌ها، شما وضعیت بهتری پیدا می‌کنید و دوستان نیز مشکلی نخواهد داشت. تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت، مانند این مثال است.

تلاش برای به دست آوردن کارایی به معنای یافتن موقعیت‌هایی برای پیشرفت است.

اگر یک شرکت یا یک کشور هر فرصتی را برای استفاده بهتر از منابع و امکانات خود به کار گیرد بدون آن‌که وضع دیگران بدتر شود، اقتصاد آن شرکت یا کشور کارا است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓





۸۳

کدام گزینه از مصادیق صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری نمی‌باشد؟

- (۱) پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم
 (۲) صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی
 (۳) کاهش قیمت محصولات
 (۴) جلوگیری از ریخت‌وپاش

پاسخ گزینه ۳

زیرمبهمت: درس ۱

درس‌نویس Box

اگر درآمدهای به‌دست‌آمده از هزینه‌های تولید کم‌تر باشد، کسب‌وکار شما دچار ضرر و زیان می‌شود؛ بنابراین تلاش می‌کنید با افزایش درآمد و کاهش هزینه‌ها از وضعیت زیان‌دوری کنید. شما ممکن است بتوانید با صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری مثل پرهیز از استخدام نیروی کار غیرلازم یا صرفه‌جویی در مواد اولیه و انرژی یا جلوگیری از ریخت‌وپاش، هزینه‌های تولید را بدون این‌که از میزان تولید کم کنید، کاهش دهید. از سوی دیگر می‌توانید برای محصولات خود بازار خوبی فراهم کنید و کالاهایتان را با قیمت مناسب بفروشید.

کاهش قیمت محصولات نمی‌تواند از مصادیق و نمونه‌های صرفه‌جویی و افزایش بهره‌وری باشد.

درآمد تولیدکننده از رابطه‌ی مقابل به دست می‌آید: تعداد محصولات تولید و فروخته شده \times قیمت هر واحد محصول = درآمد

پاسخ خیلی تشریحی ✓





پاسخ صحیح و کامل پرسش‌های زیر کدام است؟

الف) وابستگی در تأمین کدام گروه از کالاها می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ رقیب یا دشمن و در نهایت ضعف و وابستگی کشور شود؟

ب) به کدام یک از دلایل زندگی عموم انسان‌ها در جامعهٔ شهری، اقتصادی تک‌محصولی است؟

۱) الف) کالاهای راهبردی و ضروری، حوزهٔ انرژی و صنایع نظامی و دفاعی / ب) تخصص‌گرایی و تولید براساس صرفاً مزیت نسبی

۲) الف) کالاهای ضروری و استراتژیک، حوزهٔ انرژی و صنایع دفاعی و نظامی / ب) تولید براساس مزیت‌های اقتصادی و تخصص‌گرایی

۳) الف) کالاهای راهبردی به‌خصوص محصولات کشاورزی، حوزهٔ نفت و گاز و صنایع نظامی و دفاعی / ب) تولید براساس تخصص‌گرایی و براساس مزیت‌های اقتصادی

۴) الف) کالاهای ضروری به‌خصوص دارو، محصولات راهبردی کشاورزی مانند گندم، حوزهٔ نفت و سایر انرژی‌های نو و صنایع دفاعی / ب) تولید براساس مزیت

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۷

درس‌Box

الف) هرچند تجارت خارجی متمرکز بر مزیت‌های مطلق یا نسبی دارای مزایای فراوانی است، اما باید در نظر داشته باشیم که این فعالیت گروهی، به قدرت و استقلال اقتصادی کشور، آسیبی نزنند. در غیر این صورت تمام مشکلاتی که کشورهای وابسته دارند، کشور ما را نیز در بر می‌گیرد. جنگ‌ها و تحریم‌های اقتصادی قرن‌های اخیر و رفتار خودخواهانهٔ برخی کشورها موجب شده است تا اقتصاددانان به اهمیت خودکفایی در برخی از تولیدات داخلی و عدم وابستگی برای تأمین آن‌ها از خارج تأکید کنند.

ب) اقتصاد تک‌محصولی در فضای جهانی اقتصادی شکننده و آسیب‌پذیر است، زیرا اقتصاد تک‌محصولی در مواقع بحرانی امکان تاب‌آوری و انعطاف‌پذیری مقابل تکانه‌ها، مشکلات و تحریم‌ها را ندارد.

الف) وابستگی در تأمین کالاهای راهبردی و ضروری مثل دارو، غذا و محصولات کشاورزی، حوزهٔ انرژی (مثل نفت و انرژی هسته‌ای و انرژی نو) و صنایع نظامی و دفاعی می‌تواند موجب بهانه‌جویی و سلطهٔ رقیب یا دشمن و در نهایت ضعف و وابستگی کشور شود. ب) زندگی عموم انسان‌ها در جامعهٔ شهری، به خاطر تخصص‌گرایی و تولید براساس مزیت، اقتصادی تک‌محصولی است.

یکی از راه‌های استقلال و استحکام اقتصادی کشورها آن است که از وضعیت تک‌محصولی فاصله بگیرند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

نکته



درست یا نادرست بودن عبارتهای زیر را مشخص کنید.

الف) برای به دست آوردن درآمد در قیمت‌های پایین‌تر از قیمت تعادلی، باید قیمت مورد نظر را در مقدار تقاضا ضرب کنیم.

ب) مالیات بر ارزش افزوده، مالیاتی است که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

ج) مزایده مربوط به خریداران عمده کالا و خدمات است.

د) در همه کشورهای مالیات بر سوخت‌های آلاینده مانند بنزین و گازوئیل معمول است.

۱) الف) نادرست / ب) درست / ج) نادرست / د) نادرست

۲) الف) درست / ب) درست / ج) نادرست / د) درست

۳) الف) نادرست / ب) نادرست / ج) درست / د) درست

۴) الف) درست / ب) درست / ج) درست / د) نادرست

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبهمت: درس‌های ۵ و ۶

الف) در تعادل بازار برای به دست آوردن درآمد در قیمت‌های بالاتر از قیمت تعادلی باید قیمت مورد نظر را در مقدار تقاضا ضرب کنیم و در قیمت‌های پایین‌تر از قیمت تعادلی، قیمت مورد نظر را در مقدار عرضه آن ضرب کنیم و حداکثر دریافتی تولیدکننده هم در قیمت تعادلی می‌باشد که باید مقدار تعادلی را در قیمت تعادلی ضرب کنیم.

ب) مالیات بر ارزش افزوده چندمرحله‌ای است و در هر یک از مراحل تولید و تکمیل تا مصرف نهایی برحسب ارزش افزوده گرفته می‌شود. مالیات بر ارزش افزوده با ایجاد شفافیت، فرار مالیاتی را کاهش می‌دهد و از مالیات‌ستانی مضاعف جلوگیری می‌کند، چراکه مالیات پرداخت‌شده تولیدکنندگان قبلی از مالیات بر فروش بعدی کسر می‌شود. به عبارت دیگر کالا و خدمات واسطه‌ای از پرداخت مالیات معاف می‌شوند.

ج) انواع بازارها:

۱) بازار رقابتی ۲) بازار انحصاری ۳) حراجی‌ها

حراجی‌ها به دو صورت مزایده و مناقصه مشاهده می‌شود. فروشندگان آثار هنری در نمایشگاه‌ها و حراجی‌ها مزایده و خریداران عمده کالا و خدمات مناقصه برگزار می‌کنند.

د) در برخی کشورهای مالیات بر سوخت‌های آلاینده مانند بنزین و گازوئیل معمول است، چراکه این مالیات می‌تواند به کاهش مصرف و در نتیجه کاهش آلودگی ناشی از آن بینجامد.

بررسی عبارتهای:

پاسخ خیلی تشریحی ✓

الف) نادرست؛ در تعادل بازار برای به دست آوردن درآمد در قیمت‌های پایین‌تر از قیمت تعادلی، باید قیمت مورد نظر را در مقدار عرضه آن ضرب کنیم.

ب) درست؛ مالیات بر ارزش افزوده مالیاتی است که از تفاوت ارزش بین کالا و خدمات عرضه‌شده با ارزش کالا و خدمات خریداری‌شده در دوره‌ای مشخص گرفته می‌شود.

ج) نادرست؛ مناقصه مربوط به خریداران عمده کالا و خدمات است نه مزایده.

د) نادرست؛ در برخی کشورهای مالیات بر سوخت‌های آلاینده مانند بنزین و گازوئیل معمول است، نه همه کشورهای.

مشاوره دانش‌آموزان به مبحث مسائل به دست آوردن درآمد در تعادل بازار دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۵۰ و اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ سؤال ۱۵۰ سؤال مطرح شده است.

درس‌Box





چه تعداد از عبارتهای زیر درست است؟

- الف) ماهان که در یک شرکت مواد غذایی استخدام شده بود، به دلیل پایین بودن حجم نقدینگی کارفرمایش، بیکار شده و دچار بیکاری از نوع ساختاری شده است.
- ب) مهم‌ترین دلیل عمده بیکاری ضعیف بودن ساختار اقتصادی است.
- ج) افراد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگه‌داری کنند که این موضوع مربوط به «وسیله پرداخت‌های آینده» از وظایف پول است.
- د) در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار از طریق روش PPP محاسبه می‌شود.

۴ (۴)

۳ (۳)

۲ (۲)

۱ (۱)

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبمش: درس‌های ۸ و ۹

الف)

درسی Box

تعریف	نوع بیکاری
این نوع بیکاری شامل کسانی می‌شود که شغل قبلی خود را به دلایلی رها کرده و به امید یافتن شغلی بهتر در جست‌وجو هستند. هم‌چنین شامل کسانی است که به تازگی در حال ورود به بازار کار هستند. این نوع بیکاری کوتاه‌مدت است و در همه کشورهای وجود دارد.	بیکاری اصطلاحی
زمانی اتفاق می‌افتد که کارگران به دلیل تغییرات فصلی شغل خود را از دست می‌دهند، مانند برخی کارگران ساختمانی و کشاورزان در فصل زمستان.	بیکاری فصلی
بیکاری‌ای که ناشی از عدم تطبیق بین افراد جویای کار و انواع شغل‌های موجود به دلایلی از جمله عدم تطابق مهارت‌هاست، مثلاً نیروی کار ساده در اقتصاد وجود دارد؛ ولی نیروی کار متخصص مورد نیاز است.	بیکاری ساختاری
بیکاری‌ای که هنگام رکود اقتصادی رخ می‌دهد. در دوره رکود، تولید کاهش می‌یابد و به همین دلیل شرکت‌ها استخدام خود را متوقف می‌کنند یا بخشی از نیروهای خود را بیکار می‌کنند.	بیکاری دوره‌ای

ب) گاهی اوقات از دست دادن شغل به دلیل تغییرات در فناوری‌های صنعتی و رویه‌های تولید نیست، بلکه عواملی همچون ضعیف بودن ساختار اقتصادی، قاچاق و واردات بی‌رویه و یا تحریم‌های اقتصادی عده‌ای را از کار، بیکار می‌کند. در این صورت تولیدات شرکت‌ها و کارخانه‌ها کاهش می‌یابد و اقتصاد دچار رکود می‌شود.

ج) وظایف پول:

- ۱) **وسیله پرداخت در مبادلات:** شما در مبادلات خود، پول را می‌پذیرید؛ زیرا می‌دانید که دیگران نیز هنگام فروش کالاها یا خدمات خود، آن را خواهند پذیرفت، نقش اصلی پول در مبادلات، آسان‌سازی مبادله است.
- ۲) **وسیله سنجش ارزش:** با پول می‌توان ارزش کالاها را مشخص کرد و سپس ارزش نسبی آن‌ها را با هم سنجید. عملاً پول، کار خرید و فروش کالاها را مختلف و تبدیل قیمت‌ها را به یکدیگر آسان می‌کند. هر یک از کشورهای دارای واحد ارزش خاص خود هستند؛ مثلاً واحد ارزش در اتحادیه اروپا یورو، در آمریکا دلار و در ایران ریال (تومان) است.
- ۳) **وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش:** شما نیازهای گوناگونی دارید که با پرداخت پول، آن‌ها را برطرف می‌کنید. بعضی نیازها هر روزه و بعضی در طول زمان پیش می‌آید و فرد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگه‌داری کند. علاوه بر هزینه‌های روزمره، برخی هزینه‌های غیر قابل پیش‌بینی‌ای نیز هست که در موقعیت‌های خاص پیش می‌آید. هم‌چنین برخی اوقات افراد تمایل دارند بخشی از ثروت و دارایی خود را به شکل پول نگه دارند.
- ۴) **وسیله پرداخت‌های آینده:** در صورتی که پول بتواند حفظ ارزش کند، می‌تواند وسیله مناسبی برای پرداخت آینده نیز باشد. این وظیفه پول در روزگار ما کاملاً محسوس است؛ زیرا بیشتر معاملات تجاری در مقابل پرداخت‌های آینده صورت می‌گیرد. خرید اسقاطی و رد و بدل کردن حواله‌های بانکی از همین نوع است.



پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی عبارت‌ها:

الف) نادرست؛ به دلیل کاهش حجم نقدینگی شرکت مواد غذایی‌ای که ماهان در آن مشغول به کار است، تولید کاهش پیدا کرده و کارفرمای شرکت مجبور به بیکار نمودن ماهان از شرکت شده و در نتیجه ماهان دچار بیکاری دوره‌ای شده است. هنگامی که حجم نقدینگی کاهش پیدا می‌کند در آن جامعه رکود اقتصادی اتفاق افتاده است و در این حالت تولید کاهش پیدا می‌کند و شرکت‌ها نیروی کار خود را بیکار می‌کنند که این خود بیکاری دوره‌ای می‌باشد.

ب) نادرست؛ ضعیف بودن ساختار اقتصادی یکی از عوامل بیکاری است، نه مهم‌ترین دلیل عمده بیکاری.

ج) نادرست؛ افراد همواره باید مقداری پول را برای رفع نیازهای آینده خود نگه‌داری کنند که این موضوع مربوط به وسیله پس‌انداز و حفظ ارزش است، نه وسیله پرداخت‌های آینده.

د) درست؛ در شاخص فقر مطلق، ارزش دلار از طریق روش (PPP) محاسبه می‌شود.

الف) در زمان کاهش حجم نقدینگی در کشور و رکود اقتصادی دولت باید سیاست پولی انبساطی را از طریق بانک مرکزی اعمال کند تا بتواند نقدینگی بیشتری را به جامعه تزریق کند. در این شرایط اگر شخصی بیکار شود، از نوع بیکاری دوره‌ای می‌باشد.

د) روش برابری قدرت خرید «PPP» می‌باشد.



نکته



مجموع دارایی یک شرکت تولیدی پوشاک، ۲۰ میلیون تومان می‌باشد. با توجه به داده‌های جدول:

الف) سهم علی به عنوان سهامدار چه قدر است؟

ب) احمد مالک چند درصد از شرکت می‌باشد؟

ج) کدام یک از سهامداران در منافع و مسئولیت‌های شرکت بیشتر سهیم است؟

مالک	سهم هر یک از سهامداران	درصد مالکیت
علی	؟	۲۰ درصد
احمد	۵ میلیون تومان	؟

۱) الف) ۴ میلیون تومان / ب) ۳۵٪ / ج) احمد

۲) الف) ۱۰ میلیون تومان / ب) ۳۵٪ / ج) علی

۳) الف) ۱۰ میلیون تومان / ب) ۲۵٪ / ج) علی

۴) الف) ۴ میلیون تومان / ب) ۲۵٪ / ج) احمد

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

$$۱۰۰ \times \frac{\text{سهم شخص مورد نظر}}{\text{کل دارایی شرکت}} = \text{درصد مالکیت شخص}$$

$$\text{میلیون تومان} \quad ۴ = \frac{۲۰ \times ۲۰}{۱۰۰} = x \Rightarrow \frac{x}{۲۰} = \frac{۲۰}{۱۰۰} \Rightarrow x = \frac{۲۰ \times ۲۰}{۱۰۰} = ۴$$

رد گزینه‌های (۲) و (۳)

$$\text{رد گزینه (۱)} \quad ۲۵ \text{ درصد} = \frac{۱}{۴} \times ۱۰۰ = \frac{۵}{۲۰} \times ۱۰۰ \Rightarrow \frac{\text{سرمایه احمد}}{\text{کل دارایی شرکت}} \times ۱۰۰ = \text{درصد مالکیت احمد (ب)}$$

ج) از آن جا که احمد درصد مالکیت بیشتری دارد، بنابراین در منافع و مسئولیت‌های شرکت نیز سهم بیشتری دارد.

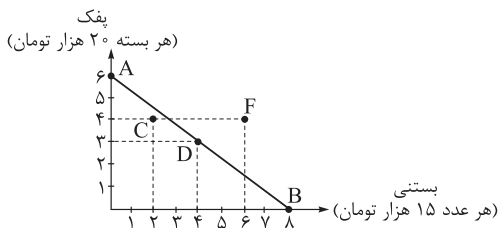




با توجه به نمودار قید بودجه برای خرید یک شخص، به ترتیب به سؤالات زیر پاسخ دهید.

(الف) در نقطه C شخص چه میزان می تواند پس انداز کند؟

(ب) کسری بودجه در نقطه F چه قدر است؟



(۱) الف (۱۱۰ هزار تومان / ب) ۱۲۰ هزار تومان

(۲) الف (۱۱۰ هزار تومان / ب) ۱۷۰ هزار تومان

(۳) الف (۱۰ هزار تومان / ب) ۱۲۰ هزار تومان

(۴) الف (۱۰ هزار تومان / ب) ۵۰ هزار تومان

پاسخ: گزینه ۴

زیرمبحث: درس ۳

الف) اگر بخواهیم مقدار پس انداز شخص را در نقطه C به دست آوریم ابتدا باید بودجه کل فرد را به دست آوریم، سپس در نقطه C مشخص کنیم که فرد چه قدر از بودجه خود را خرج کرده است و چون نقطه C زیر نمودار قید بودجه است، فرد قطعاً کم تر از حداکثر بودجه خود خرج کرده است؛ در نتیجه کل بودجه شخص را از بودجه خرج شده در نقطه C از هم کم می کنیم تا مشخص کنیم چه میزان می تواند پس انداز کند.

در تمام نقاط قید بودجه، کل بودجه شخص مورد نظر یکسان است.

راحت ترین نقاط برای به دست آوردن بودجه شخص، نقاط ابتدایی و انتهایی هستند (نقاط A و B).

تعداد پفک در نقطه A \times قیمت هر بسته پفک = بودجه در نقطه A

کل بودجه شخص مورد نظر $120,000 = 20,000 \times 6$ = بودجه در نقطه A

(تعداد بستنی در نقطه C \times قیمت هر بستنی) + (تعداد پفک در نقطه C \times قیمت هر بسته پفک) = بودجه در نقطه C

$$110,000 = 15,000 \times 2 + 20,000 \times 4 = \text{بودجه در نقطه C}$$

$$10,000 = 120,000 - 110,000 = \text{میزان پس انداز فرد در نقطه C}$$

رد گزینه های (۱) و (۲)

ب) به دلیل آن که فرد در نقطه F بیشتر از حداکثر بودجه خود می خواهد خرج کند، در نتیجه دچار کسری بودجه می شود (کمبود بودجه) و اگر بخواهیم متوجه شویم که چه میزان کسری بودجه وجود دارد، باید مقدار بودجه را در نقطه F محاسبه کنیم و از حداکثر بودجه فرد، مقدار آن را کم کنیم.

(تعداد بستنی در نقطه F \times قیمت هر عدد بستنی) + (تعداد پفک در نقطه F \times قیمت هر بسته پفک) = بودجه در نقطه F

$$170,000 = 15,000 \times 6 + 20,000 \times 4 = \text{بودجه در نقطه F}$$

$$50,000 = 170,000 - 120,000 = \text{میزان کسری بودجه فرد در نقطه F}$$

رد گزینه (۳)

مشاوره دانش آموزان عزیز به مبحث قید بودجه دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۲ سؤال ۱۴۷ و اردیبهشت ماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۴۷ سؤال مطرح شده است.

پاسخ خیلی تشریحی





اطلاعات مندرج در جدول زیر، نشانگر وضعیت توزیع درآمد یک کشور فرضی در سال ۲۰۲۰ میلادی است.

الف) نسبت ۳۰ درصد بالای جامعه به ۴۰ درصد پایین جامعه

ب) نسبت ۳۰ درصد پایین جامعه به ۲۰ درصد بالای جامعه

ج) نسبت ۱۰ درصد آخر جمعیت به ۱۰ درصد اولیه جمعیت کدام است؟

وضعیت توزیع درآمد کشور A در سال ۲۰۲۰ میلادی	
۳ درصد	سهام دهک اول
۴ درصد	سهام دهک دوم
۵ درصد	سهام دهک سوم
۸ درصد	سهام دهک چهارم
۱۰ درصد	سهام دهک پنجم
۱۱ درصد	سهام دهک ششم
۱۱ درصد	سهام دهک هفتم
۱۴ درصد	سهام دهک هشتم
۱۵ درصد	سهام دهک نهم
۱۹ درصد	سهام دهک دهم
۱۰۰ درصد درآمد ملی	۱۰۰ درصد جمعیت

$$(۱) \text{ الف) } ۲/۴ \text{ (ب) } ۰/۳۵ \text{ (ج) } ۶/۳$$

$$(۲) \text{ الف) } ۲/۳ \text{ (ب) } ۰/۲۵ \text{ (ج) } ۶/۴$$

$$(۳) \text{ الف) } ۲/۴ \text{ (ب) } ۰/۲۵ \text{ (ج) } ۶/۳$$

$$(۴) \text{ الف) } ۲/۳ \text{ (ب) } ۰/۳۵ \text{ (ج) } ۶/۴$$

پاسخ: گزینه ۱

زیرمبحث: درس ۱۱

الف) نسبت ۳۰٪ ثروتمند جامعه به ۴۰٪ فقیر یا پایین جامعه:

$$\frac{\text{دهک دهم} + \text{دهک نهم} + \text{دهک هشتم}}{\text{دهک چهارم} + \text{دهک سوم} + \text{دهک دوم} + \text{دهک اول}} = \frac{۱۴ + ۱۵ + ۱۹}{۳ + ۴ + ۵ + ۸} = \frac{۴۸}{۲۰} = \frac{۲}{۴} \quad \text{((۲) و ((۴))$$

منظور از ۳۰ درصد بالا، بالای جدول نیست، بلکه منظور از آن ۳۰ درصد با درآمد بالا (ثروتمندان) است. می‌دانیم افراد با درآمد بالا در قسمت پایین جدول قرار دارند، چون گفته شده ۳۰ درصد، پس به سراغ ۳ دهک با درآمد بالا می‌رویم که شامل دهک دهم، دهک نهم و دهک هشتم است. از طرفی ۴۰ درصد پایین منظور ۴۰ درصد پایین جدول نیست، بلکه ۴۰ درصد افراد با درآمد پایین است. می‌دانیم ۴۰ درصد با درآمد پایین، قسمت بالای جدول، یعنی شامل ۴ دهک اول، دوم، سوم و چهارم است.

یادآوری: نسبت، به معنی خط کسری تقسیم است.

ب) نسبت ۳۰ درصد پایین جامعه به ۲۰ درصد بالای جامعه:

$$\frac{\text{دهک سوم} + \text{دهک دوم} + \text{دهک اول}}{\text{دهک دهم} + \text{دهک نهم}} = \frac{۳ + ۴ + ۵}{۱۵ + ۱۹} = \frac{۱۲}{۳۴} = \frac{۰}{۳۵} \quad \text{((۳))$$

$$\text{ج) } \frac{\text{سهام دهک دهم}}{\text{سهام دهک اول}} = \frac{۱۹}{۳} = \frac{۶}{۳}$$

با محاسبه نسبت دهک دهم به دهک اول در کشورهای مختلف، شاخصی به دست می‌آید که برای مقایسه وضعیت توزیع درآمد به کار می‌رود. هر چه این نسبت بیشتر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه نامناسب‌تر است و هر چه این نسبت کم‌تر باشد، توزیع درآمد در آن جامعه مناسب‌تر است.

مشاوره دانش‌آموزان عزیز به مبحث مسائل دهک دقت لازم را داشته باشند که در کنکور اردیبهشت‌ماه ۱۴۰۴ سؤال ۱۵۴، تیرماه ۱۴۰۲ سؤال ۱۶۰ و دی‌ماه ۱۴۰۱ سؤال ۱۶۰ سؤال مطرح شده است.

پاسخ خیلی تشریحی ✓



۹۰

از کل جمعیت ۸۳,۰۰۰,۰۰۰ نفری یک کشور ۲۱,۴۱۸,۰۰۰ نفر افراد پایین تر از ۱۵ سال را تشکیل می دهند. اگر تعداد افراد غیرفعال ۳۳,۹۳۷,۰۰۰ نفر و تعداد افراد شاغل ۲۴,۷۵۰,۰۰۰ نفر باشد، نرخ بیکاری چند درصد است؟

(۱) ۱۰/۷۴

(۲) ۱۱/۴۷

(۳) ۱۰/۴۷

(۴) ۱۱/۷۴

مشاوره دانش آموزان عزیز به مبحث مسائل مربوط به نرخ بیکاری دقت لازم را داشته باشند که در کنکور تیرماه ۱۴۰۳ سؤال ۱۵۴، تیرماه ۱۴۰۲ سؤال ۱۵۴ و دی ماه ۱۴۰۱ سؤال ۱۵۸ و امتحان نهایی خردادماه ۱۴۰۳ سؤال ۷ مطرح شده است.

پاسخ گزینه ۳

زیرمبحث: درس ۸

پاسخ خیلی تشریحی ✓

رابطه (۱) جمعیت بالای ۱۵ سال + جمعیت زیر ۱۵ سال = جمعیت کل

رابطه (۲) جمعیت غیرفعال + جمعیت فعال = جمعیت بالای ۱۵ سال

رابطه (۳) جمعیت بیکار + جمعیت شاغل = جمعیت فعال

رابطه (۴) $\text{نرخ بیکاری} = \frac{\text{جمعیت بیکار}}{\text{جمعیت فعال}} \times ۱۰۰$

از رابطه (۱) جمعیت بالای ۱۵ سال را به دست می آوریم:

$$۸۳,۰۰۰,۰۰۰ = ۲۱,۴۱۸,۰۰۰ + x \Rightarrow ۸۳,۰۰۰,۰۰۰ - ۲۱,۴۱۸,۰۰۰ = x \Rightarrow x = ۶۱,۵۸۲,۰۰۰$$

از رابطه (۲) جمعیت فعال را به دست می آوریم:

$$۶۱,۵۸۲,۰۰۰ = x + ۳۳,۹۳۷,۰۰۰ \Rightarrow ۶۱,۵۸۲,۰۰۰ - ۳۳,۹۳۷,۰۰۰ = x \Rightarrow x = ۲۷,۶۴۵,۰۰۰$$

از رابطه (۳) جمعیت بیکار را به دست می آوریم:

$$۲۷,۶۴۵,۰۰۰ = ۲۴,۷۵۰,۰۰۰ + x \Rightarrow ۲۷,۶۴۵,۰۰۰ - ۲۴,۷۵۰,۰۰۰ = x \Rightarrow x = ۲,۸۹۵,۰۰۰$$

با توجه به رابطه (۴) نرخ بیکاری را به دست می آوریم:

$$\text{نرخ بیکاری} = \frac{۲,۸۹۵,۰۰۰}{۲۷,۶۴۵,۰۰۰} \times ۱۰۰ = ۱۰/۴۷$$

با توجه به اطلاعات جدول زیر نرخ بیکاری را حساب کنید. (نوشتن فرمول الزامی است)

(سؤال ۷ - امتحان نهایی فردار ۱۴۰۳)

جمعیت کل	جمعیت زیر ۱۵ سال	جمعیت غیرفعال	جمعیت شاغل
۸۵۰۰۰	۲۵۰۰۰	۲۰۰۰۰	۳۶۰۰۰

 امتحان
نهایی

آزمون



کارنامه رتبه‌های بهرتر

رتبه‌های ا تا ۳۰۰۰



جزوه



فیلم



مشاوره



www.
arefonline.ir



مرکز مشاوره عارف

